

Univerzita Karlova v Praze
Pedagogická fakulta
Katedra biologie a environmentálních studií

Diplomová práce

Vyhodnocení ekologické výchovy Ekocentra ve Vlašimi
Evaluation of ecological education in Ecocentre Vlašim

Bc. Jana Kučerová

Vedoucí práce: prof. RNDr. Lubomír Hanel, CSc.

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy a střední školy biologie – matematika

2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vyhodnocení ekologické výchovy Ekocentra ve Vlašimi“ vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 16.7.2015

.....

podpis

Poděkování

Touto cestou bych ráda poděkovala všem, kteří mi pomáhali a podporovali mě při zpracování této diplomové práce.

Velmi děkuji prof. RNDr. Lubomíru Hanelovi, CSc., vedoucímu práce, který mě vedl, odpovídal mi ochotně na veškeré dotazy a poskytoval mi cenné rady a připomínky.

Velké dík patří i Ekocentru ve Vlašimi, které se mnou ochotně spolupracovalo, umožnilo mi zúčastnit se programů a poskytlo mi mnoho podkladů pro diplomovou práci.

Také bych chtěla poděkovat všem pedagogům, kteří mi umožnili uskutečnit výzkum a pomáhali mi při jeho realizování.

Bc. Jana Kučerová

Abstrakt:

Hlavním tématem diplomové práce je základní organizace a Podblanické ekocentrum ČSOP ve Vlašimi. První část práce nejdříve představuje Český svaz ochránců přírody a přináší přehled jeho ekocenter. Následuje souhrn veškeré činnosti základní organizace a Podblanického ekocentra ČSOP ve Vlašimi od jejich vzniku až po současnost a samostatný vznik těchto organizací. Nechybí ani charakteristika všech realizovaných jednodenních i pobytových výukových programů pro 2. stupeň základních škol, střední školy a víceletá gymnázia během působení ekocentra. Největší důraz je kladen na vybrané čtyři jednodenní výukové programy, u kterých proběhl výzkum pomocí dotazníkové metody. Jeho cílem bylo zjistit vliv daných výukových programů na žáky a studenty z 2. stupně základních škol, středních škol a gymnázií.

Klíčová slova:

Základní organizace ČSOP Vlašim, Podblanické ekocentrum, výukový program, program „*Hořká chuť čokolády*“, program „*Média a my*“, program „*Glóbus*“, program „*Zdroje*“

Abstract:

The main topic of this thesis is the CUNC basic organization unit and Podblanické Ecocentre CUNC in Vlašim. The first part of the thesis presents the Czech Union for Nature Conservation (CUNC) followed by an overview of its Environmental Centres. The next section contains a summary of all the activities carried out by the CUNC basic organization unit and Podblanické Ecocentre CUNC in Vlašim from their establishment to the present and recapitulates the formation of these organisations themselves. The thesis also covers a characteristic of all the one-day as well as residential teaching programmes for secondary schools, technical schools and grammar schools carried out by the Ecocentre. The greatest emphasis is laid on four selected one-day teaching programmes, for which a research was conducted by using a questionnaire method. Its aim was to determine the influence on pupils and students of the educational programmes from secondary schools, technical schools and grammar schools.

Key Words:

the basic organization unit CUNC Vlašim, Podblanické Environmental Centre, teaching programme, programme „*The bitter taste of chocolate*“, programme „*Media and we*“, programme „*Globe*“, programme „*Resources*“

Obsah

1	Úvod	9
2	Seznam zkratk	11
3	ČSOP	12
3.1	Základní informace	12
3.1.1	Představení a činnost ČSOP	12
3.1.2	Historie ČSOP	13
3.1.3	Struktura ČSOP	15
3.1.4	Členství v ČSOP	16
3.2	Ekocentra ČSOP.....	16
3.2.1	Definice a základní informace.....	16
3.2.2	Přehled ekocenter ČSOP	17
4	Základní organizace a Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	21
4.1	Vznik ZO a Ekocentra	21
4.2	Činnost ZO a Ekocentra od jejich vzniku do současnosti	23
4.2.1	Sídlo ZO ČSOP Vlašim	23
4.2.2	Péče o chráněná území a cenné nechráněné plochy	24
4.2.3	Péče o nelesní zeleň	25
4.2.4	Stanice pro handicapované živočichy a záchranné centrum CITES	26
4.2.5	Druhová ochrana	28
4.2.6	Spolupráce se státní správou, posudková činnost	36
4.2.7	Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO)	37
4.2.8	Publikační činnost	48
4.3	Dnešní činnost ZO a Ekocentra	49
5	Ekologické výukové programy pro školy v ČSOP Vlašim	52

5.1	Realizované výukové programy během působení ekocentra	52
5.2	Aktuální nabídka výukových programů pro školní rok 2014/2015.....	55
5.2.1	Výukové jednodenní programy pro 2. stupeň ZŠ a odpovídající ročníky víceletého gymnázia.....	55
5.2.2	Výukové jednodenní programy pro SŠ a gymnázia	58
5.2.3	Pobytové programy pro 2. stupeň ZŠ, SŠ a gymnázia.....	59
6	Vyhodnocení ekologické výchovy Podblanického ekocentra na vybraných programech	60
6.1	Charakteristika a průběh vybraných programů.....	60
6.1.1	Program „Hořká chuť čokolády“	60
6.1.2	Program „Média a my“	63
6.1.3	Program „Glóbus“	65
6.1.4	Program „Zdroje“	67
6.2	Metoda výzkumu.....	70
6.2.1	Charakteristika dotazníků	70
6.2.2	Charakteristika vzorku	71
6.2.3	Metoda sběru a zpracování dat	71
7	Výsledky	75
7.1	Program „Hořká chuť čokolády“	75
7.2	Program „Média a my“	80
7.3	Program „Glóbus“	84
7.4	Program „Zdroje“	87
8	Diskuse.....	91
9	Závěr	96
10	Zdroje a použitá literatura.....	98
10.1	Literatura	98

10.2	Internetové zdroje	104
10.3	Internetové zdroje obrázků	108
11	Přílohy.....	I
11.1	Seznam obrázků.....	I
11.2	Seznam tabulek	I
11.3	Seznam grafů	II
11.4	Dotazníky	IV
11.4.1	Dotazník pro žáky - Hořká chuť čokolády	IV
11.4.2	Dotazník pro žáky – Média a my	VI
11.4.3	Dotazník pro studenty – Glóbus	VIII
11.4.4	Dotazník pro studenty – Zdroje	X
11.4.5	Dotazník pro učitele – všechny programy.....	XII

1 Úvod

Podblanické ekocentrum patří dle mého názoru mezi nejlepší ekocentra v ČR. Jeho kvalitu můžeme posuzovat díky mnoha činnostem, které vykonává. Jedná se jak o osvětovou a poradenskou činnost, tak i výukové a vzdělávací aktivity. Ve své diplomové práci s názvem „*Vyhodnocení ekologické výchovy Ekocentra ve Vlašimí*“ jsem se blíže zaměřila právě na výukovou činnost ekocentra. Podnětem pro zkoumání byl fakt, že ekocentrum navštěvuje nemálo škol, které se zúčastňují různých výukových programů.

Diplomovou práci můžeme rozdělit na teoretickou a praktickou část. Teoretická část nejdříve čtenáře blíže seznamuje s Českým svazem ochránců přírody. Následně se podrobně zaměřuje na základní organizaci a Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim, kde nechybí informace o jejich vzniku, přehled činností od počátku do současnosti a souhrn dnešních aktivit. Poté přináší přehled realizovaných výukových programů pro 2. stupeň základních škol, střední školy a gymnázia během působení ekocentra. Praktická část se zprvu zaměřuje na čtyři výukové programy, u kterých probíhal výzkum. Na to navazuje popis metody výzkumu, jeho výsledky a diskuse.

V diplomové práci se objevují pojmy „žák“ a „student“. Toto označení je chápáno všeobecně, bez rozdílu pohlaví. Pokud bylo nezbytné rozlišit mužské a ženské zastoupení, byly použity výrazy „chlapec“ a „dívka“. Dále je součástí práce i několik fotografií. Jestliže není uvedeno jinak, pořídila vždy snímek sama autorka.

Cíle diplomové práce:

- Představit ČSOP a ekocentra ČSOP
- Informovat o vzniku a činnostech ZO ČSOP Vlašim a Podblanického ekocentra
- Zmapovat nabízené výukové programy od počátku existence ČSOP Vlašim do současnosti

- Vyhodnotit vliv čtyř výukových programů Podblanického ekocentra na žáky/studenty, kteří se programů zúčastnili

Obecné hypotézy platné pro všechny zkoumané výukové programy:

H1: Před programem zodpoví správně žák/student v průměru méně jak 40% otázek testující vědomosti.

H2: Po absolvování programu zodpoví správně žák/student v průměru více jak 70% otázek testující vědomosti.

H3: U všech otázek zjišťující vědomosti se zvýší počet správných odpovědí po absolvování programu než před jeho uskutečněním.

H4: U nadpoloviční většiny otázek zjišťující vědomosti bude procentuální rozdíl v počtu správných výsledků před programem a po programu u chlapců menší než u dívek.

Konkrétní hypotéza pro zkoumaný výukový program „*Hořká chuť čokolády*“:

H5: Více jak 80% z dotazovaných žáků nechte informace o výrobci a o složení čokolády nebo čokoládového výrobku při jeho koupi.

Konkrétní hypotéza pro zkoumaný výukový program „*Glóbus*“:

H6: Více jak 80% studentů není ovlivněno při nákupu potravin zemí původu potraviny nebo tuto informaci vůbec nezjišťují.

2 Seznam zkratek

ČSOP – Český svaz ochránců přírody

EPK – Ekopedagogický klub

EVVO – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

M.R.K.E.V. – Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy

MěDDM – Městský dům dětí a mládeže

MOP – Mladí ochránci přírody

OV ČSOP – Okresní výbor ČSOP

PSPPP – Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka

SSEV Pavučina – Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina

STEP – Síť ekologických poraden

ÚKRK – Ústřední kontrolní a revizní komise

ÚVR – Ústřední výkonná rada

VP – výukový program

ZO – Základní organizace

3 ČSOP

3.1 Základní informace

3.1.1 Představení a činnost ČSOP

Dříve, než si představíme ČSOP, by bylo vhodné zmínit, že se od začátku roku 2014 díky novému občanskému zákoníku stává Český svaz ochránců přírody místo svazu spolkem a základní organizace spolku jako pobočné spolky. Název spolku se však nemění (Stýblo, 2014; Moravec a Stýblo, 2013). Přesto ale budu v dalším textu používat pro označení Českého svazu ochránců přírody pojem **Svaz**.

Kvůli novému občanskému zákoníku se budou měnit i stanovy. Informace ale budou čerpány ze stanov z roku 2012, a to ze dvou důvodů: nové stanovy budou až v roce 2016 a jejich znění bude téměř stejné jako dosavadní. Změny se budou týkat pouze takových záležitostí, kterými se nebudeme v diplomové práci zabývat.

„Český svaz ochránců přírody (ČSOP) je spolek, jehož členy spojuje aktivní zájem o přírodu a životní prostředí“ (Kol. aut., 2014, str. 1). Jeho posláním je ochrana a obnova přírody, krajiny a životního prostředí, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života. Aby své poslání naplnil, zapojuje se do mnoha aktivit (Stanovy ČSOP, 2012):

- obhajuje právo občanů na zdravé životní prostředí a zajišťuje právo občanů na včasné informování o stavu životního prostředí,
- zapojuje se do tvorby zákonů a jiných dokumentů týkajících se ochrany přírody a zaujímá k nim stanoviska,
- zasahuje do územního plánování,
- účastní se správních řízení týkajících se ochrany přírody a životního prostředí,

- podílí se na zajištění péče o všechny kategorie chráněných území, památné stromy, přírodní parky, významné krajinné prvky a o zvláště chráněné a vzácné druhy rostlin a živočichů,
- spolupracuje s tuzemskými, zahraničními, mezinárodními organizacemi, které se zabývají ochranou přírody a se kterými řeší ochranu hraničních chráněných území a ochranu migrujících druhů,
- poskytuje poradenství a vzdělává a zapojuje do své činnosti děti, mládež a dospělou veřejnost,
- podílí se na ochraně, obnově a využívání kulturních památek,
- vyhledává významné části přírody a krajiny a navrhuje je k ochraně,
- podílí se na výkonu služby stráže přírody,
- provádí vědeckou, výzkumnou, ediční, propagační a osvětovou činnost,
- pečuje o zraněné nebo handicapované živočichy,
- podporuje šetrný turistický ruch a propaguje ekologicky vhodný způsob života a
- získává do vlastnictví nebo pronájmu nemovitosti potřebné pro svou činnost nebo ty, které jsou významné z hlediska ochrany přírody.

Od ostatních, podobně zaměřených organizací, se odlišuje tím, že jeho činnost je realizovaná hlavně díky práci dobrovolníků (Kol. aut., 2014).

3.1.2 Historie ČSOP

Svaz byl založen 11. 9. 1979. Struktura Svazu byla složena z okresních a městských výborů ČSOP, které poté podnítily vznik základních organizací (ZO) a dohlížely na jejich činnost. Po pěti letech působení měl Svaz již 768 ZO a 24 000 členů. Jeho hlavní aktivitou v této době byla péče o chráněná území. Svaz se také angažoval v mnoha kauzách, např. na výstavbě vysílače

na Pálavě, nové budovy na Sněžce, dopravní tepny přes Stromovku v Praze apod. Díky jeho vynikajícím výsledkům v práci při ochraně a zlepšování životního prostředí, se stal Svaz roku 1988 členem Českého národního komitétu **UNEP**¹ (Historie ČSOP, 2008).

Po roce 1989 ale došlo v ČSOP k zásadním změnám. Výrazně se snížil počet členů ČSOP. Zapříčinilo to odštěpení nejradikálnějších ochrannářských skupin, osamostatnění skautských a woodcrafterských² oddílů a odchod mnoha lidí z přesvědčení, že organizace nemá v nových podmínkách žádnou perspektivu. Svaz již totiž nebyl jedinou ochrannářskou organizací v ČR. V roce 1991 byly schváleny nové stanovy ČSOP, které měnily strukturu a fungování Svazu – byly zrušeny okresní a městské výbory a změnilo se postavení ZO. I přes pokles členů aktivity ČSOP přibývaly. V roce 1990 se stal Svaz členem **IUCN**³. V roce 1997 se zřídily tři programy: „*Národní síť pro handicapované živočichy*“, „*Ochrana biodiverzity*“ a „*Pozemkové spolky*“ (později pod názvem „*Místo pro přírodu*“). V roce 2001 se zavedl program „*Zelená karta*“, který poskytuje slevy na různé služby. Roku 2003 se vyhlásila veřejná sbírka „*Místo pro přírodu*“, která má poskytnout finanční prostředky na výkup pozemků významných pro zachování přírodní rozmanitosti (Historie ČSOP, 2008).

ČSOP se po celou dobu snažil i o publikační činnost. Od začátku svého působení vydával metodické příručky a od roku 1981 vlastní časopis „*Naší přírodou*“. Jeho vydávání však bylo roku 1990/1991 z ekonomických důvodů ukončeno. V roce 2001 Svaz obnovil vydávání časopisu „*Krásy našeho domova*“, který v první polovině 20. století vydával Svaz okrašlovací a ochranný (Historie ČSOP, 2008).

---

¹ program OSN pro životní prostředí

² Woodcraft – slovo pochází z angličtiny, jeho volný překlad znamená „zálesácká dovednost“

³ Mezinárodní svaz na ochranu přírody

3.1.3 Struktura ČSOP

➤ *Základní organizace a regionální a zájmová sdružení*

Svaz se skládá ze základních organizací, které se mohou sdružovat do regionálních a zájmových asociací. V současné době je po celé ČR cca 350 ZO. Každá základní organizace a regionální a zájmová sdružení mají vlastní právní subjektivitu a vlastní volené orgány. Mohou také zřizovat a provozovat následující účelová zařízení (Struktura ČSOP, 2014):

- Regionální centra ČSOP
- Ekocentra ČSOP
- Stanice pro handicapované živočichy ČSOP
- Kolektivy Mladých ochránců přírody (MOP)
- Pozemkové spolky

➤ *Ústřední orgány Svazu*

Nejvyšším orgánem Svazu je Sněm. Ten volí předsedu, výkonného místopředsedu Svazu, Ústřední výkonnou radu (25 členů) a Ústřední kontrolní a revizní komisi (3 členové), kteří řídí ČSOP. Aby se zajistily základní činnosti ČSOP, zřizuje Ústřední výkonná rada (ÚVR) Kancelář ČSOP, Předsednictvo ÚVR ČSOP a Odborné komise a rady. Dále jmenuje Čestnou radu ČSOP, která Svazu napomáhá rozvíjet a propagovat jeho činnosti a zájmy. Ústřední kontrolní a revizní komise (ÚKRK) kontroluje hospodaření, majetkové a finanční záležitosti a poskytuje poradenskou, metodickou a konzultační služku. Sněm se koná nejpozději do konce třetího kalendářního roku od doby, kdy proběhla volba – naposledy byla v roce 2012 (Kol. aut., 2013).

V současné době je předsedou ČSOP Libor Ambrozek a výkonným místopředsedou Karel Kříž (Kol. aut., 2013).

3.1.4 Členství v ČSOP

Mezi členy můžeme najít odborníky, ale i dobrovolníky, díky čemuž se, jak už bylo zmíněno, Svaz liší od obdobně zaměřených organizací. V současnosti se počet členů pohybuje okolo 7500 (Kol. aut., 2014).

Pokud máte kladný vztah k přírodě, můžete se i vy stát příslušníkem Svazu. Členství je dobrovolné a nevyžaduje žádné odborné znalosti. Máte dokonce na výběr zvolit si z níže vypsanych forem členství (Stanovy ČSOP, 2012):

- **Členství v ZO** – registrace v základní organizaci, práce v kolektivu
- **Individuální členství** – registrace přímo v ústředí ČSOP, individuální práce
- **Rodinné členství** – registrace nejméně dvou členů rodiny v ZO nebo v ústředí ČSOP
- **Kolektivní členství** – členství neziskových organizací, které mají stejné zájmy jako ČSOP s chtějí se sdružovat
- **Členství dětí ve sdružení MOP** – členství oddílu v ZO

3.2 Ekocentra ČSOP

3.2.1 Definice a základní informace

Dříve, než se zaměříme na ekocentra ČSOP, by bylo vhodné zmínit, že provozovatelem ekocentra může být jakákoliv nezisková organizace. V České republice je více než 100 ekocenter, z toho 49 spadá pod ČSOP. Snahou všech ekocenter je učit, vzdělávat a informovat děti a dospělé o všem, co souvisí se životním prostředím. Jejich cílem je naučit občany takovému chování, které umožní uchovat životní prostředí v co nejlepší kvalitě i pro další generace. Ekocentra pracují jak s dětmi a studenty, tak i s širokou veřejností, pracovníky státní správy a podnikateli (Ekocentra v České republice, nedatováno).

Definovat ekocentrum ČSOP můžeme např. takto: *Ekocentrum ČSOP je zařízení, které se cílené zabývá environmentálním vzděláváním, výchovou a osvětou.*

V kapitole 3.1.3 se čtenář dověděl, že ekocentra ČSOP jsou zakládána základními organizacemi, zájmovými nebo regionálními asociacemi. Jejich hlavní činností je spolupráce se školami, organizování akcí pro veřejnost, pořádání soutěží a exkurzí, vydávání publikací a materiálů, ekoporadenství a další. Podle toho, jak jsou ekocentra ČSOP zaměřená, mohou být akreditována alespoň v jedné z níže uvedených oblastí:

- **ekocentrum osvětové** – organizuje akce pro veřejnost, exkurze, přednášky, výstavy, dětské tábory, kroužky a další
- **ekocentrum výukové** – zaměřuje se na výukové programy, které doplňují učivo přírodovědných předmětů
- **ekocentrum vzdělávací** – pomocí seminářů, workshopů a školení dále vzdělává pedagogické pracovníky, členy neziskových organizací aj.
- **ekocentrum poradenské** – provozuje ekoporadnu nebo infocentrum (Anonymus, 2013)

3.2.2 Přehled ekocenter ČSOP

Nyní je v České republice celkem 49 ekocenter. Pro přehlednost jsou všechna ekocentra vypsána v tabulce 1, kde jsou také uvedeny internetové stránky. Podrobnější informace o jednotlivých ekocentrech si pak čtenář může vyhledat na internetových stránkách ČSOP <http://www.csop.cz/> v sekci Ekologická výchova – Ekocentra ČSOP – Adresář ekocenter, dále v publikaci Naše ekocentra (Anonymus, 2013) nebo na internetových stránkách jednotlivých ekocenter.

Ekocentra jsou v tabulce seřazena podle krajů v tomto pořadí: Středočeský, Hlavní město Praha, Jihomoravský, Olomoucký, Zlínský, Moravskoslezský, Liberecký, Ústecký, Královéhradecký, Pardubický, Plzeňský, Karlovarský, Jihočeský a Vysočina. Můžeme se tedy všimnout, že nejvíce ekocenter se

vyskytuje ve Středočeském kraji, Zlínském kraji a v Praze. Naopak v Karlovarském, Libereckém a Olomouckém kraji je vždy pouze jedno ekocentrum. Pokud se zaměříme na akreditaci ekocenter, zjistíme, že celkem deset ekocenter je akreditováno ve všech čtyřech oblastech. Tato ekocentra jsou pro lepší orientaci vyznačena zeleně (Ekocentra ČSOP, nedatováno).

Tabulka 1: Přehled ekocenter v ČR

název ekocentra	místo působení	osvětové	výukové	vzdělávací	poradenské	kontakty
Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	Vlašim	x	x	x	x	http://www.csopvlasim.cz/
Centrum ekologické výchovy Zvoneček	Vrané n. Vltavou	x	x	x	x	www.cev-zvonecek.cz
Ekocentrum Huslík	Poděbrady	x	x	x	x	www.zachranazivocichu.cz
Ekocentrum CHRPA	Dobříchovice	x				Tel.: 604 914 213
Ekocentrum Klenice	Mladá Boleslav	x				www.csopklenice.cz
Ekocentrum ČSOP 02/10 Votice	Votice	x			x	www.ekocentrum.wz.cz/
ZO ČSOP Ekocentrum Říčany	Říčany				x	http://ekoricany.org/
Pobrdské ekocentrum Fabián	Rožmitál pod Třemšínem	x		x	x	www.csop.webnode.cz
Společnost pro zvířata	Praha 4		x		x	www.spolecnostprozvirata.cz
Dům ochránců přírody	Praha 4	x		x	x	www.dumochrancuprirody.cz
Ekocentrum Botič-Rokytky	Praha	x				www.csop.vebpark.cz
Poznáním k ochraně	Praha 7	x				www.hales.ic.cz
Ekocentrum Koniklec	Praha 3		x		x	www.ekocentrumkoniklec.cz
Ekocentrum Nyctalus	Praha	x				www.nyctalus.cz
EkoCentrum vDomě	Praha	x				www.natura-praha.org/ekocentrum

Ekostředisko mládeže Jelenice	Požorice	x				www.csop-pozorice.webnode.cz
Lamacentrum Hády	Brno		x		x	http://www.lamacentrum.cz/
Ekologická poradna Veronica	Brno	x		x	x	www.veronica.cz/
Centrum Veronica Hostětín	Brno	x	x	x	x	www.hostetin.veronica.cz
Ekocentrum ČSOP Bílé Karpaty	Veselí n. Moravou				x	www.bilekarpaty.cz/csop
Ekocentrum IRIS	Prostějov	x	x		x	www.iris.cz
Ekocentrum Jarovnick	Valašské Meziříčí	x	x		x	www.ochranci.cz
Ekocentrum ZO ČSOP Buchlovice	Buchlovice			x	x	www.stanicebuchlovice.ic.cz
Ekocentrum Kosenka	Valašské Klobouky	x	x	x	x	http://kosenka.cz/
Valašské ekocentrum	Valašské Meziříčí	x		x	x	www.ochranci.cz
Infocentrum	Uherský Brod	x			x	http://ekoporadnaub.cz/
Ekocentrum Čtyřlístek	Zlín	x				www.eko4lístek.cz
Ekocentrum ČSOP Ostrava	Ostrava – Zábřeh	x				http://csop-alces.webnode.cz/
Ekocentrum RS ČSOP Novojičínská	Blahutovice	x	x		x	www.ekocentrumrscsopnovojicinska.cz
Ekocentrum Armillaria Liberec	Liberec	x			x	www.armillaria.cz
Severočeské centrum ochránců přírody	Ústí nad Labem	x				www.csop-tilia.cz
Stanice ekologické výchovy Ciconia	Roudnice n. Labem	x			x	www.sever.capiweb.cz
Ekocentrum Klíny	Klíny	x	x	x	x	www.csop-kliny.estranky.cz/
Ekocentrum při Záchrané stanici Jaroměř	Jaroměř	x	x	x	x	www.jarojaromer.cz/
Ekocentrum Orlice	Hradec Králové	x	x		x	www.krnovice.cz
Ekocentrum „Pasíčka“	Bor u Skutče	x	x		x	www.pasicka.cz
Ekocentrum Podorlicko	Česká Třebová	x				www.csop-podorlicko.org
Ekocentrum Zelené Vendolí	Vendolí	x	x		x	http://www.zelenevendoli.cz/

Ekocentrum Červenka	Česká Třebová	x	x	x	x	www.zlatastudanka.ctrebova.cz
Ornitologické ekocentrum	Tachov	x	x	x	x	http://www.zachrannastaniezivotichutachov.estranky.cz/
Ekocentrum Radnice	Radnice	x	x		x	www.csop-radnice.cz/
Ekocentrum ZO ČSOP Rokycany	Rokycany	x	x		x	www.csop.erc.cz
Ekocentrum Spálené Poříčí	Spálené Poříčí	x	x		x	www.ekocentrum.cz
Ekocentrum Chodováček	Chodov	x	x		x	www.csop3002.cz
Ekocentrum Strakonice	Strakonice	x				www.csop-strakonice.net/
Šumavské ekocentrum	Vimperk	x			x	www.csopsumava.cz
Ekocentrum Makov	Písek	x			x	www.makov.cz
Ekoinfocentrum ZO ČSOP 59/12	Jihlava				x	www.ekoinfo.ecn.cz
Středisko ekologické výchovy Mravenec	Pelhřimov	x	x	x	x	www.sevmravenec.cz

4 Základní organizace a Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim

V této kapitole se blíže seznámíme se ZO ČSOP Vlašim a Podblanickým ekocentrem. Nejprve si přiblížíme jejich vznik, poté se zaměříme na činnost ZO a ekocentra od jejich vzniku do současnosti a nakonec se podíváme na přehled jejich dnešní činnosti.

4.1 Vznik ZO a Ekocentra

Se vznikem ekocentra ve Vlašimi úzce souvisí ochrana přírody na Podblanicku. Proto je v této kapitole shrnuta ochrana přírody ve Vlašimi a v jejím okolí od roku 1899 až do vzniku Podblanického ekocentra.

V kapitole 3.1.3 jsme se mohli dočíst, že ekocentrum zřizují základní organizace nebo regionální a zájmová sdružení. Z tohoto poznatku vyplývá, že před vznikem ekocentra musely být v okolí Vlašimi základní organizace ČSOP. Ty však nevznikly náhodou, ale např. ZO ČSOP Vlašim navázala na činnost **Spolku pro okrašlování a ochranu domoviny ve Vlašimi**⁴, který byl založen v roce 1899. Ve spolku ze začátku působilo 23 základních členů a 134 členů přispívajících. Novým členem se mohl stát pouze občan starší 18 let. Organizace se hlavně starala o vysazování a ošetřování stromů a keřů, udržovala památky, pečovala o pěkný vzhled města a jeho okolí a ochraňovala faunu. Okrašlovací spolek ve Vlašimi bohužel musel kvůli úřednímu nařízení ukončit svou činnost v roce 1947 (Kovařík a Pešout, 2000).

V roce 1918 připadla péče o památky nově vzniklému Ministerstvu školství a národní osvěty. To v roce 1919 jmenovalo **okresní konzervátory** ve všech politických okresech. V té době bylo Podblanicko tvořeno politickým okresem Benešov, pod který patřil soudní okres Vlašim. V roce 1948 byla ale provedena reorganizace státní správy a na Podblanicku vznikly okresy Benešov, Vlašim a

---

⁴ Okrašlovací spolky se jako první aktivně a organizovaně pustily do ochrany přírody v naší zemi. Spolků bylo postupně čím dál víc, a proto byl založen Svaz okrašlovací a ochranný. Ten začal vydávat časopis „Krása našeho domova“ (Ptáček, 2004).

Votice. V tomto roce byl zvolen první konzervátor pro Vlašim, kterým se stal A. Hochman. Dalším konzervátorem pro Vlašim byl jmenován roku 1951 učitel K. Jiroušek a na jeho doporučení pak v roce 1959 učitelka E. Dočkalová. V roce 1960 se opět reorganizovala státní správa a došlo ke zvětšení okresu Benešov, ke kterému patřilo i území zrušeného okresu Vlašim. Konzervátoři vykonávali svou funkci zcela zdarma a přitom měli na starosti řadu úkolů: uchovávat a chránit hodnoty přírody, pořizovat jejich seznam, kontrolovat je, seznámit se s přírodou svého okresu, spolupracovat s generálním konzervátorem a jednou ročně předložit svůj výkaz práce (Kovařík a Pešout, 2000).

Po válce byla zavedena funkce **obvodního konzervátora** a okres byl rozdělen do několika oblastí. S každým obvodním konzervátorem spolupracovalo několik **zpravodajů**, kteří plnili úkoly v jedné či několika obcích. Náplní práce zpravodajů bylo: seznamovat se s legislativou v oblasti ochrany přírody, s přírodou ve svém obvodu, každý rok kontrolovat chráněné části přírody a navrhnout možnosti jejich ochrany, zakládat ochranářské kroužky, propagovat ochranu přírody a později také připravovat klidové oblasti, vyznačovat hranice chráněných území a mnoho dalších aktivit (Kovařík a Pešout, 2000).

Podmínky se pro práci konzervátorů a zpravodajů podstatně zlepšily v roce 1972. Změny souvisely s novou funkcí **okresního inspektora pro ochranu přírody**. Za zmínku stojí vypracování prvního komplexního ekologického programu okresu Benešov, jehož autorem byl Lubomír Hanel. Ten vykonával funkci okresního inspektora v letech 1982 -1990 (Kovařík a Pešout, 2000).

V roce 1979 vzniká ochranářská zájmová organizace s názvem „**Český svaz ochránců přírody**“. Okresní výbor ČSOP (OV ČSOP) zahajuje svou činnost na okresu Benešov roku 1980. Rok poté se zvolili instruktoři, kteří měli zakládat ZO ČSOP. Založily se následující ZO ČSOP: Benešov, Lesní závod Konopiště, Kladruby, Křivsoudov, Studený, Líšno, Choratice, Světlá a Krusičany. Některé svou činnost nakonec ukončily, některé nové naopak vznikly a ostatní fungují až do teď. **Základní organizace ČSOP Vlašim** vznikla v roce 1990 a působí doposud. Do vlašimské organizace vstoupili i členové některých

zaniklých organizací (např. Křivsoudov, Studený apod.) (Kovařík a Pešout, 2000).

Základní organizace v roce 1992 založili **Okresní sdružení ČSOP Benešov**, které nejdříve sídlilo v budově Správy CHKO Blaník v Louňovicích pod Blaníkem a v roce 1996 se přestěhovalo do budovy Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim. Jeho hlavní činností je účast ve správních řízeních pro celý okres Benešov dotýkajících se ochrany přírody a krajiny (Kovařík a Pešout, 2000).

V roce 1994 bylo při příležitosti Dne Země slavnostně otevřeno Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim. O této skutečnosti informoval své občany zpravodaj MěÚ Vlašim (Pešout, 1994).

4.2 Činnost ZO a Ekocentra od jejich vzniku do současnosti

4.2.1 Sídlo ZO ČSOP Vlašim

ZO ČSOP Vlašim vznikla 25. 9. 1990. Po založení tohoto pobočného spolku se členové 13 měsíců scházeli v erbovní síni v zámku ve Vlašimi. Na podzim roku 1991 mohli využívat dvě místnosti v rekonstruované ubytovně Sellier & Bellot v Benešovské ulici ve Vlašimi. Základní organizace v těchto prostorách založila v listopadu 1992 knihovnu. V roce 1994 si pobočnému spolku povedlo vyjednat na 50 let za symbolický pronájem zadní část a pozemek domu čp. 264 v Pláteníkově ulici ve Vlašimi naproti Vlašimské bráně, kde bylo 23.4 1994 slavnostně otevřeno Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim. V roce 1998 se povedlo organizaci získat celé prostory a pozemek Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim do svého vlastnictví (Historie ZO ČSOP Vlašim, © 2015).

Jelikož se nevyužívala přední část domu, která postupem času chátrala, pustili se členové ČSOP roku 1997 (po shromáždění finančních prostředků) do přestavby. 17. dubna 1999 pak bylo ekocentrum u příležitosti oslav Dne Země znovu otevřeno (Pešout, 1999).

V současné době probíhá od prosince roku 2014 rozsáhlá rekonstrukce ekocentra (Rekonstrukce ekocentra, © 2015).

Obrázek 1: Podblanické ekocentrum před rekonstrukcí (<http://www.csopvlasim.cz/userfiles/images/P1200712.JPG>)

4.2.2 Péče o chráněná území a cenné nechráněné plochy

Od samého začátku ČSOP Vlašim pečuje o chráněná území a přírodovědně významné nechráněné plochy. Mezi jeho každoroční přímou práci patří sečení podmáčených a rašelinných luk. Jedná se o velmi náročnou činnost s vyloučením těžké mechanizace. Dále se samozřejmě každoročně provádí běžná údržba označení chráněných území, která jsou v péči ČSOP Vlašim. Průběžně se v chráněných územích realizuje výzkum a dokumentace. Na přírodně cenné lokality dohlížejí po celou dobu strážci ochrany přírody (Klaudys, 2011).

ČSOP pečuje také o přírodní a kulturní památky, které nejsou v jejich vlastnictví. Pokud je to možné, snaží se pozemek odkoupit, pronajmout nebo se domluvit s vlastníkem či uživatelem o způsobu ochrany. Od roku 1999 začal pobočný spolek využívat i formu věčného břemene. Z toho důvodu byl v roce

1999 akreditován Radou pro pozemkové spolky ČR **Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka (PSPPP)**. Cílem spolku je zajistit takový způsob obhospodařování pozemků, který bude dlouhodobě prospěšný pro ochranu přírody a krajiny (Pešout a Nosek, 2000).

4.2.3 Péče o nelesní zeleň

ČSOP Vlašim se stará o nelesní zeleň již od začátku svého působení. Pro co nejefektivnější péči zeleně byla v roce 1992 zřízena specializovaná skupina (Kovařík a Pešout, 2000) a v roce 1993 „*Program péče o nelesní zeleň*“. Hlavní činností programu byla zaměřená na zakládání a údržbu zeleně, ošetřování a kácení stromů, odstraňování náletů, navrácení zeleně do krajiny, komplexní péči o nelesní zeleň a také poskytování posudků, studií a poradenské činnosti (Kříž a kol., 2001). Členové skupiny se samozřejmě zúčastňovali různých seminářů, kurzů a školení, aby prohlubovali své znalosti v oboru. Ve výroční zprávě ČSOP Vlašim 2000 (Lempochner a kol., 2001) se prvně můžeme dočíst o realizování seminářů a školení pro různé skupiny veřejnosti.

Nedílnou součástí práce ČSOP Vlašim se stala tvorba projektů týkajících se péče o nelesní zeleň (např. rekonstrukce městské zeleně, výsadba či údržba břehových porostů apod.) (Lempochner a kol., 2002).

Za zmínku stojí vytvoření školky genetického původního materiálu. Školka vznikla na pozemku bývalé černé skládky komunálního odpadu v Jinošovském údolí (Lempochner a kol., 2003). Hlavní cíl školky je vypěstovat dostatek rostlinného materiálu pro potřeby ČSOP při výsadbách zeleně (Lempochner a kol., 2006). Jelikož její činnost prosperovala, vybuďovala se u ní v roce 2007 prodejna okrasných dřevin (Lempochner a kol., 2008).

Do této kapitoly můžeme zařadit i péči o zámecké parky. Již od začátku se ČSOP stará o zámecký park ve Vlašimi, kde se v roce 1995 otevřela naučná stezka o 11 staveních. V roce 2002 byla naučná stezka znovu otevřena po rekonstrukci (Pešout a kol., 2002). Dále ČSOP pečoval o zámecké parky:

Konopiště, Načeradec, Ratměřice, Jemniště, Vrchotovy Janovice, Tloskov, Prčice, Pyšely a další.

4.2.4 Stanice pro handicapované živočichy a záchranné centrum CITES

V roce 1994 byla na pozemku Podblanického ekocentra vybudována stanice pro handicapované živočichy. Léčebná část se ale v roce 2011 přestěhovala k Pavlovicím (nedaleko Vlašimi), kde nechybí ani veterinární ordinace. Stará stanice se zrekonstruovala a přejmenovala se na paraZOO (O záchranné stanici, © 2015).

V paraZOO se chovají trvale postižená zvířata, která se nemohla v důsledku komplikovaných zranění či nevhodnému odchovu lidmi vypustit zpět do volné přírody. Pokud se rozhodnete paraZOO navštívit, budete si moci prohlédnout zblízka např. rýsa ostrovida (*Lynx lynx*), vydra říční (*Lutra lutra*), kunu skalní (*Martes foina*), výra velkého (*Bubo bubo*), kalouse ušatého (*Asio otus*), želvu nádhernou (*Trachemys scripta*) a mnoho dalších živočichů (Zvířata v zoo, © 2015).

Hlavními důvody hospitalizace zvířat jsou poranění zapříčiněná přímo, ale i nepřímo člověkem: např. střety ptáků s elektrickým vedením, střety zvířat s jezdoucími vozidly, nárazy do prosklených ploch a plotů, poranění při senoseči a různých nastražených pastí. Dalšími příčinami jsou změny v krajině, které odebírají stanoviště a úkryty živočichů. Ve stanici pobývají také osiřelá mláďata (Čech, 2002).

Od začátku je stanice ve Vlašimi akreditovaným členem **Národní sítě stanic pro handicapované živočichy**. Národní síť byla ustanovena Českým svazem ochránců přírody za účelem pomáhat volně žijícím handicapovaným živočichům. Působnost jednotlivých stanic se vzájemně nepřekrývá, ale společně zajišťují péči po celé ČR. Všechny stanice ručí za poskytnutí odborné péče všem zraněným a jinak handicapovaným živočichům (Záchranné stanice,

nedatováno). Záchranná stanice pro handicapované živočichy Vlašim zajišťuje aktuálně péči o volně žijící živočichy na území obcí s rozšířenou působností Benešov, Čáslav, Humpolec, Kutná Hora, Pacov, Pelhřimov, Říčany a Vlašim (O záchranné stanici, © 2015). Hlavním posláním všech stanic, tedy i té vlašimské, je (Čech, 2002):

- léčení zraněných živočichů a jejich návrat do volné přírody,
- odchov opuštěných a osiřelých mláďat,
- přenos živočichů z míst jejich ohrožení,
- záchranný chov původních druhů,
- ochrana přirozených podmínek pro život živočichů a
- poradenská, výchovná a vzdělávací činnost.

Záchranná stanice ve Vlašimi od začátku vzdělává veřejnost, pro niž připravuje různé exkurze, poskytuje poradenskou službu a informuje zájemce pomocí tisku, rozhlasu a televize. Studentům vysokých a středních škol přírodovědného zaměření umožňuje vykonat praxi (Čech, 2002).

Od roku 1998 se v Záchranné stanici Vlašim uvedlo do provozu jedno ze záchranných center CITES pro exotické ptactvo. Dočasně se sem umisťovali chránění živočichové zabaveni Českou inspekcí životního prostředí a jinými orgány ochrany přírody. Na záchranné centrum CITES se mohli obrátit i chovatelé, kteří potřebovali ošetřit problémové jedince, odchytit zalétlé jedince, okroužkovat ptáky nesnímatelnými kroužky nebo poradit při chovu (Čech, 2002). Ve výroční zprávě z roku 2008 (Tlustá a kol., 2009) se můžeme dovědět, že byla v roce 2008 činnost Záchranného centra CITES ve Vlašimi ukončena.

Záchranná stanice Vlašim se na konci roku 2005 zapojila do sbírky „**Zvíře v nouzi**“. Finanční prostředky ze sbírky pak pomáhají všem záchranným stanicím sdružených v Národní síti stanic. Veřejnost může ale podpořit pouze konkrétní stanici, a to pomocí finančního daru na určité konto nebo odesláním dárcovské SMS. Od roku 2006 je možné také „**adoptovat**“ trvale handicapované zvíře. Adoptování obnáší přispívání na krmění a veterinární péči

zvířete po dobu jednoho roku. Každý adoptivní rodič obdrží jako odměnu certifikát sponzora s fotografií svého zvířete, výroční zprávu a informační materiály Ekocentra ve Vlašimi, roční vstupenku do paraZOO a jeho jméno bude uvedeno na popisné cedulce zvířete (Šafránková a kol., 2007).

4.2.5 Druhová ochrana

Jednou z činností Svazu je i zachování a obnova druhové rozmanitosti, péče o vzácné biotopy a podpora ohrožených druhů rostlin a živočichů. Tyto aktivity realizuje ČSOP pomocí různých projektů, které jsou podpořeny národním programem „*Ochrana biodiverzity*“. Ten pravidelně financují Ministerstvo ŽP a Lesy ČR, s.p. (Kol. aut., 2006).

V rámci tohoto programu se každoročně vyhlašují celostátní programy druhové ochrany, jejichž cílem je mapování výskytu daného druhu, zkoumání ekologie druhu, prosazování a realizace jejich ochrany, popularizace a osvěta (Čech a kol., 2002).

Celostátní programy, jejichž garantem je ZO ČSOP Vlašim

Pobočný spolek Vlašim byl v průběhu svého působení garantem několika celostátních programů. Jednotlivé programy jsou dále rozepsány.

Program „Lampetra“

Program „*Lampetra*“ vznikl roku 1992. Shromažďoval údaje o výskytu mihulí v ČR. Jeho navrhovatel a i koordinátorem byla ZO ČSOP Vlašim. V roce 1996 byl program rozšířen a zaměřoval se také na sledování jiných vzácných a ohrožených druhů ryb a ČR. Program se přejmenoval na „*Ohrožené a chráněné druhy ryb a mihulí*“ (Hanel, 1999).

V publikaci *Programy druhové ochrany ČSOP Vlašim* (Čech a kol., 2002) se program nazývá „*Ryby a mihulovci*“ a v knize *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku* (Kovařík a Pešout, 2000) je program pojmenován jako „*Ohrožené ryby a kruhoústí*“. V uvedených dílech se můžeme také dočíst, že se

v rámci tohoto programu vydával bulletin „*Lampetra*“. První číslo vyšlo roku 1994 a další v letech 1996, 1998, 2000, 2003, 2009 a 2011. Významným výstupem tohoto programu byla monografie *Ryby a mihule České republiky – rozšíření a ochrana* (Hanel a Lusk, 2005).

Program probíhá dodnes a po celou dobu je jeho úkolem mapovat výskyt jednotlivých druhů ryb a mihulí v ČR (důraz se klade hlavně na ohrožené a chráněné druhy), aktualizovat *Červený seznam ryb a mihulí ČR* a navrhnout praktická ochranná opatření (Hanel, 2003).

Program „Vážky“

Program započala ZO ČSOP Vlašim v roce 1993 a od roku 1996 se stal celostátním programem Svazu. Pobočný spolek Vlašim je jeho garantem. Program probíhá dodnes a po celou dobu je jeho cílem kompletně shromažďovat informace o výskytu jednotlivých druhů vážek, stanovení míry jejich ohrožení, sledování ekologie jednotlivých populací a aplikace těchto poznatků pro ochranu ohrožených a vzácných druhů. Mezi pravidelnost programu patří každoroční setkávání odonatologů⁵, kde si navzájem vyměňují zkušenosti a zkoumají i různé lokality v blízkosti místa setkání (Hanel, 2004).

V rámci tohoto programu se vydalo mnoho příspěvků do časopisů, sborníky seminářů z mezinárodních seminářů odonatologů, plakáty s přehledem druhů českých vážek, samolepky a nemálo publikací. První z nich byla *Metodika sledování výskytu vážek* (Hanel, 1995), která se později přepracovala a doplnila v publikaci *Vážky – výzkum a ochrana* (Hanel a Zelený, 2000). Poté byla vydaná publikace *Vážky ČR: ekologie, ochrana a rozšíření* (Dolný, Bárta a kol., 2007) a v rámci edice Přírodou Podblanicka vyšla v roce 1999 publikace *Vážky Podblanicka* (Hanel, 1999). V roce 2013 se vytvořily internetové stránky „*Vážky ČR - portál odonatologů*“, jejichž internetová adresa je www.vazky.net. V roce 2014 vyšla terénní příručka pro určování našich druhů vážek (dospělců i larev) pod názvem *Vážky České republiky* (Waldhauser a Černý, 2014).

---

⁵ Odonatologie = nauka o vážkách

Program „Alcedo“

Program „Alcedo“ se věnuje ochraně dvou ptačích druhů: ledňáčka říčního (*Alcedo atthis*) a skorce vodního (*Cinclus cinclus*). Ledňáček říční vyhledává oblasti, kde je dostatek malých rybek a své nory si vyhrabává ve svislých břehových stěnách. Z důvodu špatných úprav břehů toků, nedostatku potravy, dramatického kolísání vodní hladiny a průtoku vodních toků a nedostatku míst pro odpočinek bylo cílem programu chránit pravidelně obsazovaná hnízdiště, vhodně upravovat břehy a vytvářet nové (i umělé) hnízdní možnosti. S touto činností samozřejmě souvisí i monitoring stálých hnízdišť, pozorování vývoje populací ledňáčků a jejich migrací, měření jejich tělesných proporcí apod. Všechny vyjmenované aktivity probíhají i u skorce vodního (*Cinclus cinclus*). Hlavním úkolem programu je také informování veřejnosti a zájemcům se zasílá metodika (Čech, 1999).

ZO ČSOP Vlašim se věnovala v rámci svých projektů oběma zmíněným ptačím druhům. V roce 2006 a 2007 se však už zaměřila pouze na skorce vodního (*Cinclus cinclus*) a v dalších letech už žádné projekty nerealizovala.

Program „Ohrožené druhy dřevin“

Program vznikl v roce 1998 za účelem zachránit stromy, keře a polokeře, které jsou původní na území ČR. Navázal na podobné programy z minulosti, např. „Záchrana jilmů“ a „Záchrana jalovcových strání“. Program „Ohrožené druhy dřevin“ je celosvazový a koordinuje ho ZO ČSOP Vlašim. Za hlavní cíl si stanovil zachovat všechny ohrožené druhy a stabilizovat jejich populace. Dále se snaží podrobně zmapovat známá místa výskytu těchto druhů, chránit tyto lokality, vypěstovat druhy a navrátit je na původní místo výskytu. Součástí programu bylo i navázání spolupráce s Lesy ČR s.p., díky které se ochrana zaměří i na druhy, které jsou v lese nepostradatelné (Kříž, 1999). ZO ČSOP Vlašim program nadále koordinuje, ale od roku 2011 již nerealizuje projekty pro Podblanicko.

Další celostátní programy, do nichž se ZO ČSOP zapojovala

Pobočný spolek Vlašim se po celou dobu své působnosti zapojoval kromě dříve zmíněných programů i do dalších, které se řešily na území Podblanicka. Většina z nich je dlouhodobých, některé ale krátkodobé, nebo dokonce jednorázové. Bližší informace o všech programech, ve kterých se ZO ČSOP Vlašim angažovala, najdete v dalším textu.

Program „Svižník“

Program byl vyhlášen roku 1993 za účelem záchrany lokality na Roudném, kde se vyskytovaly vzácné druhy hmyzu, především svižník písečný (*Cicindela hybrida*) (Kovařík a Pešout, 2000).

Program „Sysel“

V roce 1996 díky finanční podpoře zrealizovala ZO ČSOP Vlašim program „Sysel“, v rámci kterého se zmapoval výskyt posledních populací sysla obecného (*Spermophilus citellus*) ve středním Povltaví. Součástí programu bylo maximálně eliminovat negativní vlivy na syslí populace (Křížek, 1997a).

Program „Vydra“

Základní organizace Vlašim vyhlásila v roce 1996 program „Vydra“, jehož náplní bylo zmapování výskytu a šíření vydry říční (*Lutra lutra*), zkoumání negativních vlivů na zmíněný druh a vyjednání finančního vyrovnání poškozeným majitelům kvůli vydře (Křížek, 1997b). Další informace o výskytu vydry říční (*Lutra lutra*) získávala ZO ČSOP Vlašim v roce 2001 v rámci projektu „Stanovení predačního tlaku vydry říční, ledňáčka říčního, čápa bílého a černého na populace vodních živočichů na Podblanicku a návrhy minimalizace škod, které mohou způsobit“ (Čech M. a Čech P., 2002).

Program „Mapování a ochrana orchidejí“

Jelikož jsou orchideje ohroženou skupinou, rozhodla se základní organizace Vlašim zrealizovat v roce 2000 jednorázový program „Mapování a

ochrana orchidejí“. V tomto roce se nejdříve shromáždily informace z publikací o výskytu orchidejí na Podblanicku a následně se tyto informace ověřovaly i v terénu. Z výsledků se pak vytipovala dosud nechráněná území a navrhl se způsob jejich ochrany (Pešout, 2001).

Program „Sledování a ochrana obojživelníků“

Program vznikl z důvodu snižující se početnosti jednotlivých druhů obojživelníků a skládá se z následujících třech aktivit: *Ochrana obojživelníků v době jarního aspektu, Obnova a údržba míst vhodných pro rozmnožování obojživelníků a Osvětová činnost* (Mikátová, 1999).

ZO ČSOP Vlašim se do programu zapojila v roce 1996. Realizovala různé projekty, ve kterých se zaměřovala na ochranu obojživelníků při tahu přes komunikace, mapování lokalit výskytu obojživelníků a kontrolu míst s pravidelným rozmnožováním obojživelníků. Dodnes každoročně provádí záchranný přenos obojživelníků přes frekventované úseky silnic. Přehled výsledků transferů můžete najít ve výročních zprávách ČSOP Vlašim.

Program „Rak“

Program mapuje výskyt raků na našem území. Vedle toho se také zajímá o vše, co souvisí s jejich rozmístěním: zkoumá kvalitu vody, břehů a dna, měří fyzikálně-chemické vlastnosti vody a zjišťuje přítomnost dalších nepůvodních druhů raků, které mohou přenášet račí mor (Ochrana dalších bezobratlých: Rak, 2014).

ZO ČSOP Vlašim realizovala v letech 1999 – 2005 projekt *„Mapování výskytu raků na Podblanicku“*.

Program „Čápi a ostatní brodiví“

Hlavním cílem programu je chránit čápa bílého (*Ciconia ciconia*) a černého (*Ciconia nigra*). Dále má za úkol mapovat jejich hnízdění, budovat a opravovat hnízdní podložky, sledovat jejich potravní složení, kroužkovat mláďata apod.

(Ochrana ptáků: Ciconia a ostatní brodiví, 2014). Pobočný spolek Vlašim se do tohoto programu zapojil v roce 1997.

Program „Sledování a ochrana dravců a sov“

Jedná se o program, jehož cílem je monitorování výskytu jednotlivých druhů, ochrana známých hnízdišť, vyvěšování budek pro větší možnosti hnízdění, vytváření hnízdních plošinek nebo říms a péče o opuštěná mláďata dravců a sov (Čech a kol., 2002).

Základní organizace Vlašim již v počátcích realizovala projekty, které se týkaly jednotlivých druhů dravců a sov. Např. v roce 1993 zahájila program „*Motáci*“, v rámci kterého zachraňovala na polích ohrožená hnízda motáků lužních (*Circus pygargus*) a sledovala hnízdní rozšíření motáka pochopa (*Circus aeruginosus*). V roce 1996 se v rámci programu „*Falco*“ zaměřila na budování hnízdních plošin na skalních stěnách pro sokola stěhovavého (*Falco peregrinus*) a od roku 1994 se v rámci dalšího programu věnuje sově pálené (*Tyto alba*) (Kol. aut., 1997).

Základní organizace se v dalších letech věnovala i jiným druhům dravců a sov. V rámci celosvazového programu vydala metodiku *Potravní ekologie našich dravců a sov* (Mlíkovský, 1998).

Program „Sledování a ochrana netopýrů“

Mezi aktivity programu patří zjišťování druhového spektra, monitoring stanovišť, praktická ochrana na zimovištích a letních kolonií (zabezpečování zimovišť a vyvěšování budek) a osvětová činnost, kde je nejdůležitější každoroční akce „*Evropská noc pro netopýry*“. Do akce se zapojuje i ZO ČSOP Vlašim. Netopýří noc umožňuje veřejnosti seznámit se s netopýry (promítají se filmy, vedou se besedy, nechybí ani živí handicapovaní netopýři, pomocí speciálního přístroje se identifikují podle ultrazvuku jednotlivé druhy a případně se netopýři odchyťávají a kroužkují) (Vlašín, 1999).

Program „Obnova květnatých luk“

Další celostátní program, do kterého se zapojila i ZO ČSOP Vlašim, se nazývá „*Obnova květnatých luk*“. Jeho cílem je uchovat druhovou a genetickou rozmanitost luk. To se uskutečňuje udržováním stávajících lokalit (pravidelné sečení), obnovou lučních porostů na orné půdě a přeměnou intenzivně obhospodařovaných travních porostů na druhově pestré louky. Aby se tohoto dosáhlo, je nutné vytvářet geneticky a druhově původní travní směsi. S tím souvisí vyhledávání přírodě blízkých druhově bohatých luk, které jsou vhodné pro sběr semen lučních druhů (Jongepierová, 1999).

Program „Ohrožené druhy bylin v lesích“

Cílem celosvazového programu je ochrana ohrožených bylin v lesích, na okrajích lesa, skalách a dalších místech, které spravuje podnik Lesy ČR (Ochrana rostlin – byliny, 2014).

V rámci tohoto programu se v roce 2007 ZO ČSOP Vlašim zahájil projekt „*Záchrana kuřičky hadcové (Smejkalovy)*“. Během projektu se prozkoumávaly lokality na Podblanicku, kde se uvedená kuřička (*Minuartia verna*) vyskytuje. V tomto regionu byla zjištěna pouze na dvou místech. Její výskyt se pravidelně sleduje dodnes (Pánková, 2008).

Program „Záchrana krajových odrůd ovocných dřevin“

Z důvodu postupného mizení starých krajových odrůd ovocných dřevin, které mají řadu specifických vlastností, byl vyhlášen celosvazový program „*Záchrana krajových odrůd ovocných dřevin*“. Jeho snahou je zmapovat staré a krajové odrůdy v jednotlivých regionech ČR a zachovat jejich genofond, zapsat získané informace do centrální databáze, udržovat významné sady a stromořadí a vysazovat krajové odrůdy (Ochrana rostlin – dřeviny, 2014).

Pobočný spolek ČSOP Vlašim se do toho programu zapojil v roce 1999. Jeho prioritou bylo zmapovat staré a krajové odrůdy na Podblanicku, z těch

odebrat rouby a naroubovat je (Čech a kol., 2002). Aktivita ZO ČSOP Vlašim pokračují dodnes.

Program „Ochrana velkých šelem“

V roce 2004 a 2005 vyhlásila ZO ČSOP Vlašim projekt „Mapování výskytu rysa ostrovida“. Podnětem pro jeho vznik bylo zpozorování této šelmy (stop a zbytky stržené zvěře). Program měl za cíl ověřit aktuální situaci výskytu rysa (*Lynx lynx*) na vytipovaném území (Čech, 2005). Rysem ostrovidem (*Lynx lynx*) se však ZO ČSOP zabývala již před rokem 2004. Například Hanel (2002b) žádal v roce 2002 čtenáře časopisu *Pod Blaníkem* o upozornění základní organizace ve Vlašimi, pokud najdou jakékoliv stopy po výskytu uvedené šelmy.

Program „Ptáci zemědělské krajiny“

Program se zaměřuje na monitorování výskytu vybraných ohrožených ptačích druhů zemědělské krajiny (např. křepelka polní (*Coturnix coturnix*), koroptev polní (*Perdix perdix*), čejka chocholátá (*Vanellus vanellus*) a skřivan polní (*Alauda arvensis*)). Součástí programu je i vytváření doporučení pro zlepšení jejich životních podmínek (Ochrana ptáků: Ptáci zemědělské krajiny, 2014).

V rámci tohoto programu jsou pro Podblanicko realizovány od roku 2006 různé projekty, které mapují výskyt ptáků vázaných na zemědělskou krajinu, hlavně čejky chocholáté (*Vanellus vanellus*).

Program „Podpora hnízdních možností ptáků v lesích a mapování doupných stromů“

Z důvodu mizení starých stromů, v jejichž dutinách by mohli mít různí ptáci hnízda, se vytvořil tento společný program ČSOP a Lesů ČR, v rámci kterého se vyvěšují ptačí budky. V roce 1999 se na území Podblanicka nainstalovalo více jak 200 ptačích příbytků. Od roku 2010 až dodnes se v projektu pokračuje.

Kromě vyvěsování budek je další aktivitou i pravidelné čištění, údržba a kontrola stávajících budek (Kysela, © 2015).

Program „Biodiverzita makromycetů na lokalitě Dolnokralovické hadce“

ZO ČSOP Vlašim v roce 2012 zahájila průzkum mykologicky zajímavé oblasti Dolnokralovických hadců. Na lokalitě je již zjištěno několik vzácných druhů. Výzkum však bude probíhat ještě několik let, a proto si zájemci musí na výsledky výzkumu počkat (Borovička, 2014).

Program „Mapování rostlin na skalách v údolí Vltavy“

V roce 2012 proběhl výzkum na pěti skalách v údolí Vltavy, který začal u Orlické přehradě na Zduchovických skalách a skončil ve Zvíroticích. Cílem bylo zmapovat výskyt vzácných a zvláště chráněných rostlin a lišejníků. Aby se dostalo i na místa jinak nepřístupná, používal se také nafukovací člun (Malíček, 2013).

4.2.6 Spolupráce se státní správou, posudková činnost

Od svého založení se pobočný spolek ČSOP Vlašim zabýval problémy tykající se životního prostředí, např. se angažoval při zajišťování pitné vody pro Vlašim, řešil znečištění potoků z různých podniků, kontroloval kvalitu vody ve studnách a přispěl k zabránění obnovy těžby zlata ve zlatodolu Roudný. Jeho účast ve správních řízeních postupně narůstala (Kovařík a Pešout, 2000). Téměř vždy se nejvíce řízení týkalo kácení mimolesní zeleně. Další správní řízení, v kterých ZO ČSOP Vlašim byla účastníkem, se týkala např. liniových a dalších staveb v krajině a územního plánování. Mimo tyto aktivity organizace provádí a vypracovává biologická hodnocení, posudky na mimolesní zeleň, přírodovědné průzkumy a posuzuje vlivy na významné lokality soustavy *Natura 2000* (Kol. aut., 2014).

4.2.7 Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (EVVO)

Aby se zlepšoval stav životního prostředí a zachovalo se co nejvíce přírodního bohatství, je potřeba vychovávat děti a měnit chování dospělé veřejnosti ve prospěch přírody. Proto se Podblanické ekocentrum ve Vlašimi zaměřuje na environmentální vzdělání, výchovu a osvětu. Činnost ekocentra je v této oblasti rozdělena v přehledu aktivit na tři okruhy. Jednotlivé body jsou poté následně podrobněji rozepsány.

mimoškolní výchova dětí a mládeže	vzdělávání dětí, pedagogů a dalších cílových skupin	osvěta veřejnosti
mladí ochránci přírody	ekologické výukové programy	ekovečery, přednášky a tematické dny
letní a příměstský tábor	soutěže	výstavy
rodičovský ekoklub Breberky	Středočeská mrkvová konference	přírodovědně – vlastivědné vycházky
	Středočeská M.R.K.E.V.	akce pro rodiče s dětmi
	Středočeská Mrkvička	Májové slavnosti
	další vzdělávání pedagogických pracovníků	zapojování do různých akcí, programů a projektů
	EVVOkace	workshopy
	vzdělávání odborné veřejnosti	naučné stezky
	Specializační studium pro koordinátory EVVO	knihovna
		Ekoporadna
		Ekoobchůdek a značka Regionální produkt
		Geopark Kraj blanických rytířů

Ekologické výukové programy

Tímto tématem se budu podrobně zabývat v kapitole 5.

Soutěže

1) Ekologická olympiáda

Od roku 1996 pravidelně organizuje Podblanické ekocentrum regionální kolo ekologické olympiády pro studenty středních škol Středočeského kraje. Ve znalostech spolu soutěží tříčlenná družstva z různých škol. Olympiáda se skládá ze tří částí – teoretické (test a poznávání živé a neživé přírody) a dvou praktických, které většinou probíhají přímo v terénu. Hlavním cílem olympiády je probudit ve studentech hlubší zájem o poznávání a ochranu přírody a vyvolat jejich ekologické myšlení a jednání (Suchanová, 2013a).

ZO ČSOP Vlašim také organizovala národní finále ekologické olympiády pro střední školy ve školním roce 2000/2001 a 2006/2007.

2) Indiánská stezka

ČSOP Vlašim pořádal od roku 1995 do roku 2006 soutěž „*Indiánská stezka*“. Během soutěže se prokazyvaly jak tábornické a turistické znalosti, tak i fyzická zdatnost a vědomosti ze zoologie, botaniky, neživé přírody, astronomie, ochrany přírody apod. Název stezky vznikl podle indiánů, kteří přírodě velmi rozuměli a museli překonávat překážky jako soutěžící (Vrňák a kol., 1999).

Do roku 2002 soutěžily dvoučlenné skupiny ve věku 7 – 15 let ve třech kategoriích. V uvedeném roce se také mohli poprvé zúčastnit i studenti do 19 let. Soutěž probíhala ve čtyřech kategoriích, vždy dívky a chlapci zvlášť (Broukal, 2003).

3) Co skrývá smetiště

Aby si žáci druhého stupně základních škol a zájemci ze zájmových kroužků uvědomili, jak vzniká odpad, jak se likviduje a proč se musí odpad třídit, vyhlásila v roce 2000 ZO ČSOP Vlašim soutěž „*Co skrývá smetiště*“. Úkolem

účastníků bylo vytvořit oděvní model z odpadu, který pak předváděli na módní přehlídce (Červenková a Daňková, 2001a).

4) Blaník ve školních lavicích

Pro podnícení většího zájmu o CHKO Blaník vyhlásila v letech 1999 – 2001 ZO ČSOP Vlašim ve spolupráci se Správou CHKO Blaník soutěž pro celý kolektiv 4. a 5. ročníků základních škol s názvem „*Blaník ve školních lavicích*“. Ve zmíněném období proběhla celkem dvě kola soutěže. Výherce čekala odměna ve formě jednodenního vlastivědného zájezdu s průvodcem po Podblanicku (Červenková a Daňková, 2001b).

5) Výtvarná a literární soutěž ke Dni Země

Dodnes se v rámci oslav *Dne Země* pořádá výtvarná a literární soutěž pro ZŠ a SŠ (v letošním roce již půjde o 25. ročník). Jejimi organizátory jsou Podblanické ekocentrum a Správa CHKO Blaník. Každoročně se vyhlašuje jiné téma týkající se ochrany přírody a krajiny (Hanel, 2002a).

Středočeská M.R.K.E.V. – Síť škol a školských zařízení se zájmem o ekologickou výchovu

M.R.K.E.V. (Metodika a realizace komplexní ekologické výchovy) je od roku 2001 dlouhodobým programem *Sdružení středisek ekologické výchovy Pavučina (SSEV Pavučina)*. V rámci projektu se vytváří síť škol a školských zařízení po celé ČR, které mají zájem o ekologickou výchovu. Tomu, kdo je do programu zapojen, je poskytována metodická pomoc v environmentálním vzdělání, výchově a osvětě (EVVO) pomocí pravidelných rozesílek metodických a informačních materiálů včetně časopisu *Bedrník*. Síť středočeských škol spravuje již od roku 2001 ZO ČSOP Vlašim, která je členem SSEV Pavučina (Daňková, 2004a).

Středočeská Mrkvička – Síť středočeských mateřských škol se zájmem o ekologickou výchovu

Po zkušenostech s projektem M.R.K.E.V. založila v roce 2002 ZO ČSOP Vlašim „*Síť středočeských mateřských škol se zájmem o ekologickou výchovu*“. Zapojeným mateřským školám se poskytuje metodická pomoc v realizaci ekologické výchovy pomocí pravidelných rozesílek (Daňková, 2004b).

Červenková (2006) uvádí, že od začátku roku 2005 nalezneme „*Síť středočeských mateřských škol se zájmem o ekologickou výchovu*“ pod názvem „*Středočeská Mrkvička*“. V článku od Macháčkové (2008a) můžeme zjistit, že se projekt „*Mrkvička*“ od konce roku 2007 rozšířil na celorepublikovou úroveň pod záštitou SSEV Pavučina. Středočeský projekt se stal jeho součástí, a jelikož je ZO ČSOP Vlašim členem SSEV Pavučina, stal se krajským koordinátorem pro Středočeský kraj.

Středočeská mrkvová konference

V rámci projektu „M.R.K.E.V. v regionech“ je každoročně od roku 2001 pořádána Pedagogická konference Středočeského kraje. Od roku 2011 se uvádí pod novým názvem „*Středočeská mrkvová konference*“. Konference se mohou zúčastnit středočeští pedagogové všech typů škol. Ti zde mohou hledat inspiraci pro výuku ekologické výchovy. Konference je vždy rozdělena na část přednáškovou a část, která je věnovaná pracovním dílnám (Dufalová, 2012).

Další vzdělávání pedagogických pracovníků

V roce 2000 byl ustaven *Ekopedagogický klub (EPK)*. Jednalo se o neformální sdružení pedagogů všech typů škol a dalších institucí, které realizovaly EVVO. Klub uskutečňoval plno seminářů a dalších akcí nejen pro své členy, kteří měli plno výhod, ale i pro další pedagogy (Daňková, 2003).

Poslední zmínka o klubu je ve výroční zprávě ČSOP Vlašim z roku 2004. Semináře a kurzy však nadále probíhaly. Na internetových stránkách ČSOP

Vlašim (Semináře pro učitele, © 2015) se ale můžeme dočíst, že se kvůli malému zájmu aktuálně semináře nekonají.

EVVOkace

V roce 2013 dostávaly školy se zájmem o ekologickou výchovu e-mailový stručný informační zpravodaj EVVOkace. Pedagogové zde nacházeli informace o životním prostředí, EVVO a aktuálním dění (Andres, 2014).

Šest zpravodajů vydaných v roce 2013 můžete najít na adrese <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/776-evvokace-e-zpravodaj>.

Vzdělávání odborné veřejnosti

V letech 2000, 2001, 2004, 2006 a 2007 probíhalo vzdělávání pracovníků veřejné správy a v některých uvedených letech také podnikatelů. V průběhu každého roku bylo připraveno několik seminářů na různá témata. Více informací se dozvíte ve výročních zprávách zmíněných let.

Specializační studium pro koordinátory EVVO

Podblanické ekocentrum se v letech 2006 – 2007 a 2009 - 2010 zapojilo do programu „Vzdělávání školních koordinátorů EVVO“, který realizovalo SSEV Pavučina. Pro pedagogické pracovníky základních a středních škol bylo připraveno „Specializační studium pro koordinátory EVVO“. Studium bylo vždy zakončeno závěrečnou zkouškou a obhajobou závěrečné práce (Macháčková, 2007; Macháčková 2008b). V roce 2011 pak probíhal dvoudenní doškolovací seminář pro absolventy specializačního studia pro školní koordinátory EVVO.

Mladí ochránci přírody

Při ZO ČSOP Vlašim byla v roce 1991 založena *Stanice mladých ochránců přírody Lampetra*. První oddíl si dal název *Lampetra* (podle vědeckého rodového názvu pro mihuli). Později vznikaly další oddíly. V roce 1997 při stanici působily celkem tři: *Lampetra*, *Đáblíci* a *Krkavci* (Pešout a kol., 1998). V roce 1999 vykonávaly svou činnost oddíly *Lampetra* a *Svišti* a také vždy

po jednom oddílu při Správě CHKO Blaník a MěDDM Vlašim. V roce 2000 započala činnost oddílu *Alcedo*, která trvala jedenáct let. Při něm v letech 2004 – 2007 působil oddíl *Ježci* a v roce 2004 také *Lvičata*. Od roku 2010 dodnes působí oddíl *Včelojedi*.

Činnost oddílů spočívá v pravidelných schůzkách, jejichž náplň je různorodá. Za hezkého počasí pozorují přírodu a učí se všelijaké dovednosti, trénují na různé soutěže, sbírají odpadky a potravu pro zvěř, pomáhají tam, kde je to potřeba a jezdí na exkurze a výlety. Pokud je ošklivo, hrají v klubovně hry a připravují letní tábor (Pavelka a Kulíček, 2013).

Letní a příměstský tábor

První letní tábor se uskutečnil v roce 1993, a to v přírodní památce „Na Ostrově“ u Nemíže. Vybrané místo se osvědčilo a tábor zde probíhá dodnes. Jelikož se jedná o pobytový tábor, přespávají děti po dobu 14 dní ve stanech s podsadou. V táboře samozřejmě nechybí společná kuchyň a nachází se zde také indiánské tee-pee. Děti po celou dobu pobytu plní úkoly celotáborové hry (Klaudys, 2006).

Od roku 2013 organizuje pobočný spolek ve Vlašimi také pětidenní příměstský tábor v prostředí paraZOO. Je určen pro děti ve věku 7 – 15 let. Děti během tábora pozorují a krmí zvířata v paraZOO, navštěvují Záchranou stanici pro živočichy a zkoumají okolní přírodu (Příměstský tábor I, © 2015).

Rodičovský ekoklub Breberky

ZO ČSOP Vlašim se také zajímá o vzdělání těch nejmenších dětí. V roce 2003 založila rodičovský ekoklub Breberky, kde jsou vítáni rodiče s dětmi do čtyř let. Záměrem je vytvářet u dětí pozitivní vztah k životnímu prostředí, k přírodě a okolnímu prostředí (Havlová, 2004).

Aktuálně se klub schází v Podblanickém ekocentru, kde je výborné zázemí. Nechybí hračky z přírodních materiálů a také kuchyňka, kterou ocení hlavně

maminky pro přípravu jídel svým dětem (Rodičovský ekoklub Breberky, © 2015).

Ekovečery, přednášky a tematické dny

Již dlouhou dobu pořádá ZO ČSOP ekovečery, během kterých se zájemci dozví plno zajímavých informací. Například ve výroční zprávě z roku 1999 (Červenková a Nosková, 2000) se můžeme dočíst, že ekovečery zahrnovaly nejen cestopisné besedy, ale také odborné přednášky na životní styl, ochranu přírody, životní prostředí apod. V současnosti se během ekovečerů hlavně vypráví o zajímavých místech z celého světa. Nechybí ani promítání fotografií z cest (Havelková, 2014a).

Součástí činnosti ekocentra je i pořádání tematických dnů. V roce 2008 například proběhl *Den pro Fair Trade*, *Den pro Bio* a *Den pro životní prostředí*, během nichž byla připravena ukázka, případně také ochutnávka výrobků. Zájemci si je poté mohli se slevou zakoupit (Havelková a Urban, 2009).

Výstavy

Od roku 2000 poskytuje Podblanické ekocentrum své prostory pro různé výstavy. Vystavovaly se zde fotografie, výtvarné a literární práce, putovní výstavy, obrazy vlašimského malíře Stanislava Příhody a dalších regionálních malířů, loutky Evy Houdkové a mnoho dalšího. Součástí některých výstav jsou také vernisáže.

Od roku 2006 je ve Vlašimské bráně zřízena Podblanická galerie. Provoz zajišťuje Podblanické ekocentrum ve spolupráci se Stanislavem Příhodou. Ten zde stále umělecky působí (Urban, 2007a).

Přírodovědně – vlastivědné vycházky

Vycházky do přírody v období s příznivým počasím, které jsou určeny pro širokou veřejnost, začalo Podblanické ekocentrum pořádát v roce 2001, kdy se prvně uskutečnila botanická a dendrologická vycházka (Klaudys a Daňková, 2002).

Jelikož se vycházky s odborným výkladem osvědčily, probíhají dodnes. Přehled vycházek vždy najdete v jednotlivých výročních zprávách ZO ČSOP Vlašim.

Akce pro rodiče s dětmi

Od roku 2002 se Podblanické ekocentrum také zaměřilo na malé děti a nabízelo pro ně a jejich rodiče plno programů. Poměrně často byla připravovaná loutková představení, někdy byla zorganizována návštěva do tehdejší Stanice pro handicapované živočichy, pořádaly se různé vycházky do okolí, kde na děti čekalo překvapení a uskutečňovaly se různé pracovní dílny (Dufalová, 2004).

Dodnes je v rámci Dne Země pro děti připravovaná ekostezka, během které mají plnit nejrůznější úkoly.

Májové slavnosti

V posledních letech může veřejnost získat informace o činnosti Podblanického ekocentra a zakoupit si regionální produkty během Májových slavností ve vlašimském parku (Havelková, 2013).

Zapojování do různých akcí, programů a projektů

Podblanické ekocentrum se během svého působení zapojilo již do několika akcí. V roce 2001 se prvně angažovalo v kampani *Den bez aut*. Dále se v roce 2004 podílelo na kulturní akci *Den evropského dědictví*, kdy byly zpřístupněny všechny památky vlašimského zámeckého parku. Pro připomenutí svátku *Den Stromů* proběhla v roce 2007 pro veřejnost u příležitosti oslav *Dne Země* výsadba stromů v parku ve Vlašimi. V roce 2011 se účastnila základní organizace celostátní akce *Rekord v sázení stromů* a vysázela stromy v aleji na Vorlině. Cílem akce bylo připomenutí svátku *Dne Stromů*.

ZO ČSOP Vlašim také organizuje od roku 1992 pravidelné oslavy *Dne Země* (22.4.). V rámci těchto oslav je tradičně vyhlášena výtvarná a literární soutěž pro základní a střední školy. Na hlavní den akce je vždy pro rodiče

s dětmi připravena ekostezka s úkoly. Ta v letech 2014 a 2013 probíhala v paraZOO. V předchozích letech se konala na Blaníku nebo v zámeckém parku. Součástí oslav byly také další aktivity, jako např. „jarní odpadkiáda“. Dále se vyhlašoval „*Podblanický Ropák*“ (občanu či organizaci za negativní zásah do životního prostředí) a od roku 1998 dodnes se uděluje cena „*Blanický rytíř*“ (osobám za ochranu a rozvoj přírodního a kulturního dědictví Podblanicka).

Podblanické ekocentrum se také po dobu několika let zúčastnilo celosvětové kampaně „*Clean Up the World!*“ („*Uklid'me svět!*“). Pro zapojení oslovovalo okolní školy, další regionální organizace, ale také veřejnost. Cílem kampaně je sebrat odpad ze svého okolí a přispět tak ke zlepšení životního prostředí (Broukal, 2002).

Ekocentrum také realizuje různé projekty. V roce 2007 spustilo projekt „*Zkušenosti pro Podblanicko*“, který umožňoval seniorům dobrovolně se zapojit do ochrany přírody a kulturního dědictví (Červenková, 2008).

V roce 2011 zahájilo projekt „*Lesní poklady*“, v rámci kterého byla na Podblanicku vytvořena síť lesních geokeší. Od roku 2013 je k dispozici další síť, a to „*Kamenné poklady*“ (Pavelka, 2014). Více informací o geokešingu na Podblanicku se dozvíte na internetových stránkách <http://www.blanicti-rytiri.cz/cs/geocaching>.

V letech 2012 – 2013 realizovalo Podblanické ekocentrum ve spolupráci se Spolkovým domem sourozenců Roškotových projekt „*Čtyři blaničtí rytíři aneb vzdělávání obyvatel Podblanicka k trvalé udržitelnosti*“. Cílem bylo vzdělat širokou veřejnost pro větší spotřebitelskou samostatnost, šetrnější spotřebu a hodnotné trávení volného času. Vzdělání probíhalo hlavně pomocí kurzů a workshopů, během kterých vznikaly zajímavé produkty. Účastníci si také prohlédli několik zemědělských farem. Součástí projektu byly i mediální kurzy (Suchanová, 2013b).

Workshopy

Ve výroční zprávě ZO ČSOP Vlašim z roku 2005 (Kropáčková, 2006) se prvně můžeme dočíst o pořádání workshopů neboli pracovních dílen, během kterých si mohli účastníci navzájem předávat zkušenosti a vytvářet nové výrobky. V tomto roce například proběhly dílny na stloukání budek a krmítek, výrobu náramků a papíru a také se věnovalo čtení. Přehled pracovních dílen z jiných let najdete ve výročních zprávách do roku 2009.

Naučné stezky

Na Podblanicku se nachází několik naučných stezek. Avšak pouze na některých naučných stezkách v okolí Vlašimi pracoval Český svaz ochránců přírody Vlašim. Těmi se dále podrobněji zabývám. ČSOP Vlašim v roce 2014 také realizoval naučnou stezku zámeckým parkem ve Zruči nad Sázavou. Jelikož naučná stezka neleží na okresu Benešov, nebudu se dále o ní rozepisovat.

1) Naučná stezka Roudný

Naučná stezka Roudný zpřístupňuje zájemcům celou lokalitu tohoto bývalého zlatodolu. Stezka je dlouhá celkem 4,5 km. Na trase se nachází šestnáct informačních tabulí, ze kterých mohou návštěvníci vyčíst historii a fungování zlatodolu. Nechybí také deset tabulí s historickými fotografiemi, které jsou umístěny přesně na místech jejich pořízení. Součástí stezky je i pět odpočinkových zón, na kterých mohou návštěvníci plnit různé úkoly. Celou stezkou provází permoník Ruda z Roudného. Další informace o zlatodolu mohou zájemci najít v průvodci (Jakubův, 2013).

2) Naučná stezka Vlašimským zámeckým parkem

Naučná stezka Vlašimským zámeckým parkem byla prvně vybudovaná v roce 1995. Měla celkem jedenáct tabulí, které informovaly o hodnotách parku. K naučné stezce se vydal i průvodce. Deset let poté, v roce 2005, přibýlo pět zastávek. Ještě před rozšířením stezky byly v roce 2001 naučné texty

aktualizovány a doplněny o barevné fotografie zde se vyskytujících živočichů (Pešout, 2006; Kříž, 2006; Pešout a kol., 2002).

Aktuálně prošla naučná stezka zámeckým parkem obnovou. Má prakticky stejnou trasu jako původní naučná stezka, ale nyní se zde nachází celkem osmnáct nových informačních panelů. Na své si přijdou i malé děti, na které čekají zastavení určená přímo pro ně. Stezka dohromady se třemi tematickými cestami měří asi 5 km (Pešout, 2014).

3) Naučná stezka S rytířem na Blaník

V roce 2007 vybuodovala ZO ČSOP Vlašim 4 km dlouhou naučnou stezku S rytířem na Blaník, která začíná na parkovišti u Louňovic pod Blaníkem, vede přes vrchol Velkého Blaníku s rozhlednou a končí na parkovišti u Kondrace. Po cestě narazíme na čtrnáct informačních tabulí s údaji o přírodě a historii hory. Nechybí také sedmnáct hravých zastavení pro děti. Na parkovišti u Kondrace najdeme geologickou expozici hornin Podblanicka, kde u každé horniny nechybí popis se složením a původem (Naučná stezka s rytířem na Blaník, © 2015). V současné době zde probíhá výstavba *Domu přírody*, kde bude zdejší expozice komplexně seznamovat návštěvníky s přírodou a krajinou Podblanicka.

Knihovna

Knihovna základní organizace Vlašim byla založena v listopadu roku 1992 (Kovařík a Pešout, 2000). Součástí této knihovny je i část rodinné knihovny prof. RNDr. Oty Olivy, CSc., významného českého zoologa a ichtyologa, která sem byla deponovaná (L. Hanel, in verb.). Aktuálně si zájemci (studenti, učitelé a široká veřejnost) mohou vybrat z více jak 5000 publikací. Ekocentrum také zapůjčuje DVD a videokazety (Knihovna, © 2015).

Ekoporadna

Ekoporadna základní organizace Vlašim funguje od roku 1999, kdy se stala členem sítě ekologických poraden (STEP). V roce 2006 se přestěhovala

do přízemí budovy Podblanického ekocentra místo Podblanického infocentra. O radu o ochraně přírody a životního prostředí může požádat veřejnost, podniky, obce, studenti apod. a také se mohou poradit školy s metodikou EVVO. Kontaktovat ekoporadnu můžete buď telefonicky, emailem, nebo osobně v budově Podblanického ekocentra. Ekoporadna také nabízí plno informačních letáků na stojanech u vchodu do ekocentra a publikací ve svém ekoobchůdku (Urban, 2007b).

Ekoobchůdek a značka Regionální produkt

Po přemístění Podblanického infocentra v roce 2006 využila ZO ČSOP Vlašim volné prostory pro umístění ekoporadny a nově zde zprovoznila i ekoobchůdek. K prodeji zde najdeme literaturu, certifikované zboží (bio, fair trade, FSC, výrobky s certifikátem Kraj blanických rytířů regionální produkt apod.). ekodrogerii, výrobky na zahradu, suvenýry z paraZOO a dárkové zboží (Havelková, 2014b).

ZO ČSOP Vlašim, Asociace regionálních značek, o. s. a Posázaví o.p.s. udělují od roku 2012 značku „*KRAJ BLANICKÝCH RYTÍŘŮ regionální produkt*“. Certifikované produkty pak ekocentrum propaguje na různých akcích (Červenková, 2013).

Geopark Kraj blanických rytířů

ČSOP Vlašim se angažovala na přípravě dokumentace pro nominaci *Geoparku Kraj blanických rytířů*, která úspěšně proběhla v roce 2013. V rámci geoparku pak probíhají různé projekty, jejichž partnerem je samozřejmě i ZO ČSOP Vlašim (Červenková, 2014).

4.2.8 Publikační činnost

Téměř od samého začátku vydával ČSOP Vlašim i svůj zpravodaj. Jeho název se v průběhu času měnil. Původně vycházel pod názvem „*Zpravodaj ochránců a přátel přírody*“ (jinak „*Nature*“). V roce 1992 byl přejmenován na „*Informace podblanických ochránců přírody*“ (zkráceně „*Íčko*“). V prosinci

1996 se prvně vydala výroční zpráva organizace, která dodnes pravidelně vychází každý rok (Historie ZO ČSOP Vlašim, © 2015).

V roce 1997 se po padesátileté odmlce obnovilo vydávání časopisu *Pod Blaníkem*, které dodnes pravidelně vychází čtyřikrát do roka. Na časopisu společně pracují ČSOP Vlašim, Muzeum Podblanicka a Správa CHKO Blaník (Časopis Pod Blaníkem, © 2015).

Vedle výročních zpráv a časopisu *Pod Blaníkem* vydává ČSOP různé letáky, plakáty, pexesa, samolepky, zpravodaje, publikace v rámci edice *Přírodou Podblanicka*, sborníky z pedagogických konferencí, sborníky z ekologických olympiád, bulletin *Lampetra* a mnoho dalších publikací.

4.3 Dnešní činnost ZO a Ekocentra

Nejaktuálnější informace o činnosti ZO ČSOP Vlašim najdeme ve výroční zprávě z roku 2014 (Kol. aut., 2015), a proto jsem veškeré údaje pro tuto kapitolu čerpala právě z ní. Jelikož jsem se o mnoha činnostech, v kterých základní organizace i nadále pokračuje, rozepisovala již v předchozí kapitole 4.2, nebudu je zde opět představovat. Více se však zaměřím na ty aktivity, které základní organizace započala v roce 2014.

Mezi dlouhodobé činnosti ZO ČSOP Vlašim, v kterých i nadále pokračuje, patří péče o přírodní a kulturní památky na Podblanicku, péče o nelesní zeleň Podblanicka a druhová ochrana, jež je realizována v těchto programech/projektech: „*Záchrana kuřičky Smejkalovy*“, „*Houby Dolnokralovických hadců*“, „*Krajové odrůdy ovocných dřevin*“, „*Vážky*“, „*Ochrana obojživelníků při jarním tahu*“, „*Ryby a mihulovci*“ a „*Mapování netopýrů*“. Neodmyslitelnou součástí ZO ČSOP Vlašim je samozřejmě záchranná stanice pro živočichy, mezi jejíž činnosti stále patří pomáhat ohroženým, zraněným a handicapovaným živočichům. Organizace se i nadále věnuje posudkové činnosti a spolupracuje se státní správou.

Mezi hlavní aktivity ekocentra také patří environmentální vzdělání, výchova a osvěta. V roce 2014 nabízelo ekocentrum celkem 35 výukových programů.

O aktuálních programech pro 2. stupeň ZŠ a odpovídající ročníky víceletého gymnázia a pro střední školy a gymnázia se více dočtete v kapitole 5.2. Dále také ekocentrum uskutečňuje středočeské kolo ekologické olympiády, Středočeskou mrkvovou konferenci, Středočeskou M.R.K.E.V. a Mrkvičku. Nově byl v září 2014 zahájen projekt „*ŠIKULA – rozvoj polytechnického vzdělání v mateřských školách*“, který poběží celý školní rok. Cílem projektu je proškolení učitele mateřských škol v oblasti praktických dovedností, které mají předávat dětem v MŠ.

V rámci mimoškolní výchovy se stále schází oddíl MOP Včelojedi a rodičovský ekoklub Breberky a organizuje se letní a příměstský tábor. Pro veřejnost bylo opět v roce 2014 připraveno pět ekovečerů a v prostorách Podblanického ekocentra se konalo pět výstav. Nechyběly ani čtyři přírodovědně – vlastivědné vycházky do okolí Vlašimi. Zájemci o vaření se mohli v ekocentru zúčastnit celkem třech kurzů o vaření a také se organizoval výměnný jarmark, kde si každý mohl směnit své zboží za jiné bez použití peněz. Návštěvníci mohou také navštívit paraZOO, která v roce 2014 nabízela mnoho aktivit, např. *Za samé jedničky do paraZOO zdarma* nebo *Valentýn v paraZOO*. Kvůli aktuální přestavbě ekocentra je ovšem provoz paraZOO a také ekoobchůdku pozastaven. V roce 2014 kontrolovala a opravovala ZO ČSOP Vlašim naučnou stezku Roudný a S rytířem na Blaník, obnovila naučnou stezku ve Vlašimském zámeckém parku a vytvořila zcela novou stezku ve Zručí nad Sázavou, kde najdeme 12 informačních tabulí.

Na podzim roku 2014 se začal na místě stávající geologické expozice hornin u Kondrace na začátku naučné stezky S rytířem na Blaník stavět *Dům přírody Blaníku*, jehož realizátorem a provozovatelem je ZO ČSOP Vlašim. K vidění zde budou přírodní, geologické a kulturně historické zajímavosti regionu, legenda o blanických rytířích a aktivity pro děti. Budou se zde realizovat i výukové programy pro školy, exkurze a akce. V témže roce se také začal realizovat projekt, díky němuž bude vystavěn *Vodní dům* v blízkosti hráze vodní nádrže Švihov. Jeho investorem a provozovatelem je ZO ČSOP Vlašim. Návštěvníci se zde budou moci seznámit s vodou jako nezbytnou podmínkou

života a vodou jako biotop pro rostliny a živočichy. Radost mohou mít i zájemci o pobytové výukové programy. V roce 2014 totiž začala výstavba nového ubytovacího zařízení v Podblanickém ekocentru, která umožní rozšiřovat nabídku právě pobytových výukových programů.

Nově byl v geoparku Kraj blanických rytířů vytvořen *questing*. Úkolem je najít poklad pomocí vyluštěné tajenky, s kterou nám pomůže okolí na dané trase hledačky. Celkem jsou vytvořeny tři samostatné trasy hledačky: Vlašim, Načeradec a Zruč nad Sázavou.

5 Ekologické výukové programy pro školy v ČSOP

Vlašim

Po projití jednotlivých výročních zpráv jsem se dozvěděla, že Podblanické ekocentrum nabízí školám výukové programy (VP) od roku 1999. Již od začátku vytváří programy pro mateřské, základní, ale i střední školy. Ovšem v období od školního roku 2009/2010 do 2012/2013 neprobíhaly programy pro mateřské školy.

Od počátku dodnes poskytuje ekocentrum jednodenní VP. V průběhu k nim přibyly různé pobytové programy. Například v roce 2007 se realizovaly pobytové programy v rámci celoročního projektu „*Expedice 4P*“, o které postupně vzrůstal zájem.

Programy se dodnes konají hlavně v budově a zahradách Podblanického ekocentra a v terénu. Do roku 2007 nabízelo ekocentrum také realizaci programů přímo ve škole.

Cílem výukových programů je poskytnout dětem a studentům hravou formou (simulační hry, vlastní zkoumání, příběhy, diskuse apod.) informace, zkušenosti a zážitky, které je pobídnou k zodpovědnějšímu jednání k přírodě a životnímu prostředí (Suchanová, 2012).

5.1 Realizované výukové programy během působení ekocentra

Jelikož jsem se v praktické části práce omezila pouze na programy nabízené pro 2. stupeň ZŠ a nižší ročníky osmiletých gymnázií a pro SŠ a gymnázia, najdete v této kapitole dvě tabulky (č. 2 a 3) jednodenních programů rozdělené podle uvedených skupin a jednu tabulku (č. 4) společnou pro obě skupiny pobytových programů. Ze všech tabulek můžete vyčíst, které programy Podblanické ekocentrum od školního roku 1999/2000 do školního roku 2013/2014 poskytovalo a v jakých letech byly jednotlivé programy nabízeny.

Podklady pro vytvoření přehledu mi poskytlo ekocentrum. V nich byly záznamy programů od školního roku 2002/2003 do roku 2013/2014, ale rok 2004/2005 chyběl. Informace o programech ze zbývajících školních let (1999/2000 – 2001/2002 a 2004/2005) jsem dohledávala ve výročních zprávách, kde najdeme pouze zmínky o některých programech. Z tohoto důvodu se mohou v tabulce u uvedených let vyskytnout nepřesné záznamy.

Tabulka 2: Přehled nabízených jednodenních programů pro 2. stupeň ZŠ a nižší ročníky osmiletých gymnázií

Školní rok Program	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14
Potravní vztahy	x														
Učíme se znát les (1. díl programu Les)				x	x										
Hurá do lesa (2. díl programu Les)				x	x										
Po naučné stezce vlašimským parkem		x	x	x	x	x	x								
Kam s ním?		x	x	x	x	x	x								
Predátoři			x	x	x										
Tajemství babky bylinářky			x	x	x	x	x								
Ochrana přírody na okrese Benešov (Podblanicku)	x	x	x	x	x	x	x								
Já a ti druzí			x	x											
Když se řekne droga...			x	x											
Barvíš, barvím, barvíme					x	x									
Svět barev							x	x	x	x	x	x	x	x	x
Naučná stezka Velký Blaník					x	x	x	x							
Co se skrývá na dně				x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vlašim známá neznámá					x	x	x								
Zvířata a my							x								
O vlně a konopí							x	x	x	x	x				
Energie						x	x	x							
Člověk a zvířata							x	x	x	x	x				
Zachraňme Zemi						x	x	x							
Co je doma, to se počítá							x								
Stopa v krajině									x						

Hořká chuť čokolády											x	x	x	x	x	x
Jak chutná prales											x	x	x	x	x	x
Vytvořte si krajinu												x	x	x	x	x
Můžete nám pomoci?													x	x	x	x
Nezvaní hosté													x	x	x	x

Tabulka 3: Přehled nabízených jednodenních programů pro SŠ a gymnázia

Program	Školní rok															
	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14	
Globální problémy	x	x														
Životní prostředí okresu Benešov a jeho ochrana		x	x													
Glóbus			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Zdroje			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
Člověk a jeho ŽP				x	x	x	x	x	x							
Člověk a zvířata				x	x	x	x	x	x	x	x	x				
Hledám své já			x	x												
Co mi říká droga			x	x												
Organismy jako bioindikátory znečištění vodních toků				x												
Co se skrývá na dně					x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
BEO						x	x	x	x							
Vlašim známá neznámá					x	x	x									
Energie							x									
Velký rybolov							x									
Naučná stezka Velký Blaník							x	x								
Silný kafe										x						
Vytvořte si krajinu											x	x	x	x	x	
Větru a dešti neporučíš												x	x	x	x	
Zvířata a my												x	x	x	x	
Zadarmo ani kuře nehrabe? aneb letem neziskovým světem													x			

Tabulka 4: Přehled realizovaných pobytových programů pro 2. stupeň ZŠ, SŠ a gymnázia

Školní rok Program	99/00	00/01	01/02	02/03	03/04	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	09/10	10/11	11/12	12/13	13/14
Třídenní pobytový program zaměřený na problematiku ochrany přírody (SŠ)				x											
Volné pobytové programy pro všechny věkové kategorie							x	x	x	x	x	x	x	x	x
Legenda o plném hrnci (SŠ)														x	
Suroviny, které mění svět (2. stupeň ZŠ)														x	
Expedice 4P (6. tř. ZŠ)									x	x	x	x	x	x	x

5.2 Aktuální nabídka výukových programů pro školní rok 2014/2015

Během školního roku 2014/2015 nabízelo ekocentrum výukové programy pro všechny věkové kategorie (mateřské až střední školy). Jak už ale bylo uvedeno, v práci se zabývám pouze programy pro 2. stupeň ZŠ a odpovídající ročníky víceletého gymnázia a pro střední školy a gymnázia. O programech nabízených ve školním roce 2014/2015 pro uvedené skupiny se dále podrobněji rozepíšu.

5.2.1 Výukové jednodenní programy pro 2. stupeň ZŠ a odpovídající ročníky víceletého gymnázia

Svět barev

Během programu „Svět barev“ se žáci dozvědí, jaké mají jednotlivé barvy symbol, jak se využívaly v dávných dobách, čím se dříve barvilo oblečení a jak se barví dnes, z čeho můžeme získat barvy apod. Děti budou také informované o významu barev v přírodě (zbarvení živočichů a rostlin) a zda vnímají

živočiškové barvy stejně. V programu samozřejmě nechybí aktivní činnost dětí, během které si samy vyzkouší batikování. Program nabízí ekocentrum celoročně. Je určen pro žáky 6. a 7. tříd základních škol. Jeho realizace probíhá v prostorách Podblanického ekocentra ve Vlašimi a délka programu je stanovena na dvě hodiny (Svět barev, © 2015).

Co se skrývá na dně

Program „*Co se skrývá na dně*“ nabízí ekocentrum žákům druhého stupně základní školy a trvá přibližně dvě hodiny. Jelikož se během programu účastníci vypraví k vodě do zámeckého parku, realizuje se pouze od září do října a pak od dubna do června. V těchto termínech také samozřejmě záleží na počasí. Pokud je nepříznivé, nabízí ekocentrum náhradní program. V první části uvedeného programu budou žáci seznámeni s hydrobiologickým průzkumem a poté si sami uloví materiál na pozorování. Druhá část již probíhá v budově ekocentra, kde účastníci určují své úlovky. Během toho se učí pracovat s určovacími klíčem a lupou. V neposlední řadě stanoví podle organismů čistotu vod zkoumaných lokalit (Co se skrývá na dně, © 2015).

Jak chutná prales

Žáci 6. až 9. tříd se mohou v Podblanickém ekocentru po celý rok zúčastnit programu „*Jak chutná prales*“. Během 150 minut si zájemci uvědomí, jak je celý svět provázaný a jak lidé ze střední Evropy ovlivňují tropické pralesy, i když je dělí velká vzdálenost. Žáci se také dovědí, co to jsou značky Fair Trade a Bio, jaké je jejich poslání a jakou mají souvislost s deštnými pralesy (Jak chutná prales, © 2015).

Vytvořte si krajinu

Program „*Vytvořte si krajinu*“ nabízí Podblanické ekocentrum žákům 8. a 9. tříd po celý rok. Během tří hodin se žáci seznamují s různými informacemi o krajině: jak vznikla a postupně se vyvíjí, co ji čeká, co nám může prozradit apod. Samozřejmě nechybí povídání o našem vlivu na krajinu, a jak bychom se měli a neměli ke krajině chovat. Účastníci si také zkusí vytvořit krajinu. Během

toho budou objevovat, plánovat, vyjednávat a pracovat s mapami a fotografiemi (Vytvořte si krajinu, © 2015).

Nezvaní hosté

Během 120 minut se celoročně mohou zájemci o program „*Nezvaní hosté*“ z 6. až 8. tříd základních škol seznamovat s invazivními druhy rostlin a živočichů v České republice. Zábavnou formou se žáci naučí poznávat ty nejznámější invazivní druhy a zjistí, jaký mají vliv na okolí. Po absolvování programu si účastníci také uvědomí, proč je důležitá přírodní rovnováha. Program probíhá v prostorách Podblanického ekocentra (*Nezvaní hosté*, © 2015).

Můžete nám pomoci?

Program „*Můžete nám pomoci?*“ informuje žáky 6. – 9. tříd o činnosti a funkci záchranné stanice pro živočichy. Účastníci se také dovědí, jaké jsou hlavní důvody poranění zvířat a jak bychom jim mohli předcházet. Lektori se též zmiňují, jak se má postupovat při nalezení zraněného zvířete. Program probíhá jak v budově Podblanického ekocentra, tak i v zahradách paraZOO. Trvá přibližně dvě hodiny. Je nabízený pouze v období září – listopad a březen – červen (*Můžete nám pomoci?*, © 2015).

Média a my

O tomto programu se více rozepíší v kapitole 6.1.2.

Hořká chuť čokolády

Program „*Hořká chuť čokolády*“ podrobněji představím v samostatné kapitole 6.1.1.

5.2.2 Výukové jednodenní programy pro SŠ a gymnázia

Co se skrývá na dně

Program „*Co se skrývá na dně*“ nabízí ekocentrum jak studentům středních škol a gymnázií, tak i žákům 2. stupně ZŠ. Jelikož je tedy program podrobněji popsán v kapitole 5.2.1, zde další údaje neuvádím.

Vytvořte si krajinu

I tento program se realizuje pro žáky základních škol. Proto se zde, jako v předchozím případě, nebudu o program více rozepisovat. Bližší informace můžete najít v kapitole 5.2.1.

Větru, dešti neporučíš

Po absolvování programu „*Větru, dešti neporučíš*“ si studenti uvědomí, jak se vzájemně ovlivňují klima a lidská civilizace a více se dovědí o klimatických změnách. Studenti se také během dvou hodin zapojují do diskusí, pracují s mapami, fotografiemi a informacemi o počasí (*Větru, dešti neporučíš*, © 2015).

Zdroje

Jelikož jsem se na program „*Zdroje*“ podrobněji ve své diplomové práci zaměřila, najdete více informací v kapitole 6.1.4.

Glóbus

Jako předchozí program, tak i tento ve své diplomové práci důkladněji zkoumám, a proto naleznete další údaje o programu v kapitole 6.1.3.

5.2.3 Pobytové programy pro 2. stupeň ZŠ, SŠ a gymnázia

Volné pobytové programy pro všechny věkové kategorie

Již z názvu zjistíme, že se tohoto programu může zúčastnit školní skupina jakékoliv věkové kategorie. Jeho výhodou je flexibilita. Program se sestavuje podle přání učitelů a věku žáků. Skupina je ubytovaná přímo v Podblanickém ekocentru, kde mají veškeré potřebné zázemí (Volné pobytové programy pro všechny věkové kategorie, © 2015).

Expedice 4P

Pro 6. třídy základních škol má Podblanické ekocentrum připravený projekt „*Expedice 4P*“ na téma „*O původu věcí*“, během kterého žáci zjistí a sami si vyzkouší, jak se vyrábí textil, základní potraviny a další věci. Také poznají přírodní a kulturní bohatství Podblanicka. V rámci projektu je navázaná dlouhodobá (po dobu celého školního roku) spolupráce s jednou třídou. Kooperace probíhá jak na dálku, kdy žáci vypracovávají úkoly samostatně, tak i osobně během dvou třídních pobytových programů, kterých se třída musí v Podblanickém ekocentru zúčastnit (Expedice 4P, © 2015).

6 Vyhodnocení ekologické výchovy Podblanického ekocentra na vybraných programech

6.1 Charakteristika a průběh vybraných programů

V následujících podkapitolách čtenáře blíže seznámím s vybranými programy pro vyhodnocení ekologické výchovy v ekocentru ve Vlašimi. Jedná se celkem o čtyři programy. Z toho dva jsou určeny pro 2. stupeň ZŠ a odpovídající ročníky víceletého gymnázia („*Hořká chuť čokolády*“ a „*Média a my*“) a dva pro střední školy a vyšší ročníky gymnázia („*Glóbus*“ a „*Zdroje*“). Informace o jednotlivých programech jsem získala po nastudování poskytnutých sylabů, ale také z vlastní účasti.

Než jsem si uvedené programy zvolila, zjistila jsem nejdříve, o které programy je v průběhu několika let největší zájem a které běží dlouhodobě. Poté následovala konzultace s lektory v ekocentru, kde mi byly doporučeny čtyři programy. Ty jsem si vybrala pro vyhodnocení.

6.1.1 Program „Hořká chuť čokolády“

Program „*Hořká chuť čokolády*“ seznamuje žáky 2. stupně základních škol a odpovídajících ročníků gymnázií s dětskou prací a všemi jejími dopady. Uvedený problém je účastníkům přiblížen na příkladu pěstování kakaa a výroby čokolády. Děti se tedy dozvědí i nové poznatky o výrobě této potraviny. V závěru jsou žáci informováni o *Společnosti pro Fair Trade a rozvojové vzdělání*, která je autorem tohoto programu. Děti se během dvou hodin zapojí do mnoha aktivit, které rozdělím do následujících etap:

1) Seznámení a úvodní aktivita

Lektoři na začátku každého programu vytvoří s žáky kroužek. Všichni se postupně představí a prozradí, kterou značku a příchut' čokolády preferují. Poté si každý nalepí na viditelné místo cedulku se svým jménem. Po představení

následuje aktivita, kde každý účastník dostane tabulku s několika větami, které se týkají práce. Úkolem dětí je nasbírat ke všem výroky podpisy od takových spolužáků, kteří splňují význam věty. Podmínkou ale je, že se člověk může podepsat pouze k jedné větě. Po dohrání následuje vyhodnocení a reflexe aktivity.

2) Prezentace o výrobě čokolády

V další části programu následuje přednáška, během které se účastníci seznámí se získáváním a zpracováváním kakaa a s výrobou čokolády. Předtím jsou však žáci rozděleni do čtyř skupin a každá má seřadit osm obrázků, týkajících se zpracování kakaa a výroby čokolády, v logické posloupnosti. Správnost a odůvodnění úkolu je probrána během přednášení.

Obrázek 2: Žáci ze ZŠ Týnec nad Sázavou při prezentaci o výrobě čokolády

3) Aktivita „Krok vpřed“

Na další aktivitu jsou žáci rozděleni do dvou skupin. Lektor má připravené vždy ve dvou kopiích karty s příběhem dítěte z libovolné země (bohaté i chudé). Karty rozdává účastníkům tak, aby v každé skupině byla vždy jedna kopie příběhu. Úkolem žáků si je příběh dítěte přečíst, nikomu jinému ho nesdělovat a

potichu sám sobě odpovědět na otázky lektora. Následně jsou skupiny postaveny proti sobě a lektor čte připravené věty. Pokud význam věty souvisí s nějakým příběhem, udělá žák ve vybrané skupině krok vpřed. Účastníci z druhé skupiny pouze pozorují a mají podle pohybu svých spolužáků zjistit, kdo má stejný příběh. Na konci aktivity žáci vytvoří dvojice se stejným příběhem. Nechybí také reflexe ke hře.

4) Tvorba plakátu

Děti jsou opět rozděleny do čtyř skupin a každá má za úkol vytvořit plakát na přidělený příběh. Po dokončení je plakát postupně poslán ke všem skupinám, které se mají zamyslet nad tématem příběhu. Nakonec si všichni sednou do kruhu, kde společně o výtvorech diskutují.

Obrázek 3: Žáci ze ZŠ Týnec nad Sázavou při tvorbě plakátu

5) Závěrečné povídání

Na závěr jsou žáci seznámeni se základními poznatky o Fair Trade, kampaních a dalších možnostech, jak omezovat dětskou práci.

6.1.2 Program „Média a my“

Od školního roku 2014/2015 nabízí celoročně Podblanické ekocentrum pro 8. – 9. třídu ZŠ nový program „*Média a my*“. Jeho vytvoření podnítil rozmach sledování televize a internetu. Žáci si nejen zopakují, co vše patří mezi média, ale také si uvědomí, jak je ovlivňují a jak by se správně měli chovat na internetu. Během dvou hodin se mohou těšit na následující etapy práce:

1) Úvod a seznámení

Již v úvodu je pro účastníky připravena hra související s tématem, ve které si každý vylosuje lísteček s lidskou vlastností. Úkolem žáka je se představit a zhodnotit, zda vylosovanou vlastnost má či ne. Jelikož ne každý dostal o sobě pravdivou vlastnost, děti by měly dojít k závěru, že média mohou lhát. Během této hry jsou žákům vysvětleny pojmy médium, masmédiium a je probráno, co patří mezi média.

Obrázek 4: Žáci ze ZŠ Načeradec při zahájení programu

2) Hra „Kmeny a kořeny“

Následně lektor rozdělí žáky do několika skupin a každé rozdá papírek se dvěma zdánlivě souvisejícími slovy. Skupina si musí zvolit zapisovače, který bude pouze zaznamenávat odpovědi. Ostatní se stávají informátory, jejichž úkolem je zapamatovat si pojmy a získávat od ostatních názor, jak spolu slova souvisejí. Ty pak nahlásí zapisovači, který si je zaznamená na papír. Po ukončení hry si každá skupina projde získané odpovědi, protřídí je a prezentuje.

3) Přednáška

Vztahy mezi pojmy z předchozí aktivity se účastníci dozvědí během přednášky o médiích. Prezentace je zaměřena na výhody a nevýhody časopisů a novin a na rizika televize, reklam a internetu. Žáci se během přednášky aktivně zapojují. Nejenže hodnotí různé časopisy, porovnávají dnešní a dřívější reklamy, ověřují si, jak si pamatují známé slogany z reklam, ale vytváří také Gordický uzel, který má představovat propojenost internetu. Seznámí se i s různými pojmy a desaterem bezpečného internetu a sociálních sítí.

Obrázek 5: Žáci ze ZŠ Načeradec vytvářejí Gordický uzel

4) Tvorba vlastní reklamy

V této aktivitě mají žáci za úkol vymyslet v malých skupinkách hranou nebo kreslenou reklamu, kterou pak budou prezentovat před ostatními. Úkolem spolužáků je reklamu zhodnotit.

5) Ukončení programu

Na závěr shrne lektor důležité poznatky z programu. Nezapomene také připomenout správné chování na internetu.

6.1.3 Program „Glóbus“

Po dlouhou dobu nabízí Podblanické ekocentrum pro studenty středních škol program „*Glóbus*“. Ten probíhá v budově ekocentra a skupina si na něj musí vyhradit přibližně dvě hodiny. Cílem programu je žáky seznámit s globálními problémy celého světa a upozornit na chování, které uvedené problémy podporuje. Program rozdělím do následujících etap:

1) Úvod a motivace

V každém programu se žáci/studenti na začátku seznamují. Ani zde není výjimka. Studenti však při představení musí ohodnotit svůj mobilní telefon (zda jsou s ním spokojeni, co se jim na něm líbí a nelíbí, na co ho nejvíce používají apod.). Aby se účastníci „rozehřáli“, následuje hra „*Ruka a obličej*“.

2) Evokace

Pro vybavení informací, které již studenti o tématu znají, si zahrají hru „*Kmeny a kořeny*“. Aktivita je obdobná jako u programu „*Média a my*“, proto se o ní nebudu více rozepisovat.

3) Práce s textem a tvorba plakátu

Po evokaci dostane každá skupina ke svému tématu text, který je s celou problematikou sblíží. Úkolem studentů je nejdříve celý text prostudovat a poté k tématu vytvořit plakát. Ten bude sloužit jako podklad při prezentování.

Obrázek 6: Studenti Gymnázia Vlašim při vytváření plakátu

4) Prezentování

Každá skupina má následně za úkol seznámit s jejich tématem i své spolužáky. Mezi jednotlivými tématy, nebo po ukončení prezentování všech skupin, doplňuje lektor informace o jednotlivých problémech a ukazuje fotografie.

5) Ukončení programu

Na závěr je pro studenty připravena odlehčovací hra.

Obrázek 7: Studenti prezentují jednotlivá témata

6.1.4 Program „Zdroje“

Program „Zdroje“ připravuje ekocentrum pro studenty středních škol a gymnázií již dlouhodobě. Během dvou hodin se účastníci dozvědí o jednom z nejhlavnějších globálních problémů celého světa, o nadměrné a nerovnoměrné spotřebě zdrojů. Celý program probíhá v budově Podblanického ekocentra a je rozdělen na několik etap:

1) Úvod a motivace

V úvodu se každý účastník představí. Současně se má zmínit o své stávající náladě a určit její zdroj. Aby se studenti uvolnili, je pro ně vždy připravena nějaké krátká hra.

2) Evokace

Studenti hrají hru „Kmeny a kořeny“ jako v předchozím programu. Jelikož je aktivita postavená na stejném principu, nebudu se o ní více rozepisovat.

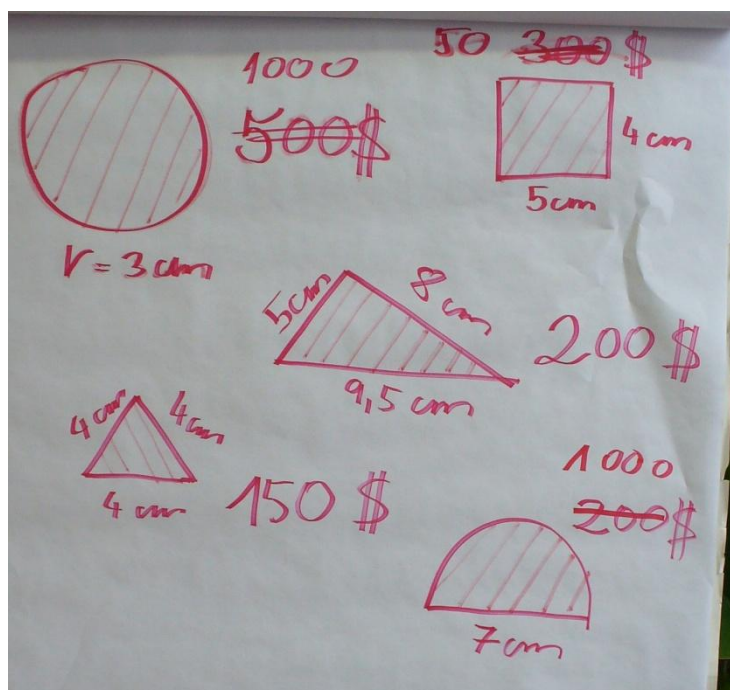
Obrázek 8: Studenti z Gymnázia Vlašim při hře Kmeny a kořeny

3) Přednáška

Po hře „*Kmeny a kořeny*“ následuje přednáška na téma *Zdroje*. Účastníci se dovědí nejen odpovědi na všechny otázky z úvodní evokace, ale také další zajímavé informace, převážně o ropě.

4) Simulační hra „Obchod aneb jak funguje neviditelná ruka trhu“

Aby studenti lépe pochopili, jak funguje volný obchod a jaký má vliv blahobyt země na obchodování, zahrají si simulační hru „*Obchod aneb jak funguje neviditelná ruka trhu*“. Studenti jsou rozděleni do pěti a více skupin, kde každá skupina představuje jednu zemi. Jejich úkolem je vyrobit speciální bankovky, na které ale potřebují suroviny (papír) a technologie (nůžky, pravítka, tužky, ...). Každá země má však k dispozici různé pomůcky a odlišný počet papíru, a proto musí skupiny mezi sebou obchodovat. Vytvořené bankovky pak ukládají do banky. Může však nastat situace, při které se změní hodnota bankovek. Vyhrává ta skupina, která vydělá nejvíce peněz. Organizátor hry může v průběhu upravovat pravidla. Více informací se o aktivitě dovíte na webu <http://isev.sweb.cz/hry/obchod2.htm>.

Obrázek 9: Změna cen bankovek

Obrázek 10: Studenti zastupující Velkou Británii vyrábějí speciální bankovky

5) Reflexe simulační hry a ukončení programu

Aby si studenti uvědomili smysl aktivity, je potřeba provést na jejím konci zhodnocení. Lektoři nejdříve zjišťují pocity studentů při hře a poté přirovnávají hru k pravému obchodování.

6.2 Metoda výzkumu

Pro vyhodnocení ekologické výchovy v Podblanickém ekocentru jsem realizovala klasický (kvantitativní) výzkum. Sběr dat pedagogického výzkumu jsem provedla pomocí dotazníkové metody (Chráska, 2007).

6.2.1 Charakteristika dotazníků

Jelikož jsem se ve svém výzkumu zaměřila na čtyři programy, u nichž jsem zkoumala jejich vliv na změnu znalostí u žáků/studentů, vytvořila jsem pro každý program samostatný dotazník.

V úvodu každého dotazníku seznamuji respondenty s důvodem, proč ho vyplňují a upozorňuji je na fakt, že je anonymní. Tímto jsem chtěla předejít obavám respondentů před zostuzením. Většina položek totiž zjišťuje znalosti z daného tématu. Všechny vědomostní otázky byly sestaveny na základě informací, které se žáci/studenti dovědí na programech. Kromě těchto položek se ve třech dotaznících také objevuje vždy jedna položka zjišťující mínění a postoje žáka/studenta na téma, které souvisí s programem.

Jednotlivé dotazníky obsahují 7 – 10 položek, kde většinu z nich zařadíme podle Chrásky (2007) mezi uzavřené položky s jednou správnou odpovědí. Vyskytují se v nich však i položky uzavřené s vícenásobnou odpovědí, položky polouzavřené, přiřazovací, výčtové, otevřené položky se stručnou odpovědí a svazky několika dichotomických položek. V dotaznících nechybí ani položky zjišťující fakta, jako jsou škola a třída, kterou respondent navštěvuje a dále jeho věk a pohlaví. Úplné znění jednotlivých dotazníků najdete v příloze.

6.2.2 Charakteristika vzorku

Jednotlivé dotazníky jsem rozdala do všech škol (tříd), které se zúčastnily vybraných programů. Jednalo se o druhé stupně základních škol, odborné střední školy a gymnázium. Konkrétně jsem spolupracovala s těmito školami:

- Základní škola Bystřice (okres Benešov)
- Základní škola Načeradec (okres Benešov)
- Základní škola Týnec nad Sázavou (okres Benešov)
- Základní škola Benešov Dukelská (okres Benešov)
- Gymnázium Vlašim (okres Benešov)
- Obchodní akademie Vlašim (okres Benešov)
- Střední odborná škola Benešov (okres Benešov).

6.2.3 Metoda sběru a zpracování dat

Výzkum proběhl ve školním roce 2014/2015. Dotazníky jsem rozdávala buď osobně, nebo byl pověřen pedagog z dané školy, jehož jsem obeznámila s výzkumem. Zpět se mi tedy vrátily všechny. Žáci/studenti dostávali dotazníky předtištěné a své odpovědi zaznamenávali přímo do něj. Každý respondent ho vyplňoval celkem dvakrát. Nejdříve před programem a poté 3 – 7 dní po jeho realizování. Počet jednotlivých dotazníků vyplněných před programem a po programu najdete v uvedené tabulce 5. Rozdílnost v počtu dotazníků před a po je způsobená jednak absencí žáků/studentů ve třídě při jeho vyplňování a také neúčastí žáků/studentů na programu, kteří tedy nevyplňovali dotazník po jeho konání.

Tabulka 5: Počet vyplněných dotazníků před a po konání jednotlivých programů

	PŘED	PO
Hořká chuť čokolády	132	121
Média a my	113	101
Glóbus	149	131
Zdroje	62	59

Jednotlivé VP jsem vyhodnocovala samostatně. Po navrácení všech dotazníků jsem nejdříve zjistila, zda jsou vyplněny správně a vyřadila ty, které nesplňovaly dané požadavky (v otázkách s jednou správnou odpovědí bylo zaškrtnuto více odpovědí; dotazník po programu vyplňoval žák/student, který se ho nezúčastnil; nebylo uvedeno pohlaví respondenta apod.). Po programu „*Hořká chuť čokolády*“ byly vyloučeny čtyři dotazníky a před programem „*Média a my*“ jeden. Před programem „*Glóbus*“ nevyhovovalo celkem třináct dotazníků a po něm jedenáct a u programu „*Zdroje*“ jsem nemusela vyřadit ani jeden. Výsledný počet dotazníků, které jsem vyhodnocovala, najdete v tabulce 6.

Tabulka 6: Počet vyhodnocovaných dotazníků před a po konání jednotlivých programů

	PŘED	PO
Hořká chuť čokolády	132	117
Média a my	112	101
Glóbus	136	120
Zdroje	62	59

Odpovědi respondentů jsem zpracovávala pomocí programu Microsoft Excel 2007. Nejdříve jsem z jednotlivých dotazníků transformovala data do skórovacích tabulek. U vědomostních otázek byl žákovi/studentovi připsán bod, pokud splnil kritéria testované otázky. V opačném případě bod nezískal. Kritéria pro hodnocení vědomostních otázek jednotlivých dotazníků najdete v tabulce 7 a maximální počet bodů, které mohl žák/student získat

z vědomostních otázek, v tabulce 8. U položek, zjišťující mínění a postoje žáka k danému tématu, byl připsán bod k odpovědi, kterou zaškrtl. Následně jsem sestavovala různé tabulky četností.

Tabulka 7: Podmínky pro získání bodů z vědomostních otázek u jednotlivých dotazníků se správnými odpověďmi v závorkách

program „Hořká chuť čokolády“	
číslo vědomostní otázky	žák dostal za otázku bod, pokud...
1a	...napsal správnou odpověď (kakaovník)
1b	...napsal správnou odpověď (kakaové boby)
2	...zvolil správnou odpověď (a)
3	...zvolil správnou odpověď (c)
4a	...zvolil správnou odpověď (ano)
4b	...zvolil správnou odpověď (ne)
4c	...zvolil správnou odpověď (ne)
4d	...zvolil správnou odpověď (ano)
5	...zvolil správnou odpověď (b)
6	...napsal alespoň jednu pravdivou informaci o Fair Trade
program „Média a my“	
číslo vědomostní otázky	žák dostal za otázku bod, pokud...
1	...zvolil správnou odpověď (c)
2	...zaškrtl alespoň 8 pojmů (vše patří mezi média)
3	...zvolil správnou odpověď (a)
4	...zvolil správnou odpověď (a)
5	...zvolil správnou odpověď (b)
7	... uvedl alespoň jeden možný případ
8a	...napsal správnou odpověď (druh šikany, která využívá elektronické prostředky)
8b	...napsal správnou odpověď (nevyžádaná zpráva)
8c	...napsal správnou odpověď (vydávání se za jinou osobu s cílem vylákat informace z člověka)
program „Glóbus“	
číslo vědomostní otázky	student dostal za otázku bod, pokud...
1	...zvolil správnou odpověď (b)
2a	...tuto otázku zaškrtl
2b	...tuto otázku nezaškrtl
2c	...tuto otázku zaškrtl

2d	...tuto otázku zaškrtl
3	...zvolil správnou odpověď (b)
4	...zvolil správnou odpověď (a)
5	...zvolil správnou odpověď (b)
6	...zvolil správnou odpověď (c)
7	... uvedl pravdivý příklad (různé druhy odpadků)
8	...zvolil správnou odpověď (a)
9	...zvolil správnou odpověď (a)
program „Zdroje“	
číslo vědomostní otázky	student dostal za otázku bod, pokud...
1	...zařadil správně všechny pojmy (obnovitelné – vítr, dřevo, slunce, slapové jevy; neobnovitelné – uhlí, ropa, kovy, rašelina)
2	...zvolil správnou odpověď (b)
3	...zvolil správnou odpověď (b)
4	...zvolil správnou odpověď (c)
5	...zvolil správnou odpověď (b)
6	...zvolil správnou odpověď (b)
7	...zvolil správnou odpověď (a)
8a	...zvolil správnou odpověď (ano)
8b	...zvolil správnou odpověď (ano)
8c	...zvolil správnou odpověď (ano)

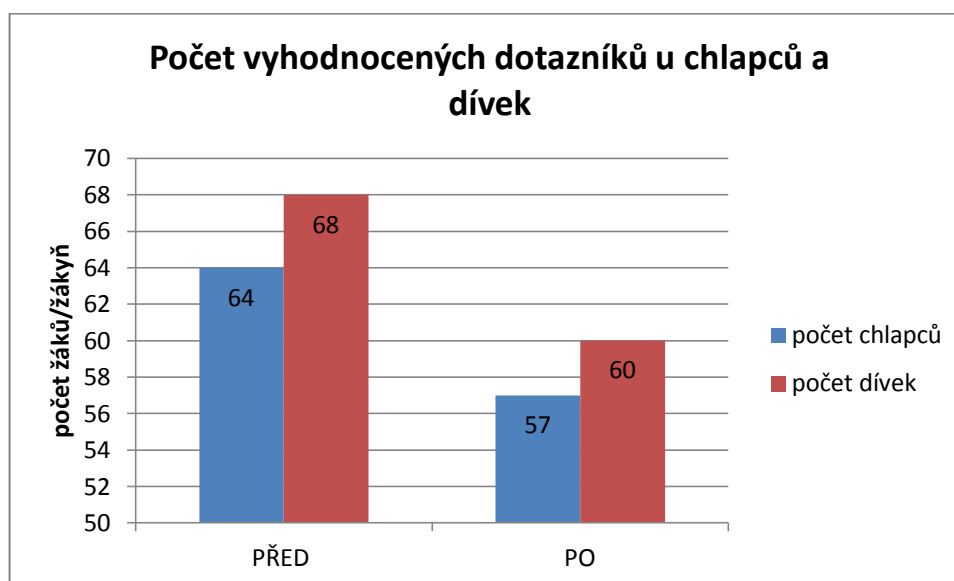
Tabulka 8: Maximální počet bodů z vědomostních otázek jednotlivých dotazníků

dotazník	počet bodů
Hořká chuť čokolády	10
Média a my	9
Glóbus	12
Zdroje	10

7 Výsledky

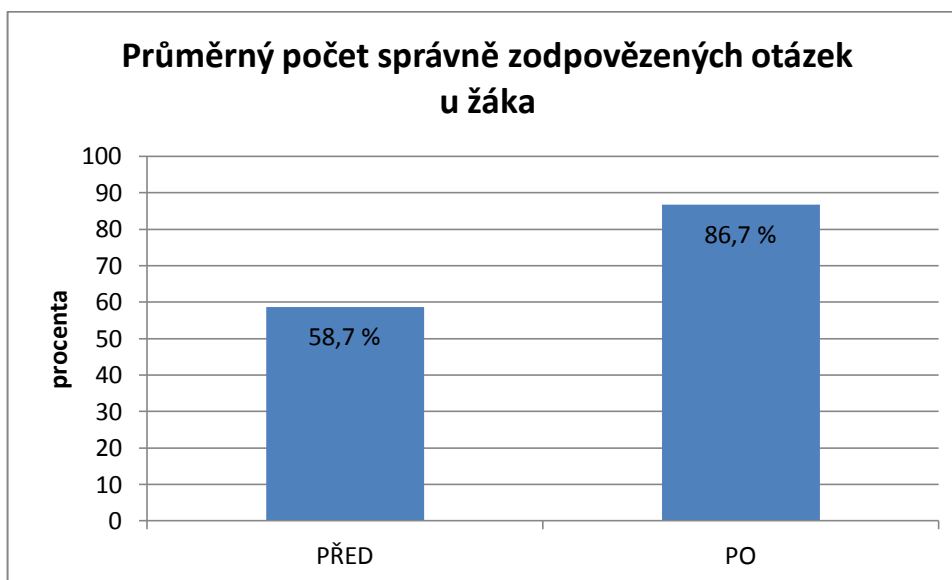
7.1 Program „Hořká chuť čokolády“

Nejdříve pro přehlednost uvedu počet respondentů, kterým byl rozdán dotazník s názvem „*Hořká chuť čokolády*“. Z grafu 1 můžeme vyčíst, že z celkového počtu 132 vyhodnocených dotazníků před programem vyplnilo 68 (52%) dívek a 64 (48%) chlapců. Po jeho realizování se do výzkumu zapojilo 60 (51%) dívek a 57 (49%) chlapců. Rozdíl mezi pohlavími je tedy téměř rovnocenný.

Graf 1: Počet dotazníků vyhodnocených před programem a po programu „*Hořká chuť čokolády*“ u chlapců a dívek

Během testování mě zajímalo, kolik otázek v dotazníku zaměřených na vědomosti správně zodpoví žák před programem a jaké bude jeho zlepšení po účasti na programu. Z tohoto důvodu byly stanoveny hypotézy H1 a H2. Zda se potvrdily, dokážeme snadno vyčíst z grafu 2. Jelikož před programem žák správně zodpověděl v průměru 58,7% otázek, což znamená, že získal v průměru 5,87 bodů z celkových 10 bodů, byla H1 v tomto programu vyvrácena. Naopak hodnota 86,7%, která vyjadřuje procentuální počet správně zodpovězených otázek u žáka po programu, hypotézu č. 2 potvrzuje.

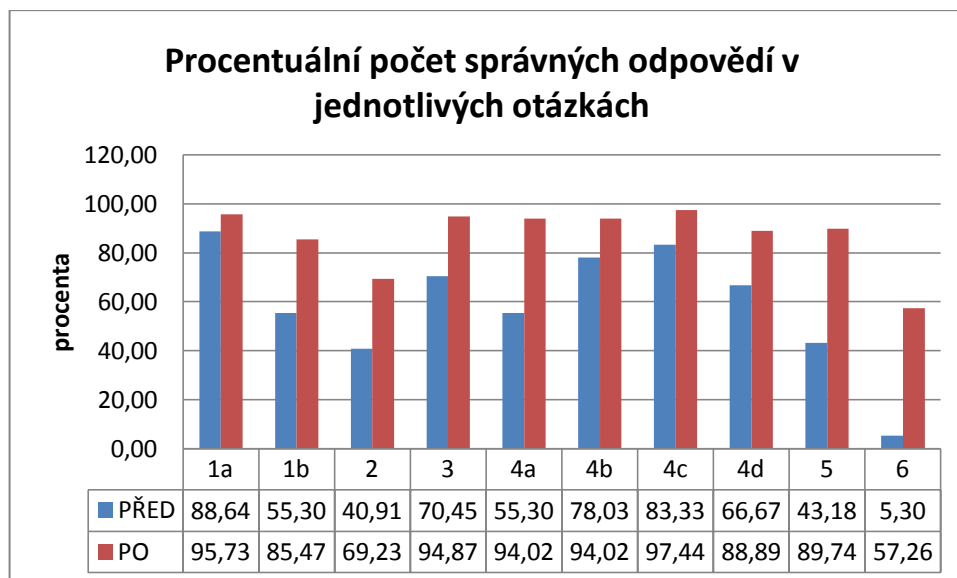

Graf 2: Průměrný počet správně zodpovězených vědomostních otázek u žáka před programem a po programu „Hořká chuť čokolády“

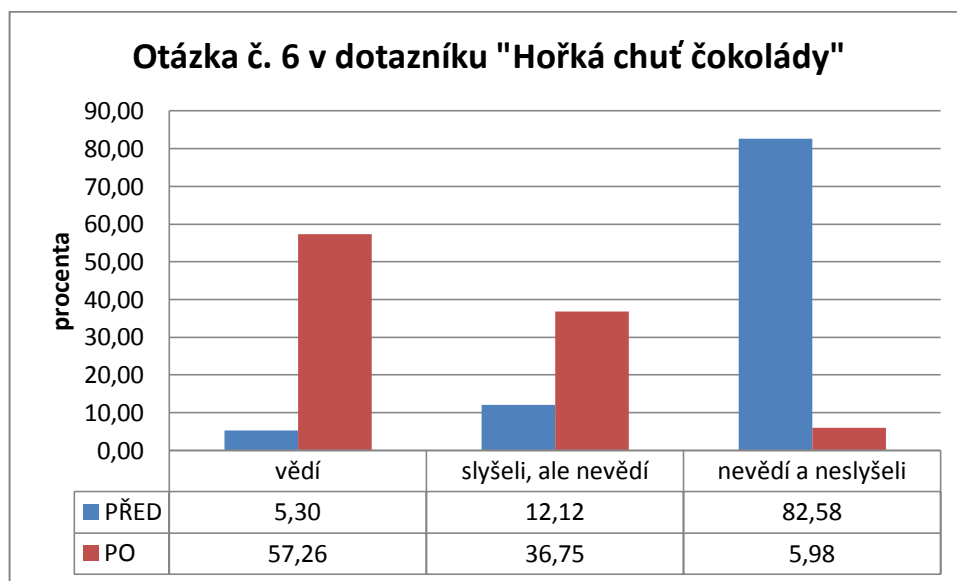
Zda se ověřila hypotéza H3, která předpokládá zlepšení po programu než před ním u všech vědomostních otázek v dotazníku, zjistíme z grafu 3. Po jeho prohlédnutí vidíme, že se H3 potvrdila. Opravdu se u každé vědomostní otázky zvýšil počet žáků, kteří po programu správně zodpověděli danou otázku, oproti počtu žáků před programem. Také si můžeme všimnout, že nejmenší rozdíl (pouze o 7,09%) v počtu žáků před a po, kteří správně zodpověděli položku, je u otázky 1a. Jedná se podle Chrásky (2007) o otevřenou otázku se stručnou odpovědí. Žáci zde měli napsat název stromu, ze kterého se získává kakao. Naopak u polouzavřené otázky 6, která zkoumala ponětí žáků o Fair Trade, vidíme zlepšení téměř o 52%.

I když otázka č. 6 v dotazníku s názvem „Hořká chuť čokolády“ dosahuje nejlepšího zlepšení ze všech vědomostních otázek, může nás zarazit její nejnižší procentuální úspěšnost po programu. Proto se na ni více zaměřím. Otázka zjišťuje, zda respondenti někdy slyšeli pojem Fair Trade a jestli vědí, o co jde. Z grafu 4 můžeme vyčíst, že před programem 5,30% (7) žáků tento pojem znalo a také ho umělo vysvětlit, 12,12% (16) respondentů o Fair Trade slyšelo, ale nevzpomnělo si, o co jde a 82,58% (109) se s pojmem nikdy nesešlo. Po programu již vidíme, že 57,26% (67) žáků správně odpovědělo,

co je Fair Trade, 36,75% (43) již pojem slyšelo, ale nevědělo, o co jde a 5,98% (7) pojem neznalo. Do druhé kategorie (pojem slyšeli, ale nevěděli) jsem zařazovala i respondenty, kteří odpovídali chybně. Mezi nejčastější chybné odpovědi patřily „férový obchod“ a „spravedlivý obchod“.

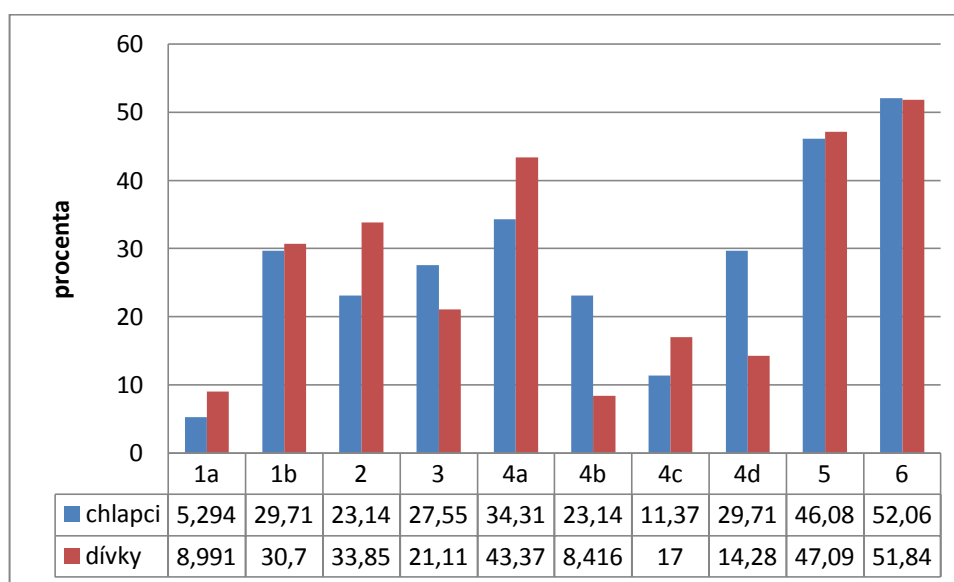

Graf 3: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „Hořká chuť čokolády“ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů v dané otázce zvolilo správnou odpověď

Graf 4: Procentuální zastoupení odpovědí žáků v otázce č. 6 programu „Hořká chuť čokolády“ před programem a po programu

Zabývala jsem se také rozdílem výsledků z testů mezi dívkami a chlapci. Zjišťovala jsem, jaký bude procentuální rozdíl v počtu správných odpovědí v jednotlivých vědomostních otázkách před programem a po něm jak u chlapců, tak i u dívek. Výsledné rozdíly jsem poté porovnávala mezi pohlavími. Výsledky vidíme v grafu 5. U šesti vědomostních otázek z celkových deseti dosáhly větších změn ve znalostech dívky. Hypotéza H4 se tedy potvrdila.

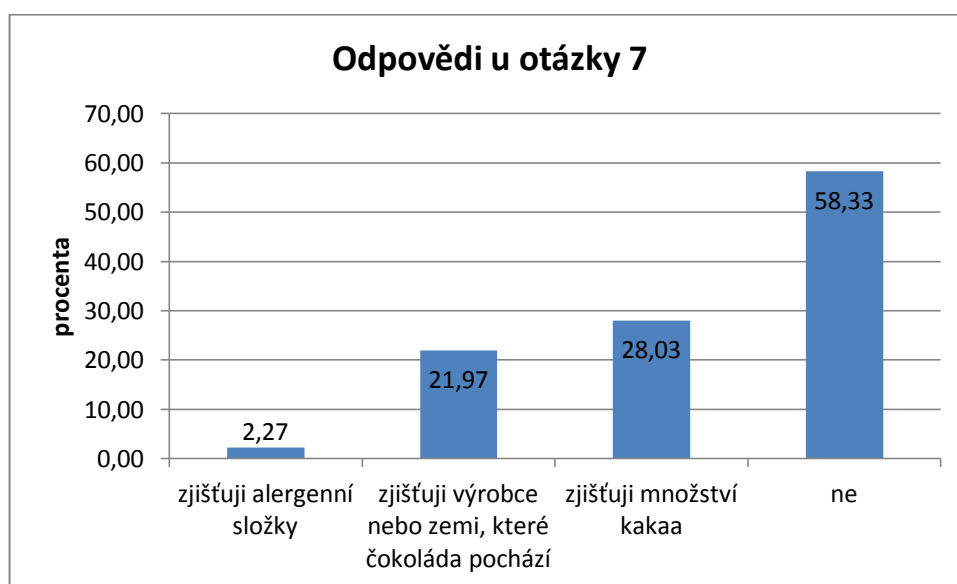

Graf 5: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „Hořká chuť čokolády“, které uvádí procentuální rozdíl počtu správných odpovědí před program a po programu u chlapců a dívek

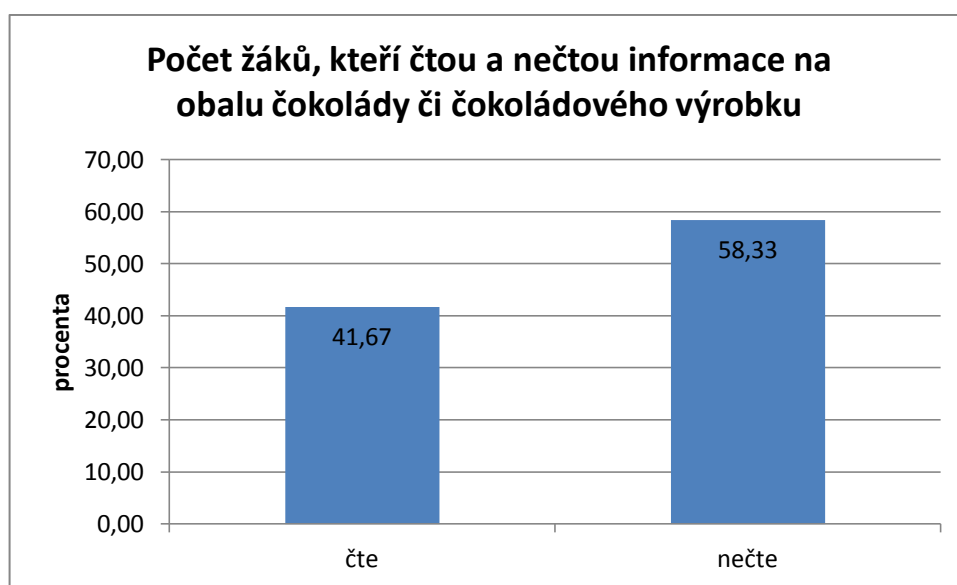
Kromě vědomostních otázek byla součástí dotazníku programu „*Hořká chuť čokolády*“ jedna otázka, která zkoumala, zda respondenti čtou při koupi čokolády či čokoládového výrobku informace na obalu a pokud ano, tak proč. Otázku žáci sice vyplňovali před programem i po něm, ale vyhodnocovala jsem pouze odpovědi z prvního testování. Graf 6 nám přehledně přináší výsledky. Vidíme, že 58,33% (77) respondentů informace na obalu vůbec nečte. Zato 28,03% (37) se informuje o množství kakaové sušiny ve výrobku, 21,97% (29) zjišťuje výrobce nebo zemi, z které je čokoláda dovezená, a 2,27% (3) žáků zajímá možný výskyt alergenní složky.

Pro rozhodnutí, zda platí či neplatí hypotéza č. 5, jsem odpovědi otázky č. 7 rozdělila do dvou kategorií: ČTE a NEČTE. Jelikož mohli žáci zaškrtnout více

odpovědí (např. čtou informace, protože je zajímavá množství kakaové sušiny a také výrobce), odečetla jsem od celkového počtu respondentů (132) počet žáků, kteří informace nečtou (77) a zbyli mi ti, kteří je zjišťují. Takto jsem dostala správný počet respondentů obou kategorií. Z grafu 7 hned zjistíme, že 58,33% (77) respondentů informace nečte a 41,67% (55) údaje vyhledává. Hypotéza H5 je tedy vyvrácena.

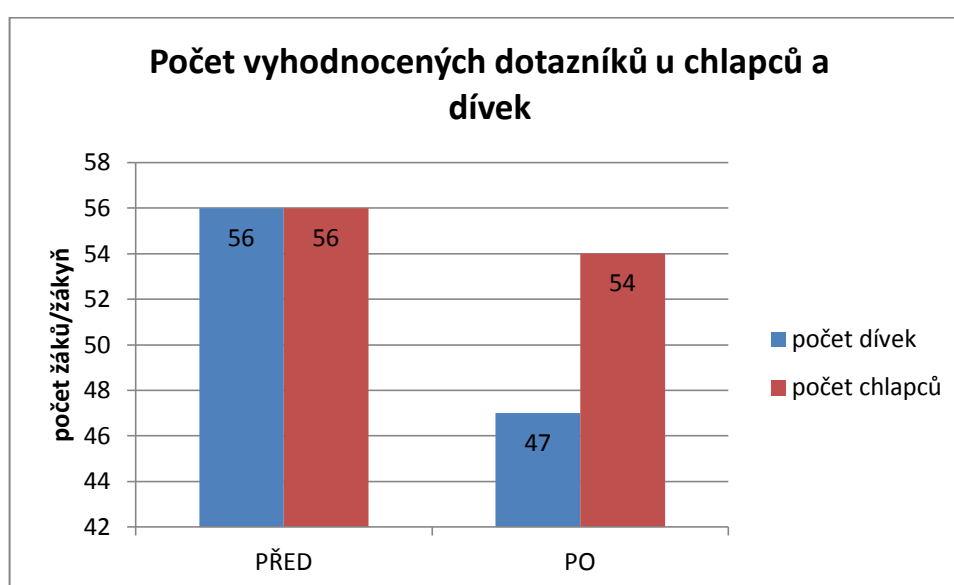
Graf 6: Procentuální zastoupení odpovědí žáků na otázku č. 7 programu „Hořká chuť čokolády“

Graf 7: Procentuální počet respondentů, kteří čtou a nečtou informace o čokoládě a čokoládovém výrobku

7.2 Program „Média a my“

Počet vyhodnocených dotazníků s názvem „*Média a my*“ najdeme přehledně znázorněný v grafu 8. Před programem byly výsledky získány celkem ze 112 dotazníků. Z toho přesně polovinu (50%) vyplnily dívky a druhou polovinu (50%) chlapci. Po programu je rozdíl v pohlaví již odlišný. Z celkového počtu 101 vyhodnocených dotazníků patřilo 47 (47%) dívkám a 54 (53%) chlapcům.

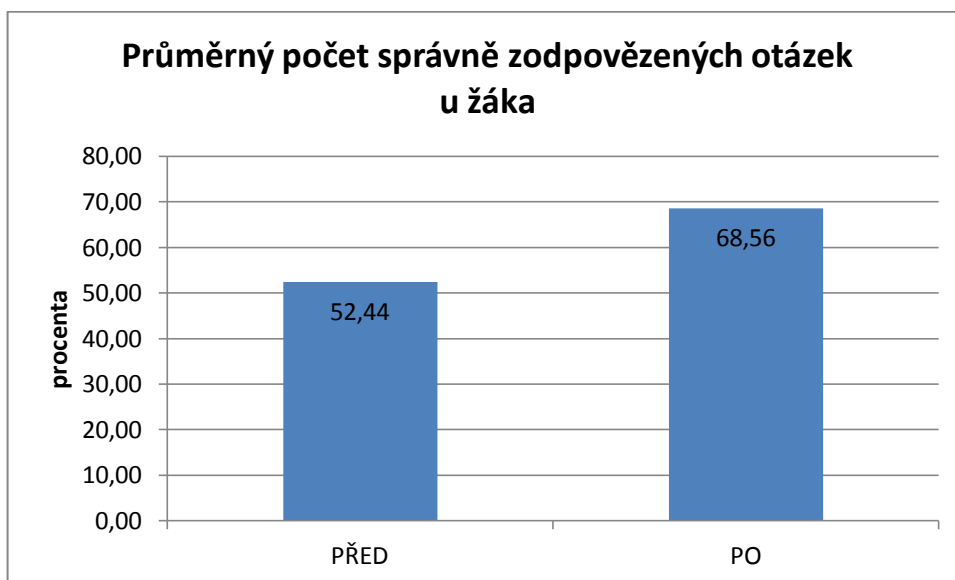

Graf 8: Počet dotazníků vyhodnocených před programem a po programu „*Média a my*“ u chlapců a dívek

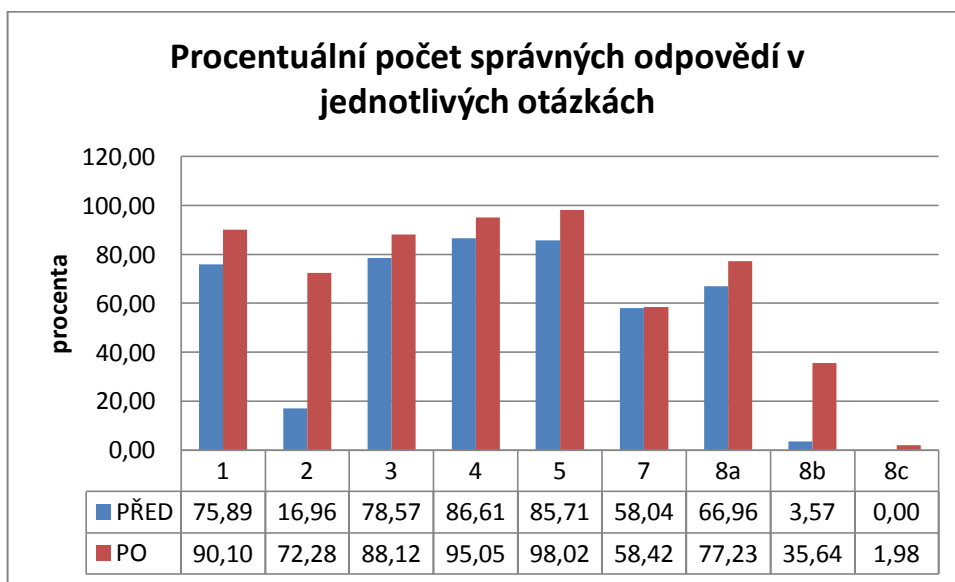
Jako v předchozím programu, tak i zde mě zajímalo, kolik otázek testující vědomosti správně zodpoví žák před programem a jak se změní tento počet při druhém testování. Graf 9 nám prozrazuje, že jsou obě hypotézy, H1 a H2, vyvráceny. Před programem žák v průměru správně zodpověděl 52,44% (4,72) otázek a po něm 68,56% (6,17) z celkových 9 vědomostních otázek.

Graf 10 znázorňuje, kolik respondentů správně odpovědělo na jednotlivé otázky programu „*Média a my*“. Vidíme, že se u všech otázek počet žáků, kteří zvolili či vyplnili správnou odpověď, zvýšil. H3 se tedy potvrdila. U položek 2 a 8b nastalo největší zlepšení. Naproti tomu u otázek 7 a 8c pozorujeme nepatrný rozdíl.

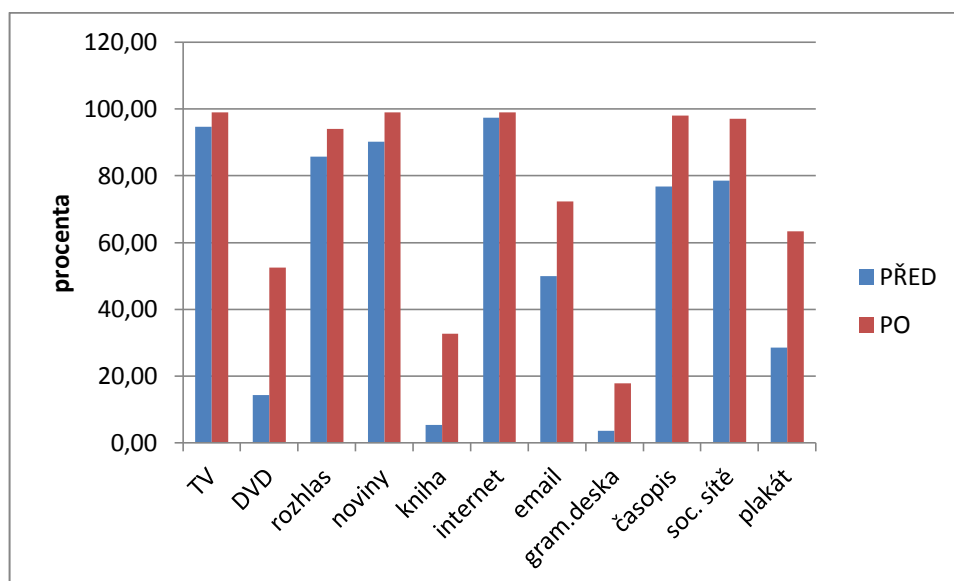
Graf 9: Průměrný počet správně zodpovězených vědomostních otázek u žáka před programem a po programu „Média a my“

Graf 10: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „Média a my“ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů v dané otázce zvolilo správnou odpověď

Jelikož otázka č. 2 dosáhla nejvyššího rozdílu v počtu žáků před a po, kteří správně tuto otázku zodpověděli, podrobněji si ji rozebereme. Jak už jsem uváděla v tabulce 7, musel testující pro získání bodu zaškrtnout minimálně 8 pojmů. V grafu 11 vidíme, že mezi média žáci nejméně před programem i po něm zařazovali DVD, knihu a gramofonovou desku. Naopak u TV, rozhlasu,

novin a internetu neměli respondenti již při prvním testování se správným zařazením problém.

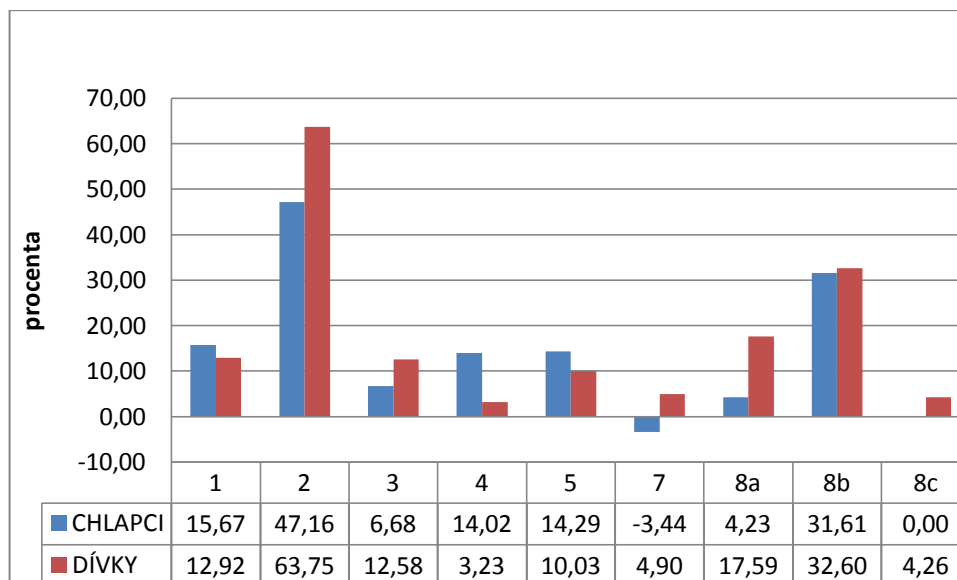

Graf 11: Procentuální počet žáků, kteří vybrali dané médium

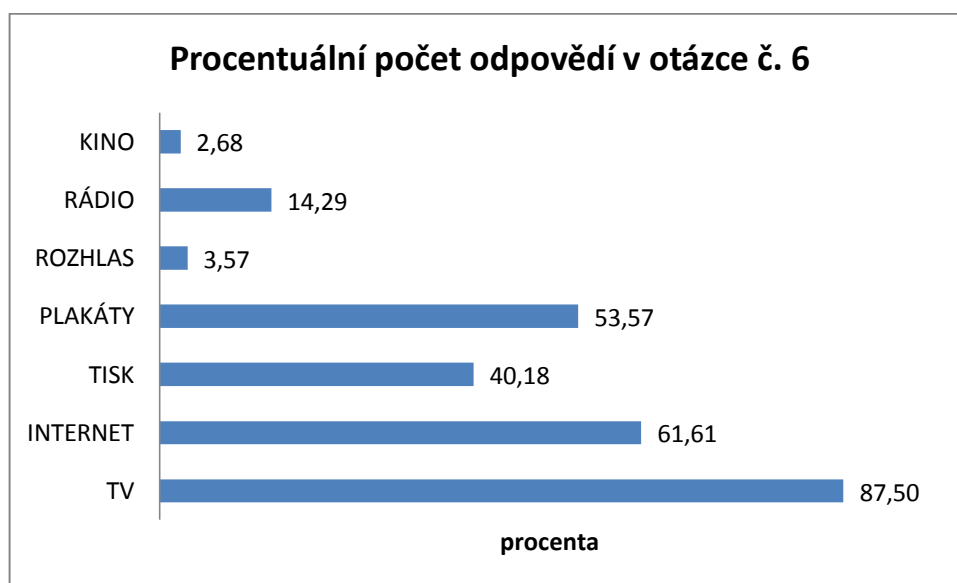
Porovnání, zda mají chlapci procentuální rozdíl v počtu správných odpovědí v jednotlivých vědomostních otázkách před programem a po programu vyšší nebo menší než dívky, vidíme v grafu 12. Jelikož u šesti otázek lepších změn dosáhly dívky, potvrdila se pro program „*Média a my*“ hypotéza č. 4. V grafu nás ale může zaujmout záporný výsledek u chlapců v otázce č. 7. Znamená to, že při prvním testování více procent z dotazovaných chlapců správně odpovědělo na otázku a po programu bylo toto procento nižší. Po hlubším prozkoumání odpovědí chlapců jsem zjistila, že více procent po programu nevedlo žádnou odpověď než před ním. Domnívám se, že jelikož žáci dostali stejný dotazník již podruhé, nebavilo některé chlapce vyplňování a otázku zřejmě přeskočili.

Do dotazníku programu „*Média a my*“ jsem zařadila pro zvědavost otázku č. 6, ve které mají žáci uvést konkrétní příklady výskytu reklamy. Zajímalo mě, jaká odpověď se bude vyskytovat nejčastěji. Předpokládala jsem, že nejvíce budou respondenti zmiňovat televizi, protože zde jsou lidé často upozorněni na právě probíhající reklamu. Jednotlivé odpovědi jsem rozdělila

do následujících kategorií: TV, internet, tisk (noviny, časopisy, knihy), plakáty, rozhlas, rádio a kino. Počet žáků, kteří uvedli danou kategorii, najdeme v grafu 13. Vidíme, že nejčastější odpověď byla opravdu televize, poté internet a plakáty.

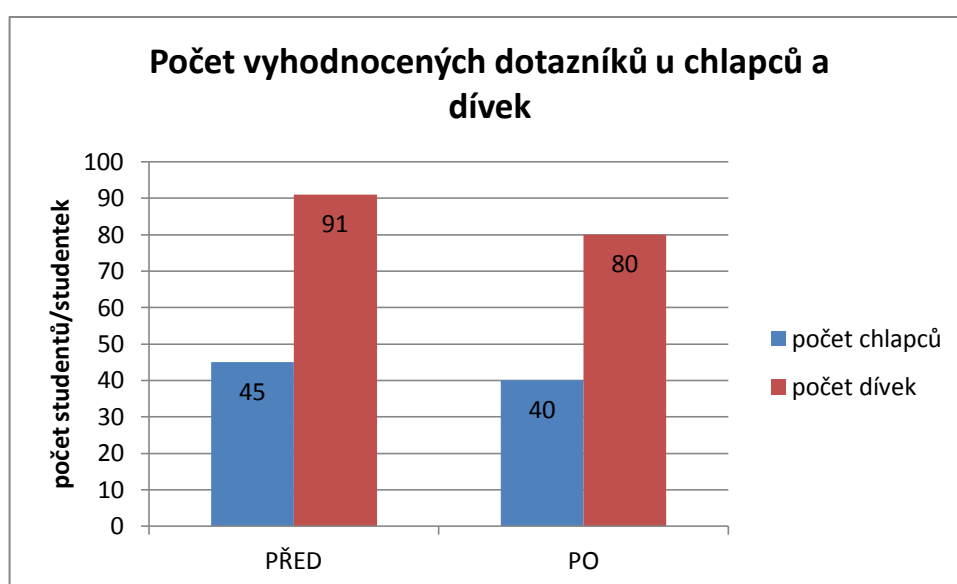
Graf 12: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „Média a my“, které uvádí procentuální rozdíl počtu správných odpovědí před program a po programu u chlapců a dívek

Graf 13: Grafické znázornění počtu žáků, kteří v otázce č. 6 programu „Média a my“ uvedli pojem z dané kategorie

7.3 Program „Glóbus“

O program „Glóbus“ byl ze všech čtyř zkoumaných programů největší zájem. Počet vyhodnocených dotazníků před jeho uskutečněním a po něm jak u dívek, tak u chlapců najdeme v grafu 14. Z celkových 136 vyhodnocených dotazníků z prvního testování vyplnilo 91 (67%) dívek a 45 (33%) chlapců. Množství dotazníků po programu je nižší (120). Z toho 80 (67%) patřilo dívkám a 40 (33%) chlapcům.

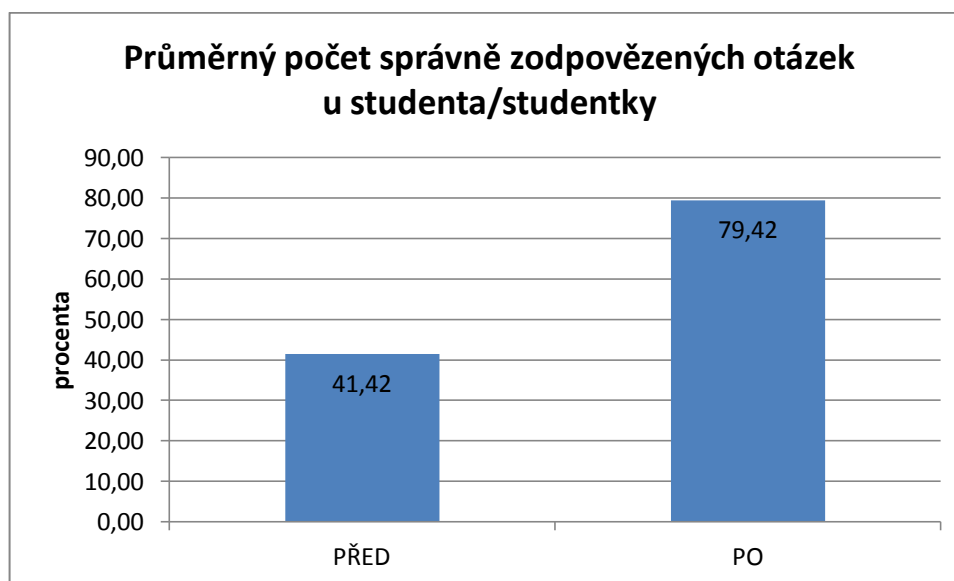

Graf 14: Počet dotazníků vyhodnocených před programem a po programu „Glóbus“ u chlapců a dívek

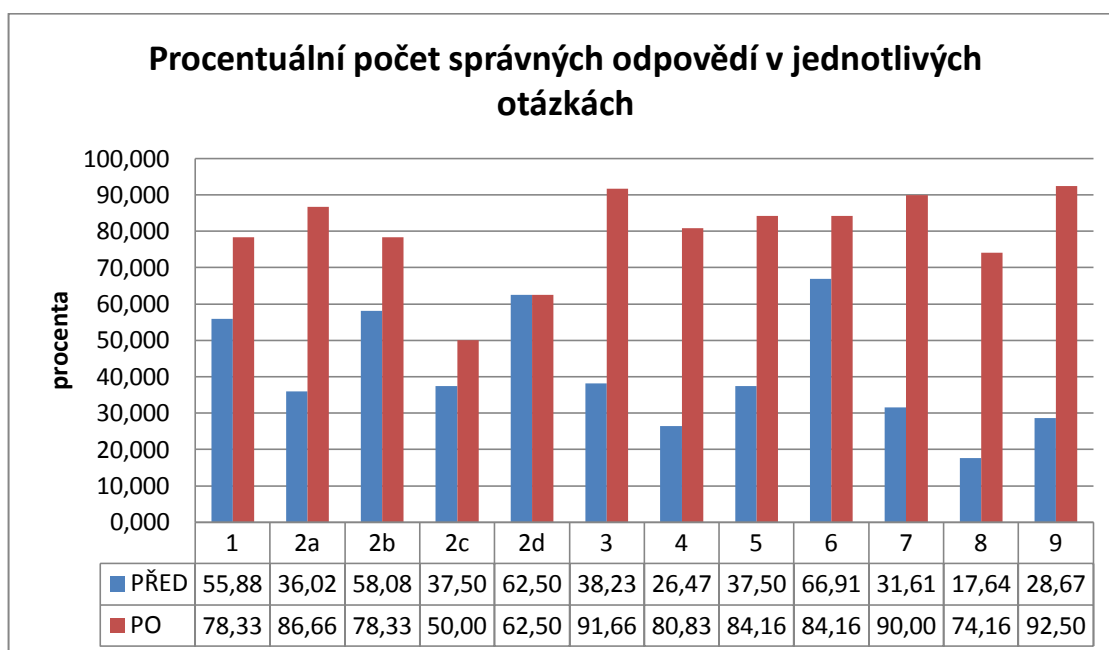
Průměrný počet správně zodpovězených vědomostních otázek u každého studenta jak před programem, tak i po něm ukazuje graf 15. Jelikož každý testující prvně v průměru zodpověděl správně 41,42% (4,97) vědomostních otázek, nepotvrdila se pro program „Glóbus“ hypotéza H1. Ovšem hypotéza H2 byla splněna. Student po programu vybral nebo napsal správnou odpověď průměrně u 79,42% (9,53) vědomostních otázek.

Hypotéza č. 3 byla u programu „Glóbus“ vyvrácena. Vysvětlení nám přináší graf 16. Sice se u jedenácti vědomostních otázek po programu zvýšil počet studentů, kteří správně odpověděli na danou položku, ale bohužel u otázky 2d

nenastala žádná změna. Proto nebyla splněna podmínka, která vyžaduje zlepšení u všech vědomostních otázek.

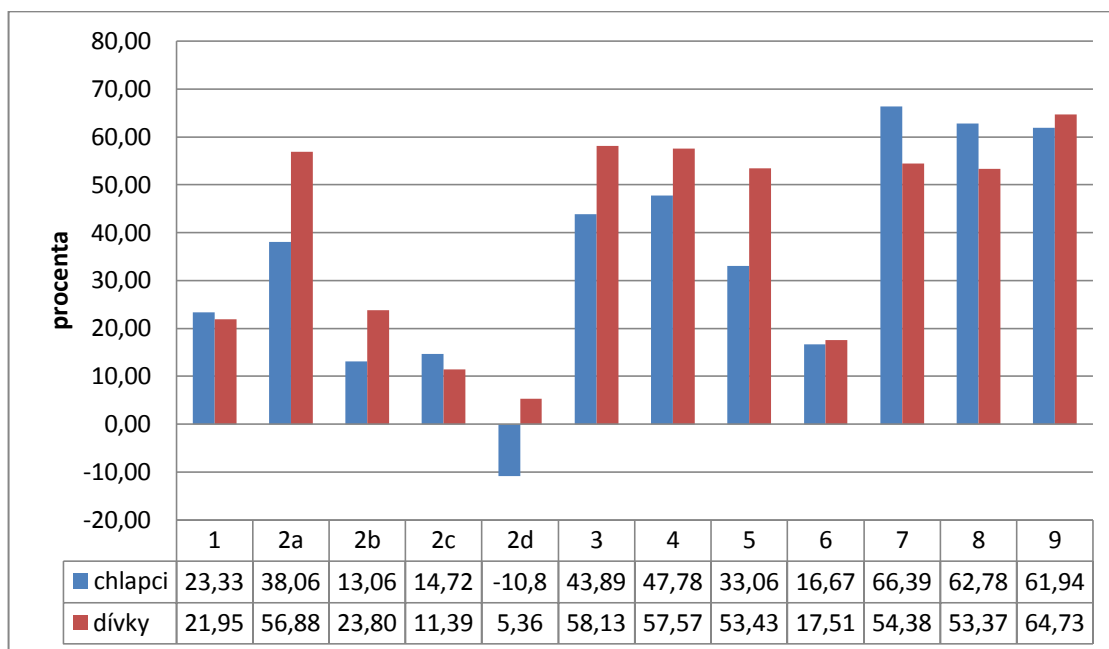

Graf 15: Průměrný počet správně zodpovězených vědomostních otázek u studenta/studentky před programem a po programu „Glóbus“

Graf 16: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „Glóbus“ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů v dané otázce zvolilo správnou odpověď

V kolika vědomostních otázkách dosáhly dívky procentuálně vyššího rozdílu v počtu správných odpovědí před programem a po něm, než chlapci, vidíme v grafu 17. Většího pokroku u dívek než u chlapců pozorujeme u osmi vědomostních otázek z celkových dvanácti. Hypotéza č. 4 se tedy pro tento program potvrdila.

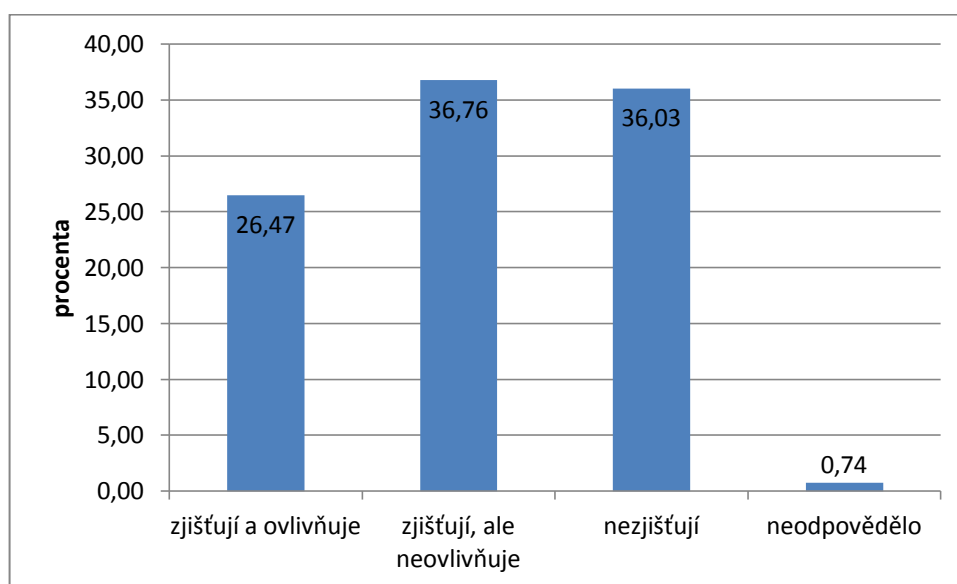

Graf 17: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „Glóbus“, které uvádí procentuální rozdíl počtu správných odpovědí před program a po programu u chlapců a dívek

Z předchozích dvou grafů, grafu 16 a grafu 17, snadno vyčteme, že otázka č. 2d dělala studentům největší problémy. Po absolvování programu v ní nenastalo žádné zlepšení. Dokonce se počet chlapců, kteří otázku správně vybrali, snížil při druhém testování o 10,8%, než jaký byl při prvním. Důvodem může být mírně odlišný obsah údajů, který zazní na programu. Jednotlivá témata si totiž účastníci programu mají sami nastudovat z poskytnutých materiálů a poté představit ostatním. Někteří se tedy sdělení uvedené v otázce 2d nemuseli vůbec dovědět.

Jelikož se jedno téma probírané v programu „Glóbus“ zabývá i původem některých potravin a jejich dovozem, zajímalo mě, kolik respondentů při nákupu zjišťuje zemi původu potraviny a zda je získaná informace nějak ovlivňuje. V dotazníku tyto informace zkoumá položka č. 10. Respondenti sice vyplňovali

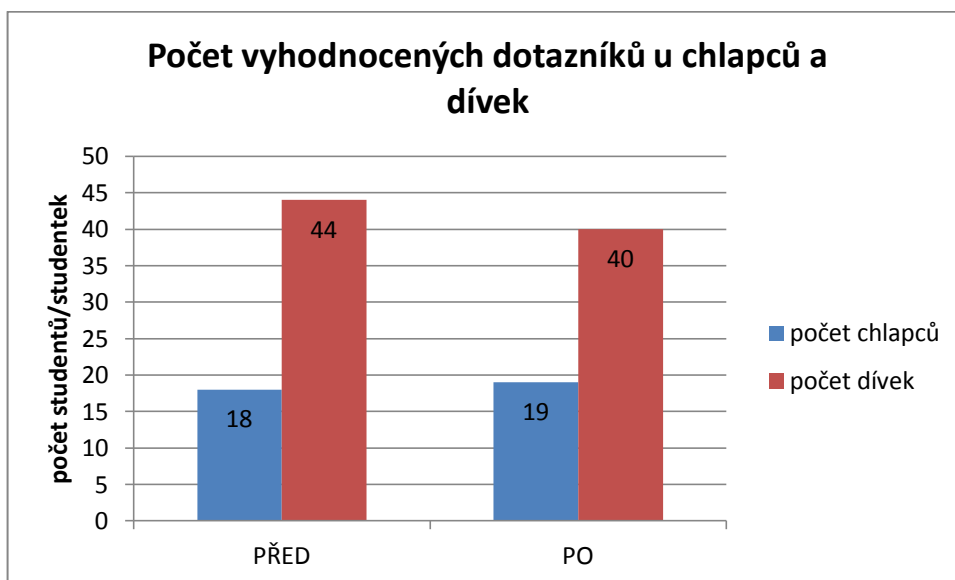
otázku jak před programem, tak i po něm, ale odpovědi jsem vyhodnotila pouze z prvního testování. Výsledky vidíme v grafu 18. Překvapilo mě, kolik dotazovaných (63.23%) zjišťuje, odkud potravina pochází. Očekávala jsem nižší procento. Celkem 72,79% studentů buď zkoumá původ potravin, ale uvedený údaj je neovlivňuje při nákupu, nebo tuto informaci vůbec nezjišťují. Hypotéza č. 6 se tedy nepotvrdila.

Graf 18: Procentuální počet respondentů, kteří v otázce č. 10 dotazníku programu „Glóbus“ vybrali danou odpověď

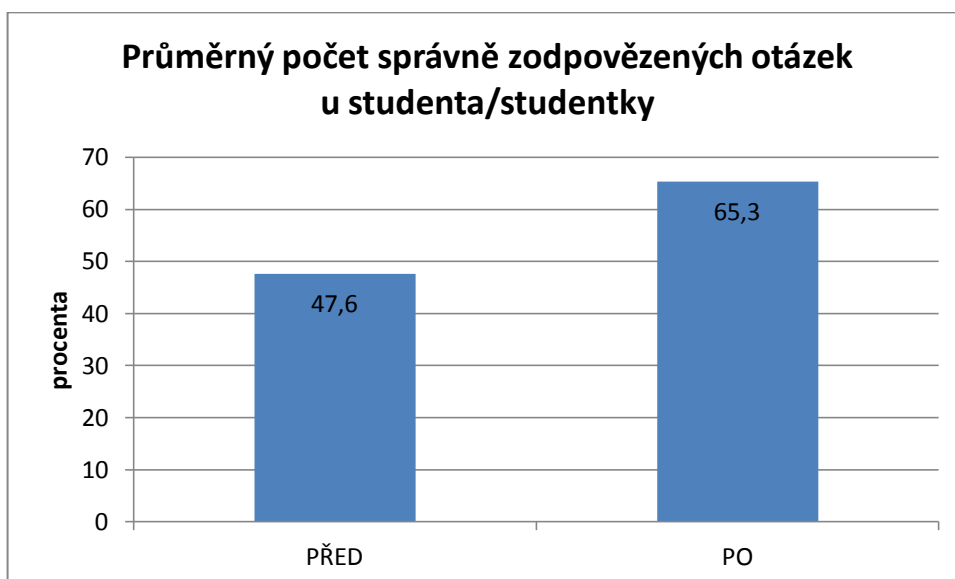
7.4 Program „Zdroje“

Dotazník programu „Zdroje“ vyplnilo prvně pouze 62 studentů. Po jeho konání se testování zúčastnilo 59 respondentů. K nízkému počtu také přispěla rekonstrukce ekocentra, kdy jeden termín výukového programu musel být zrušen a již se nestihl zrealizovat. Grafické znázornění počtu vyhodnocených dotazníků nám přináší graf 19. Vidíme, že před programem dotazník vyplnilo 18 (29%) chlapců a 44 (71%) dívek. Po druhé se do výzkumu zapojilo 19 (32%) chlapců a 40 (68%) dívek.

Graf 19: Počet dotazníků vyhodnocených před programem a po programu „Zdroje“ u chlapců a dívek

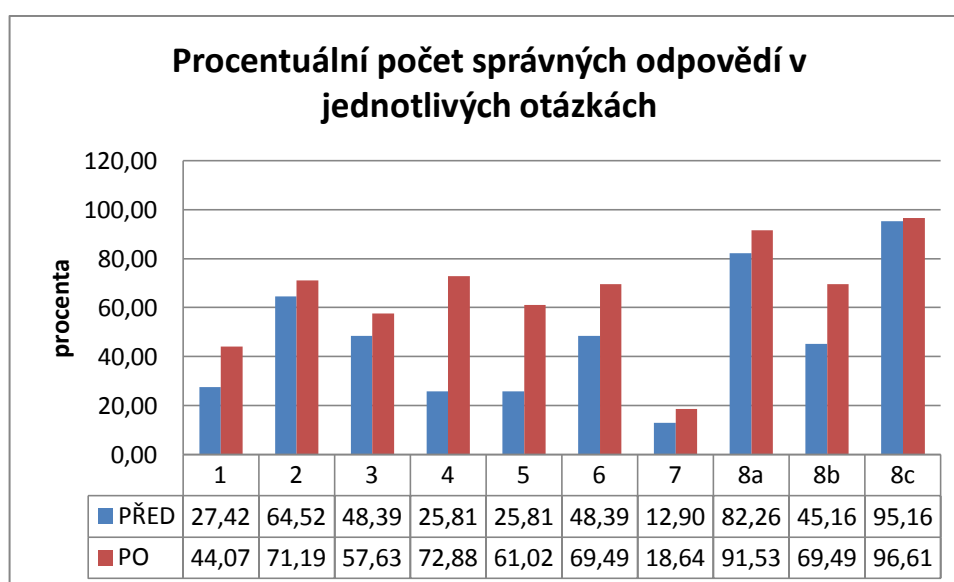
Jako v každém programu, tak i zde se budu zabývat, kolik vědomostních otázek student v průměru zodpověděl správně. Z grafu 20 vidíme, že byl před programem respondent úspěšný průměrně u 47,6% (4,76) otázek. Po jeho uskutečnění se hodnota zvýšila na 65,3% (6,53). Snadno tedy zjistíme, že se H1 ani H2 u programu „Zdroje“ nepotvrdila.

Graf 20: Průměrný počet správně zodpovězených vědomostních otázek u studenta/studentky před programem a po programu „Zdroje“

Zda se u všech vědomostních otázek dotazníku s názvem „Zdroje“ zvýšil počet respondentů, kteří správně odpověděli na jednotlivé otázky po programu lépe než před ním, vyčteme z grafu 21. Jelikož vidíme zlepšení u každé položky, znamená to, že se H3 pro program „Zdroje“ potvrdila. Nejmenší rozdíl (1,45%) ve výsledcích najdeme u položky 8c. Jelikož byla u této otázky již po prvním testování vysoká úspěšnost, nemohli jsme ani očekávat vyšší rozdíl. Dále nás může zarazit nízký počet správných odpovědí po programu u položky 7.

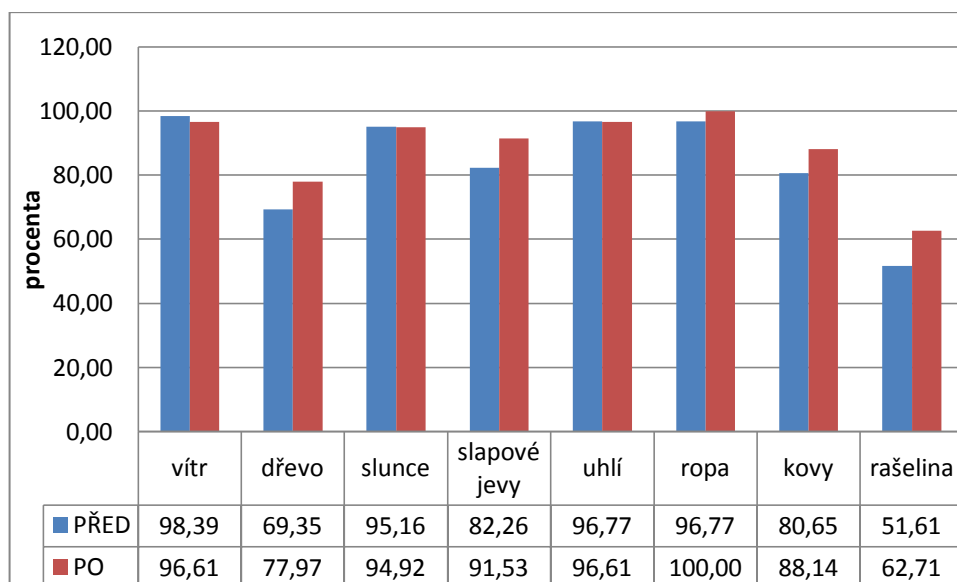

Graf 21: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „Zdroje“ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů v dané otázce zvolilo správnou odpověď

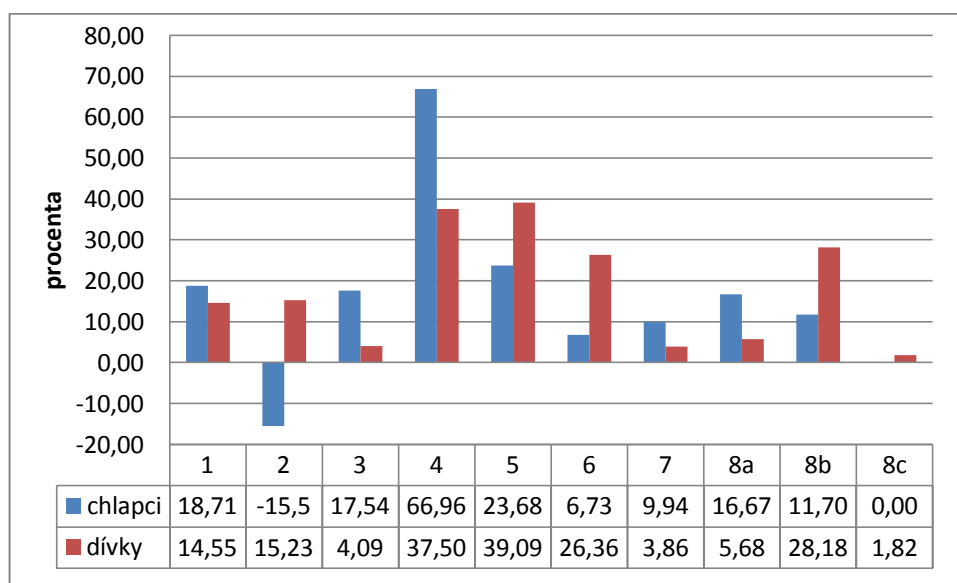
Pro zajímavost uvádím v grafu 22 procentuální přehled počtu respondentů, kteří daný zdroj správně zařadili do dvou nabídnutých kategorií (obnovitelný a neobnovitelný). S rozdělením zdrojů na obnovitelné a neobnovitelné se studenti seznámili na programu. Jak můžeme z grafu vidět, nejvyšší úspěšnost správného zařazení u obou testování je u pojmů vítr, slunce, uhlí a ropa. U ropy si dokonce můžeme všimnout 100% úspěšnosti při druhém testování. Naopak největší problémy se vyskytly u dřeva a rašeliny.

Z grafu 23 zjistíme, že se pro program „Zdroje“ H4 vyvrátila. Z celkových deseti otázek byl procentuální rozdíl v počtu správných výsledků

před programem a po něm vyšší u dívek než u chlapců přesně u poloviny (pěti) položek. Co mě ale velmi zarazilo je zjištění, že se počet chlapců, kteří na otázku č. 2 správně odpověděli, snížil po programu o více jak 15%, než jaký byl před ním.

Graf 22: Grafické znázornění jednotlivých obnovitelných či neobnovitelných zdrojů otázky č. 1 dotazníku „Zdroje“ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů daný zdroj správně zařadilo

Graf 23: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „Zdroje“, které uvádí procentuální rozdíl počtu správných odpovědí před program a po programu u chlapců a dívek

8 Diskuse

K naplnění všech cílů diplomové práce vedla poměrně dlouhá a nesnadná cesta. Při sepisování teoretické části diplomové práce, hlavně přehledu činností ZO a Podblanického ekocentra ČSOP Vlašim od jejich vzniku do současnosti, sice nebyla nouze o literaturu a jiné informační zdroje, ale náročnost spočívala v dohledání a shromáždění poznatků z různých zdrojů do jednotného a srozumitelného textu.

Praktická část diplomové práce zase vyžadovala dlouhodobou průběžnou činnost více jak jeden školní rok. Abych mohla vyhodnotit vliv výukových programů Podblanického ekocentra, musela jsem si nejdříve vybrat programy, u kterých výzkum provedu. Následně jsem se informovala, které školy se zúčastní vybraných programů, ty jsem oslovila a poprosila o spolupráci. Někteří pedagogové již od samého začátku ochotně spolupracovali, a za to jim velice děkuji. Jiní mi ale, bohužel, nejspíše z nedostatku času a možností, vyhověli pouze v nejnutnějších záležitostech. Původně jsem ještě chtěla zjišťovat znalosti žáků/studentů půl roku po uskutečněném programu, ale jak z časového důvodu, tak i z vysoké vytíženosti škol jsem od tohoto nápadu nakonec musela odstoupit.

Po předběžném průzkumu o spolupráci škol začala fáze vytváření dotazníků. Aby dotazníky zkoumaly přesně ty informace, které se účastníci dozvědí, musela jsem se nejdříve sama programů zúčastnit, případně nastudovat jejich sylaby a další podklady. Kdybych výzkum realizovala znovu, vyvarovala bych se následujících nepřesností a nejasností v dotaznících, které jsem objevila až při jejich vyhodnocování:

- Jelikož jsem u některých otázek (u všech otázek programu „Zdroje“, téměř u všech programu „Média a my“ a některých otázek programu „Glóbus“) poskytla respondentům odpověď NEVÍM, nově bych tuto možnost zařadila s ohledem na jednotnost do každé otázky všech dotazníků. Poměrně

mnoho žáků/studentů totiž uvedenou odpověď využilo (tím by se mohlo zabránit náhodnému tipování).

- U programu „*Glóbus*“ bych přeformulovala zadání položky č. 5. Studenti měli zakroužkovat pravdivé tvrzení. Ze skloňování přídavného jména by mělo být jasné, že pravdivé tvrzení je jen jedno. Někteří respondenti ale bohužel kroužkovali dvě odpovědi, a proto jejich dotazníky musely být vyřazeny. Nové jednoznačné zadání otázky by tedy znělo takto: „Zakroužkuj jedno pravdivé tvrzení“.
- Podobný problém nastal u položky 7 dotazníku „*Glóbus*“. Díky odpovědím respondentů jsem si uvědomila, že otázku lze chápat dvěma způsoby. Studenti většinou vyjmenovávali příklady neobvyklé potravy, ale někteří vypisovali živočichy, u kterých se neobvyklá potrava může vyskytnout. Zadání otázky bych ale ponechala a raději poupravila odpověď a), v které by bylo uvedeno: „Myslím, že ano. V žaludku najdeme např. ...“
- Poměrně často se vyskytovaly u otázky 6 programu „*Hořká chuť čokolády*“ chybné odpovědi: *férový* nebo *spravedlivý ochod*. Neuznávala jsem je, protože žáci mohli jejich znění odvodit již ze zadání. Příště by tedy bylo vhodnější k zadání dané položky doplnit poznámku: „podrobněji Fair Trade popiš“.
- Kvůli nízké úspěšnosti v otázce 7 po konání programu „*Zdroje*“ a v položce 8c programu „*Média a my*“ bych zkonzultovala opětovné zařazení, případně pozměnění otázek s lektory programů.

Dále jsem sestavila univerzální dotazník pro učitele, který si je možné prohlédnout v příloze. Jelikož se mi jich zpět vrátilo malé množství (35%), nevyhodnocovala jsem je. Důvody, proč učitelé dotazník nevyplnili, samozřejmě neznám, ale domnívám se, že někteří se programu vůbec nezúčastnili. Samo ekocentrum někdy nepřítomnost učitele hodnotí kladně, protože se žáci/studenti během programu uvolní.

Nyní se zaměřím na hypotézy, které byly pro výzkum stanoveny. Hypotéza č. 1 zněla následovně: *Před programem zodpoví správně žák/student*

v průměru méně jak 40% otázek testující vědomosti. Jak již víme z kapitoly 7, uvedená hypotéza se nepotvrdila ani pro jeden program. Nejvíce úspěšní před programem byly respondenti u „*Hořké chuti čokolády*“ s přibližně 59% správně zodpovězených vědomostních otázek. Nejhůře dopadl „*Glóbus*“, kde každý zúčastnění získal v průměru zhruba 41% bodů. Z výsledků tedy vidíme, že testovaní znali před programem více informací o dané problematice, než jsem očekávala. Důvodů může být několik. Je možné, že program doplňoval právě probíranou látku ve škole, nebo mohla hrát také roli náhoda při typování správné odpovědi. Samozřejmě se můžeme ptát, zda nebyly lehké vědomostní otázky, a to hlavně u dotazníku „*Média a my*“, kde žáci správně zodpověděli cca 52% otázek. Jelikož tento program podle mého názoru nepřinášel mnoho nových poznatků, které by žáci neznali, ale spíše připomínal účastníkům informace o médiích a upozorňoval na rizika s nimi spojená, vyšší úspěšnost jsem očekávala. Nicméně program je velice zajímavý a myslím si, že i značně přínosný pro žáky.

Hypotéza č. 2 (*Po absolvování programu zodpoví správně žák/student v průměru více jak 70% otázek testující vědomosti.*) byla potvrzena u „*Hořké chuti čokolády*“ a „*Glóbusu*“. Z výsledků se tedy můžeme domnívat, že největší přínos pro žáky mají právě uvedené dva programy. U „*Média a my*“ ovlivnily nízkou průměrnou hodnotu správně zodpovězených vědomostních otázek po programu hlavně položky 8c a 8b, u kterých nastalo velmi nepatrné zlepšení. Myslím si, že na tyto pojmy buď nebyl kladen velký důraz při výkladu, nebo je žáci nepochopili. Jelikož byl program letos nabízený prvně, mohou se lektori z uvedených výsledků poučit a případně jej upravit. Důvod nízké průměrné úspěšnosti studenta u počtu správně zodpovězených vědomostních otázek po programu „*Zdroje*“ si vysvětlují nižším zájmem o informace ze strany účastníků. Příčinou může být i simulační hra „*Obchod aneb jak funguje neviditelná ruka trhu*“. Kvůli vysokému zápalu boje v aktivitě mohou někteří studenti zapomenout předem získané vědomosti.

Z kapitoly 7 již víme, že H3 (*U všech otázek zjišťující vědomosti se zvýší počet správných odpovědí po absolvování programu než před jeho*

uskutečněním.) byla kromě „Glóbusu“ potvrzena u všech zbylých programů. Zde ale nastává paradox. Průměrné procentuální zlepšení u každé otázky postupně u programů „Hořká chuť čokolády“, „Média a my“, „Glóbus“ a „Zdroje“ činí přibližně 28%; 16%; 38% a 18%. Vidíme, že i když nebyla u „Glóbusu“ H3 potvrzena, průměrně se u každé otázky nejvíce ze všech programů zvýšil počet respondentů, kteří odpověděli správně. Důvodem, proč nebyla hypotéza u uvedeného programu splněna, je tvrzení 2d, u kterého nenastalo ani zlepšení, ani zhoršení. Studenti se tedy nejspíše s touto informací neseznámili. Jak je již dříve v kapitole 6.1.3 uvedeno, záleží právě na studentech, zda se během programu danou informací dovědí, či ne.

Porovnání, zda větší změny ve znalostech nastaly u dívek nebo chlapců, nám zodpoví hypotéza č. 4, která tvrdí: *U nadpoloviční většiny otázek zjišťující vědomosti bude procentuální rozdíl v počtu správných výsledků před programem a po programu u chlapců menší než u dívek.* Uvedená hypotéza se potvrdila pro programy „Hořká chuť čokolády“, „Média a my“ a „Glóbus“. Z výsledků tedy můžeme soudit, že během těchto programů více dávaly pozor dívky. Důvodů může být několik. Například u „Glóbusu“ mohly dívky ve smíšených skupinách při práci s textem a tvorbou plakátu číst a plnit úkol pečlivěji než chlapci. Informace v programu „Média a my“ nemuseli chlapci považovat za důležité tak, jako dívky, a proto si je méně pamatovali. Samozřejmě mohl mít vliv na výsledky také dotazník, který nemuseli chlapci brát vážně. Na tuto myšlenku mě přivedly výsledky u položky 7 dotazníku „Média a my“, kdy u ní více procent chlapců po programu nevedlo žádnou odpověď než před ním.

Nepotvrzení hypotézy č. 5 (*Více jak 80% z dotazovaných žáků nečte informace o výrobcí a o složení čokolády nebo čokoládového výrobku při jeho koupi.*) mě překvapilo. I přes výsledné hodnoty (graf 6 a graf 7) se stále domnívám, že někteří respondenti neodpovídali pravdivě a volili takovou odpověď, která byla z jejich pohledu teoreticky správná.

Hypotéza č. 6 (*Více jak 80% studentů není ovlivněno při nákupu potravin zemí původu potraviny nebo tuto informaci vůbec nezjišťují.*) sice také nebyla potvrzena jako H5, ale zde nemám žádné pochybnosti o pravdivosti. Možná mě ovlivňuje procentuální množství studentů (zhruba 73%), které se přibližuje ke stanovené hranici hypotézy, ale spíše mě utvrzuje v pravdivosti výsledku věk respondentů. Na danou položku totiž odpovídali studenti středních škol a gymnázia, u kterých již předpokládám, že si stojí za vlastním názorem a nebojí se přiznat pravdu.

Samozřejmě nesmíme zapomínat, že získané výsledky mohou být také ovlivněny jak psychickým, tak i fyzickým rozpoložením žáka/studenta jak při vyplňování dotazníku, tak i při jeho účasti na programu.

9 Závěr

Hlavní součástí diplomové práce bylo kromě představení činnosti Českého svazu ochránců přírody, Základní organizace ČSOP Vlašim a Podblanického ekocentra i vyhodnocení vlivu vybraných čtyř výukových programů Podblanického ekocentra (Hořká chuť čokolády, Média a my, Glóbus a Zdroje) na znalosti žáků/studentů.

Do výzkumu se zapojilo 23 tříd ze 7 škol z okresu Benešov (čtyři základní školy, všeobecné gymnázium, obchodní akademie a střední odborná škola). Dotazníky celkově vyplnilo před programy 456 respondentů a po nich 412. Jelikož ale nemohly být některé dotazníky z různých důvodů uznané, bylo vyhodnoceno z prvního testování dohromady 442 dotazníků a z druhého 397.

Výzkum testování znalostí žáků/studentů před a po absolvování programů přinesl následující zobecňující výsledky. Respondenti byli před všemi programy více informovaní o daných tématech, než se předpokládalo. Ovšem po jejich uskutečnění se u poloviny programů, tedy u dvou, nedostavilo u žáka/studenta průměrné očekávané zlepšení. U všech vědomostních otázek (kromě jedné) se při druhém testování v porovnání s prvním zvýšil počet žáků/studentů, kteří správně zodpověděli danou otázku. Větších změn ve znalostech díky programům obecně dosáhly dívky. U chlapců se dokonce u třech vědomostních otázek snížil po programu počet správných odpovědí, než jaký byl před ním. Z výsledků také vyplynulo, že vyšší počet žáků a studentů zjišťuje informace u různých potravin, než jaký byl očekáván. I když se u některých programů nepotvrdily hypotézy a některé výsledky se odlišovaly od předpokladů, mohu z vlastní účasti na jednotlivých programech tvrdit, že analyzované programy jsou velmi kvalitní a prospěšné pro žáky/studenty.

Při realizování obdobného výzkumu výukových programů Podblanického ekocentra bych ráda, z již vlastní nabyté zkušenosti, zmínila několik doporučení. I když byly dotazníky vypracovány pečlivě a několikrát upravován a kontrolován jejich text, vyskytly se v zadání nebo v možnostech odpovědí

nejasnosti, díky kterým se musely vyřazovat některé dotazníky. Je tedy důležité opravdu pečlivě a jednoznačně formulovat všechny text v dotazníku, aby se zabránilo zbytečnému nepochopení. Dále se při testování osvědčila odpověď „nevím“, kterou je tedy vhodné poskytnout u všech otázek. Pokud by chtěl někdo vyhodnotit stejným způsobem vybrané programy, je samozřejmě důležité ověřit si aktuálnost dotazníků k daným programům a případně probrat jednotlivé otázky s lektory.

Doufám, že tato diplomová práce poskytne údaje nejen zájemcům o činnost ZO ČSOP Vlašim, ale také lektorům výukových programů Podblanického ekocentra a pedagogům, kteří zde získají nejen zpětnou vazbu k realizovaným výukovým programům, ale i přehled znalostí a vědomostí žáků/studentů k daným tématům.

10 Zdroje a použitá literatura

10.1 Literatura

- **ANDRES, R. 2014.** EVVOKace. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2013*, Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-87964-01-9.
- **ANONYMUS. 2013.** *Naše ekocentra*. Praha: ČSOP. ISBN 978-80-86770-46-8.
- **BOROVÍČKA, J. 2014.** Houby Dolnokralovických hadců. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2013*, Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-87964-01-9.
- **BROUKAL, V. 2002.** Kampaň Clean Up the World! – Uklidíme svět! In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2001*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-21-3.
- **BROUKAL, V. 2003.** Soutěž Indiánská stezka. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2002*, Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-26-4.
- **ČECH, P. 1999.** Program Alcedo. In: *20 let ČSOP: Zvláštní vydání časopisu Veronica XIII*, 13. zvláštní vydání.
- **ČECH, P. 2002.** *Stanice pro handicapované živočichy Vlašim*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, základní organizace Vlašim. ISBN 80-863-2723-X.
- **ČECH, P. 2005.** Mapování výskytu rysa ostrovida. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2004*. Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-38-8.
- **ČECH, P. a kol. 2002.** *Programy druhové ochrany ČSOP Vlašim*. Vlašim: Český svaz ochránců přírody. ISBN 80-863-2730-2.
- **ČECH, P., ČECH, M. 2002.** Výskyt a složení potravy vydry říční na Podblanicku. In: *Pod Blaníkem*. VI, č. 1
- **ČERVENKOVÁ, K. 2006.** Středočeská Mrkvička – Síť středočeských mateřských škol se zájmem o ekologickou výchovu. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2005*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-51-5.

- **ČERVENKOVÁ, K. 2008.** Projekt Zkušenosti pro Podblanicko. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2007*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-61-7.
- **ČERVENKOVÁ, K. 2013.** Kraj blanických rytířů – regionální produkt. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2012*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 978-80-86327-97-6.
- **ČERVENKOVÁ, K. 2014.** Geopark Kraj blanických rytířů. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2013*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 978-80-87964-01-9.
- **ČERVENKOVÁ, K., DAŇKOVÁ, L. 2001a.** Soutěž Co skrývá smetiště. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2000*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-13-2.
- **ČERVENKOVÁ, K., DAŇKOVÁ, L. 2001b.** Soutěž Blaník ve školních lavicích. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2000*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-13-2.
- **ČERVENKOVÁ, K., NOSKOVÁ, L. 2000.** Ekologická osvěta a výchova veřejnosti – Ekologické večery. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 1999*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-06-X.
- **DAŇKOVÁ, L. 2003.** Vzdělávání pedagogů – Ekopedagogický klub. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2002*, Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-26-4.
- **DAŇKOVÁ, L. 2004a.** Síť středočeských škol. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2003*, Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-37-X.
- **DAŇKOVÁ, L. 2004b.** Síť středočeských mateřských škol. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2003*, Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-37-X.
- **DUFALOVÁ, J. 2004.** Akce pro rodiče s dětmi. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2003*, Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-37-X.
- **DUFALOVÁ, J. 2012.** XI. Středočeská mrkvová konference. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2011*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-86327-97-6.
- **HANEL, L. 1999.** Program Ohrožené a chráněné druhy ryb a mihulí. In: *20 let ČSOP: Zvláštní vydání časopisu Veronica XIII*, 13. zvláštní vydání.

- **HANEL, L. 2002a.** Výtvarná a literární soutěž ke Dni Země. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2001*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-21-3.
- **HANEL, L. 2002b.** Po stopách rysa na Podblanicku. In: *Pod Blaníkem*. VI, č. 4.
- **HANEL, L. 2003.** Ohrožené ryby a mihulovci. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2002*, Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-26-4.
- **HANEL, L. 2004.** Program Vážky. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2003*, Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-37-X.
- **HAVELKOVÁ, J. 2013.** Další osvětové akce – Májové slavnosti. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2012*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-86327-97-6.
- **HAVELKOVÁ, J. 2014a.** Ekovečery, přednášky a tematické dny. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2013*, Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-87964-01-9.
- **HAVELKOVÁ, J. 2014b.** Ekoobchůdek. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2013*, Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-87964-01-9.
- **HAVELKOVÁ, J., URBAN, J. 2009.** Osvěta veřejnosti – Ekovečery, přednášky a tematické dny. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2008*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-96327-74-7.
- **HAVLOVÁ, V. 2004.** Rodičovský ekoklub Breberky. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2003*, Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-37-X.
- **CHRÁSKA, M. 2007.** *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vydání 1. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-1369-4.
- **JAKUBŮV, P. 2013.** Naučná stezka Roudný. In: *Pod Blaníkem*. XVII, č. 3
- **JONGEPIEROVÁ, I. 1999.** Program Obnova květnatých luk. In: *20 let ČSOP: Zvláštní vydání časopisu VERONICA XIII*, 13. zvláštní vydání.
- **KLAUDYS, M. 2006.** Letní tábor Mladých ochránců přírody. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2005*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-51-5.

- **KLAUDYS, M. 2011.** Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2010*, Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-86327-91-4.
- **KLAUDYS, M., DAŇKOVÁ, L. 2002.** Vycházky. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2001*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-21-3.
- **KOL. aut. 1997.** *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 1996*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-902178-5-0
- **KOL. aut. 2013.** *Výroční zpráva ČSOP 2012*. Praha: Český svaz ochránců přírody. ISBN 978-80-86770-43-7.
- **KOL. aut. 2014.** *Výroční zpráva ČSOP 2013*. Praha: Český svaz ochránců přírody. ISBN 978-80-86770-47-5.
- **KOL. aut. 2015.** *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2014*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 978-80-87964-04-0.
- **KOVAŘÍK, V., PEŠOUT, P. 2000.** *100 let ochrany přírody a krajiny na Podblanicku: vydáno u příležitosti výročí 10 let existence ČSOP Vlašim a 20 let Chráněné krajinné oblasti Blaník*. 1. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody. ISBN 80-86327-08-6
- **KROPÁČKOVÁ, L. 2006.** Workshopy. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2005*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-51-5.
- **KŘÍŽ, K. 1999.** Program Ohrožené druhy dřevin. In: *20 let ČSOP: Zvláštní vydání časopisu Veronica XIII*, 13. zvláštní vydání.
- **KŘÍŽ, K. 2006.** Naučná stezka Vlašimským zámeckým parkem. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2005*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-51-5.
- **KŘÍŽ, K. a kol. 2001.** *Program péče o nelesní zeleň*. 1. vyd. Vlašim: Český svaz ochránců přírody, základní organizace Vlašim. ISBN 80-863-2722-1.
- **KŘÍŽEK, P. 1997a.** Záchranný program „Sysel“. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 1996*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-902178-5-0
- **KŘÍŽEK, P. 1997b.** Záchranný program „Vydra“. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 1996*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-902178-5-0

- **LEMPOCHNER, M. a kol. 2001.** Péče o nelesní zeleň. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2000*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-13-2.
- **LEMPOCHNER, M. a kol. 2002.** Péče o dřeviny. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2001*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-21-3.
- **LEMPOCHNER, M. a kol. 2003.** Péče o nelesní zeleň. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2002*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-26-4.
- **LEMPOCHNER, M. a kol. 2006.** Péče o nelesní zeleň. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2005*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-51-5.
- **LEMPOCHNER, M. a kol. 2008.** Péče o nelesní zeleň. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2007*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-61-7.
- **MACHÁČKOVÁ, P. 2007.** Specializační studium pro koordinátory EVVO. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2006*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-86327-55-6.
- **MACHÁČKOVÁ, P. 2008a.** Středočeská Mrkvička – Síť středočeských škol se zájmem o ekologickou výchovu. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2007*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 978-80-96327-61-7.
- **MACHÁČKOVÁ, P. 2008b.** Specializační studium pro koordinátory EVVO. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2007*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 978-80-96327-61-7.
- **MALÍČEK, J. 2013.** Mapování vzácných a zvláště chráněných rostlin a lišejníků na úpatí skalních komplexů v údolí Vltavy. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2012*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 978-80-86327-97-6.
- **MIKÁTOVÁ, B. 1999.** Program Sledování a ochrana obojživelníků. In: *20 let ČSOP: Zvláštní vydání časopisu Veronica XIII*, 13. zvláštní vydání.
- **PÁNKOVÁ, H. 2008.** Záchrana kuřičky hadcové. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2007*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 978-80-96327-61-7.
- **PAVELKA, J. 2014.** Geocaching. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2013*, Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-87964-01-9.
- **PAVELKA, J., KULÍČEK, J. 2013.** Oddíl MOP Včelojedi. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2012*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 978-80-86327-97-6.

- **PEŠOUT a kol. 1998.** Stanice mladých ochránců přírody (SMOP) Lampetra. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 1997*. Vlašim: ČSOP. ISBN:80-902469-1-5.
- **PEŠOUT a kol. 2002.** Rekonstrukce naučné stezky vlašimským parkem. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2001*. Vlašim: ČSOP. ISBN 80-86327-21-3.
- **PEŠOUT, P. 1994.** Podblanické ekologické centrum ČSOP Vlašim otevřeno!. *Zpravodaj MěÚ Vlašim*. č. 8.
- **PEŠOUT, P. 1999.** Podblanické ekocentrum znovuotevřeno. *Zpravodaj MěÚ Vlašim*. č. 9.
- **PEŠOUT, P. 2001.** Mapování a ochrana orchidejí. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2000*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-13-2.
- **PEŠOUT, P. 2006.** Rekonstrukce vlašimského parku. In: *Pod Blaníkem*. X, č. 1
- **PEŠOUT, P., NOSEK, J. 2000.** Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 1999*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-86327-06-X.
- **PTÁČEK, L. 2004.** *25 let ČSOP: Sborník materiálů konference Dobrovolná ochrana přírody v ČR Průhonice 10. a 11. 12. 2004*. Brno. ISSN 1213-0699.
- **SUCHANOVÁ, L. 2012.** Ekologické výukové programy pro školy. O ekologických výukových programech. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2011*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-86327-97-6.
- **SUCHANOVÁ, L. 2013a.** Ekologická olympiáda. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2012*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-86327-97-6.
- **SUCHANOVÁ, L. 2013b.** V Podblanickém ekocentru se lidé mohou učit „staronovým“ dovednostem. In: *Pod Blaníkem*. XVII, č. 3
- **ŠAFRÁNKOVÁ, L. a kol. 2007.** Stanice pro handicapované živočichy. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2006*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-86327-55-6.

- **TLUSTÁ, Š. a kol. 2009.** Záchraná stanice pro živočichy: Změny v roce 2008. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2008*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-96327-74-7.
- **URBAN, J. 2007a.** Podblanická galerie ve Vlašimské bráně. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2006*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-86327-55-6.
- **URBAN, J. 2007b.** Ekoporadna. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 2006*. Vlašim: ČSOP. ISBN 978-80-86327-55-6.
- **VLAŠÍN, M. 1999.** Program Sledování a ochrana netopýrů. In: *20 let ČSOP: Zvláštní vydání časopisu VERONICA XIII*, 13. zvláštní vydání.
- **VRŇÁK a kol. 1999.** Indiánská stezka. In: *Výroční zpráva ČSOP Vlašim 1998*. Vlašim: ČSOP. ISBN: 80-902469-8-2.

10.2 Internetové zdroje

- **Co se skrývá na dně (6. – 9. třída).** © 2015. *Podblanické ekocentrum ČSOP* [online]. [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/co-se-skryva-na-dne-6-%E2%80%93-9-tridab>
- **Časopis Pod Blánkem.** © 2015. *Český svaz ochránců přírody Vlašim* [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.csopvlasim.cz/cs/casopis-pod-blankem>
- **Ekocentra ČSOP. Nedatováno.** *Český svaz ochránců přírody* [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1004&m2_id=1145&m3_id=1148&m_id_old=1145
- **Ekocentra v České republice. Nedatováno.** *Portál Ministerstva životního prostředí: Ekocentra.cz* [online]. [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.ekocentra.cz/>
- **Expedice 4P.** © 2015. *Podblanické ekocentrum ČSOP* [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/17-expedice-4p>

- **Historie ČSOP. 4. 1. 2008.** Český svaz ochránců přírody [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1001&m2_id=1062&m_id_old=1006
- **Historie ZO ČSOP Vlašim. © 2015.** Český svaz ochránců přírody Vlašim [online]. [cit. 2015-02-11]. Dostupné z: <http://www.csopvlasim.cz/cs/463-historie-zo-csop>
- **Jak chutná prales (6. – 9. třída). © 2015.** Podblanické ekocentrum ČSOP [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/jak-chutna-prales--6-%E2%80%93-9-trida>
- **Knihovna. © 2015.** Podblanické ekocentrum ČSOP [online]. [cit. 2015-06-01]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/knihovna>
- **KOL. aut. 2006.** Sborník vybraných závěrečných zpráv z programu Ochrana biodiverzity 2005 [online]. Praha: ČSOP – ÚVR [cit. 2015-02-06]. Dostupné z: <http://www.csop.cz/docs/up/sbornik-biodiverzita-2005.pdf>
- **KYSELA, M. © 2015.** Podpora hnízdních možností ptáků v lesích v částech revírů LČR, s.p. LS Tábor, LS Kácov a LS Konopiště. Český svaz ochránců přírody Vlašim [online]. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: <http://www.csopvlasim.cz/cs/budky>
- **MORAVEC, H., STÝBLO, P. 2013.** Nová legislativa? Buďte v klidu!. *Depeše ČSOP* [online]. č. 2 [cit. 2015-02-05]. ISSN 1213-5496. Dostupné z: <http://www.csop.cz/docs/up/depese0213.pdf>
- **Můžete nám pomoci? (6. – 9. třída). © 2015.** Podblanické ekocentrum ČSOP [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/muzete-nam-pomoci-6-%E2%80%93-9-trida>
- **Naučná stezka s rytířem na Blaník. © 2015.** Geopark Kraj blanických rytířů [online]. [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.blanicti-rytiri.cz/cs/286-naucna-stezka-s-rytirem-na-blanik>

- **Nezvaní hosté (6. – 8. třída).** © 2015. *Podblanické ekocentrum ČSOP* [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/nezvani-hoste-6-%E2%80%93-8-trida>
- **O záchranné stanici.** © 2015. *Záchranná stanice pro živočichy ČSOP Vlašim* [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.pomoczviratum.cz/cs/o-zachrnne-stanic>
- **Ochrana dalších bezobratlých: Rak. 27. 2. 2014.** *Český svaz ochránců přírody* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1002&m2_id=1028&m3_id=1129&m_id_old=1127
- **Ochrana ptáků: Ciconia a ostatní brodiví. 27. 2. 2014.** *Český svaz ochránců přírody* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1002&m2_id=1028&m3_id=1125&m_id_old=1483
- **Ochrana ptáků: Ptáci zemědělské krajiny. 27. 2. 2014.** *Český svaz ochránců přírody* [online]. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1002&m2_id=1028&m3_id=1125&m_id_old=1124
- **Ochrana rostlin - byliny: Ohrožené druhy lesních bylin. 27. 2. 2014.** *Český svaz ochránců přírody* [online]. [cit. 2015-02-19]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1002&m2_id=1028&m3_id=1123&m_id_old=1124
- **Ochrana rostlin - dřeviny: Staré a krajové odrůdy ovocných dřevin. 25. 11. 2014.** *Český svaz ochránců přírody* [online]. [cit. 2015-02-20]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1002&m2_id=1028&m3_id=1122&m_id_old=1123
- **PEŠOUT, P. 16. 9. 2014.** Nová naučná stezka v parku. *Český svaz ochránců přírody Vlašim* [online]. [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.csopvlasim.cz/aktuality/detail/1171>

- **Příměstský tábor I. © 2015.** Český svaz ochránců přírody Vlašim [online]. [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/917-primestsky-tabor-i>
- **Rekonstrukce ekocentra. © 2015.** Český svaz ochránců přírody Vlašim [online]. [cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.csopvlasim.cz/akce/detail/536>
- **Rodičovský ekoklub Breberky. © 2015.** Český svaz ochránců přírody Vlašim [online]. [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://www.csopvlasim.cz/cs/496-rodicovsky-ekoklub-breberky>
- **Semináře pro učitele. © 2015.** Český svaz ochránců přírody Vlašim [online]. [cit. 2015-03-21]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/seminare-pro-ucitele>
- **Stanovy ČSOP. 22. 5. 2012.** Český svaz ochránců přírody. [online]. [cit. 2015-02-9]. Dostupné z: <http://www.csop.cz/docs/up/stanovy-2012-razitkoMV.pdf>
- **Struktura ČSOP. 10. 6. 2014.** Český svaz ochránců přírody [online]. [cit. 2015-02-09]. Dostupné z: http://www.csop.cz/index.php?cis_menu=1&m1_id=1001&m2_id=1060&m_id_old=1001
- **STÝBLO, P. 2014.** Nový občanský zákoník a ČSOP. *Depese ČSOP* [online]. č. 1 [cit. 2015-02-05]. Dostupné z: <http://www.csop.cz/docs/up/depese0114.pdf>
- **Svět barev (6. – 7. třída). © 2015.** Podblanické ekocentrum ČSOP [online]. [cit. 2015-03-28]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/597-svet-barev-6-%E2%80%93-7-trida>
- **Větru, dešti neporučíš. © 2015.** Podblanické ekocentrum ČSOP [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/vetru-desti-neporucis>
- **Volné pobytové programy pro všechny věkové kategorie. © 2015.** Podblanické ekocentrum ČSOP [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z:

<http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/volne-pobytove-programy-pro-vsechny-vekove-kategorie>

- **Vytvořte si krajinu (8. – 9. třída).** © 2015. *Podblanické ekocentrum* ČSOP [online]. [cit. 2015-03-31]. Dostupné z: <http://www.podblanickeekocentrum.cz/cs/vytvorte-si-krajinu-8-%E2%80%93-9-trida>
- **Záchranné stanice. Nedatováno.** *Zvíře v nouzi* [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.zvirevnouzi.cz/zachranne-stance/>
- **Zvířata v zoo.** © 2015. *ParaZOO: trochu jiná zoo* [online]. [cit. 2015-02-16]. Dostupné z: <http://www.parazoo.cz/cs/adopce-zvirat>

10.3 Internetové zdroje obrázků

- **O nás.** © 2015. *Český svaz ochránců přírody Vlašim* [online]. [navštíveno dne: 2015-06-12]. Dostupné z: <http://www.csopvlasim.cz/userfiles/images/P1200712.JPG>

11 Přílohy

11.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Podblanické ekocentrum před rekonstrukcí	24
Obrázek 2: Žáci ze ZŠ Týnec nad Sázavou při prezentaci o výrobě čokolády	61
Obrázek 3: Žáci ze ZŠ Týnec nad Sázavou při tvorbě plakátu	62
Obrázek 4: Žáci ze ZŠ Načeradec při zahájení programu	63
Obrázek 5: Žáci ze ZŠ Načeradec vytvářejí Gordický uzel.....	64
Obrázek 6: Studenti Gymnázia Vlašim při vytváření plakátu	66
Obrázek 7: Studenti prezentují jednotlivá témata	67
Obrázek 8: Studenti z Gymnázia Vlašim při hře Kmeny a kořeny	68
Obrázek 9: Změna cen bankovek.....	69
Obrázek 10: Studenti zastupující Velkou Británii vyrábějí speciální bankovky	69

11.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Přehled ekocenter v ČR.....	18
Tabulka 2: Přehled nabízených jednodenních programů pro 2. stupeň ZŠ a nižší ročníky osmiletých gymnázií	53
Tabulka 3: Přehled nabízených jednodenních programů pro SŠ a gymnázia	54
Tabulka 4: Přehled realizovaných pobytových programů pro 2. stupeň ZŠ, SŠ a gymnázia	55
Tabulka 5: Počet vyplněných dotazníků před a po konání jednotlivých programů	72
Tabulka 6: Počet vyhodnocovaných dotazníků před a po konání jednotlivých programů.....	72
Tabulka 7: Podmínky pro získání bodů z vědomostních otázek u jednotlivých dotazníků se správnými odpověďmi v závorkách	73
Tabulka 8: Maximální počet bodů z vědomostních otázek jednotlivých dotazníků	74

11.3 Seznam grafů

Graf 1: Počet dotazníků vyhodnocených před programem a po programu „ <i>Hořká chuť čokolády</i> “ u chlapců a dívek	75
Graf 2: Průměrný počet správně zodpovězených vědomostních otázek u žáka před programem a po programu „ <i>Hořká chuť čokolády</i> “	76
Graf 3: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „ <i>Hořká chuť čokolády</i> “ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů v dané otázce zvolilo správnou odpověď	77
Graf 4: Procentuální zastoupení odpovědí žáků v otázce č. 6 programu „ <i>Hořká chuť čokolády</i> “ před programem a po programu	77
Graf 5: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „ <i>Hořká chuť čokolády</i> “, které uvádí procentuální rozdíl počtu správných odpovědí před programem a po programu u chlapců a dívek	78
Graf 6: Procentuální zastoupení odpovědí žáků na otázku č. 7 programu „ <i>Hořká chuť čokolády</i> “	79
Graf 7: Procentuální počet respondentů, kteří čtou a nečtou informace o čokoládě a čokoládovém výrobku	79
Graf 8: Počet dotazníků vyhodnocených před programem a po programu „ <i>Média a my</i> “ u chlapců a dívek	80
Graf 9: Průměrný počet správně zodpovězených vědomostních otázek u žáka před programem a po programu „ <i>Média a my</i> “	81
Graf 10: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „ <i>Média a my</i> “ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů v dané otázce zvolilo správnou odpověď	81
Graf 11: Procentuální počet žáků, kteří vybrali dané médium	82
Graf 12: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „ <i>Média a my</i> “, které uvádí procentuální rozdíl počtu správných odpovědí před programem a po programu u chlapců a dívek	83
Graf 13: Grafické znázornění počtu žáků, kteří v otázce č. 6 programu „ <i>Média a my</i> “ uvedli pojem z dané kategorie	83
Graf 14: Počet dotazníků vyhodnocených před programem a po programu „ <i>Glóbus</i> “ u chlapců a dívek	84
Graf 15: Průměrný počet správně zodpovězených vědomostních otázek u studenta/studentky před programem a po programu „ <i>Glóbus</i> “	85
Graf 16: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „ <i>Glóbus</i> “ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů v dané otázce zvolilo správnou odpověď	85

Graf 17: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „ <i>Glóbus</i> “, které uvádí procentuální rozdíl počtu správných odpovědí před program a po programu u chlapců a dívek	86
Graf 18: Procentuální počet respondentů, kteří v otázce č. 10 dotazníku programu „ <i>Glóbus</i> “ vybrali danou odpověď	87
Graf 19: Počet dotazníků vyhodnocených před programem a po programu „ <i>Zdroje</i> “ u chlapců a dívek.....	88
Graf 20: Průměrný počet správně zodpovězených vědomostních otázek u studenta/studentky před programem a po programu „ <i>Zdroje</i> “	88
Graf 21: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „ <i>Zdroje</i> “ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů v dané otázce zvolilo správnou odpověď.....	89
Graf 22: Grafické znázornění jednotlivých obnovitelných či neobnovitelných zdrojů otázky č. 1 dotazníku „ <i>Zdroje</i> “ před jeho konáním a po jeho uskutečnění, které uvádí, kolik procent respondentů daný zdroj správně zařadilo.....	90
Graf 23: Grafické znázornění jednotlivých vědomostních otázek dotazníku „ <i>Zdroje</i> “, které uvádí procentuální rozdíl počtu správných odpovědí před program a po programu u chlapců a dívek.	90

11.4 Dotazníky

11.4.1 Dotazník pro žáky - Hořká chuť čokolády

Vážení studenti,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který bude součástí mé diplomové práce na téma *Vyhodnocení ekologické výchovy Ekocentra ve Vlašimi*. Dotazník je **ANONYMNÍ**.

Děkuji za čas, který jste strávili nad vyplňováním dotazníku.

studentka Jana Kučerová

ŠKOLA: ..... TŘÍDA: ..... VĚK: ..... POHLAVÍ: .....

- 1) Kakao se získává ze semen stálezeleného stromu. Víš, o jaký strom se jedná a jak se nazývají jeho semena?

strom: .....
semena: .....
- 2) Kakaový strom roste (pouze jedna správná odpověď):
  - a. v oblastech Střední a Jižní Ameriky, západní Afriky a jihovýchodní Asie.
  - b. v oblastech západní Afriky, jihovýchodní Asie a Pyrenejského poloostrova.
  - c. v oblastech západní Afriky, USA a jihovýchodní Asie.
- 3) Jak se sklízí plody z kakaového stromu? (pouze jedna správná odpověď)
  - a. Pomocí speciálního stroje, který je přímo vyrobený na sběr kakaových plodů.
  - b. Plody opadají na zem a poté se sbírají.
  - c. Plody se ručně odseknou pomocí mačety nebo hákového nože.
- 4) Rozhodni o pravdivosti následujících výroků:
  - a. Plody a květy kakaového stromu vyrůstají přímo na kmeni nebo hlavních větvích. ANO – NE
  - b. Čerstvá kakaová semena jsou sladká a lahodná. ANO – NE
  - c. Ze země původu kakaového stromu se vždy vyváží už hotová čokoláda. ANO – NE
  - d. Kakaové máslo je základní surovina pro výrobu čokolády. ANO – NE
- 5) Jak spolu souvisí dětská práce a kakaový průmysl? (pouze jedna správná odpověď)
  - a. Všechny zisky z kakaového průmyslu slouží k boji proti dětské práci.
  - b. Při pěstování a výrobě kakaa se využívá dětské práce.
  - c. Kakaový průmysl a dětská práce spolu nijak nesouvisí.

- 6) Slyšel/a jsi někdy o Fair Trade neboli Spravedlivém obchodu?
- a. Ano, jedná se.....
  - b. Nikdy jsem o tom neslyšel/a.
- 7) Když si kupuješ čokoládu nebo čokoládový výrobek, pročítáš si údaje uvedené na obalu?
(můžeš zakroužkovat více odpovědí)
- a. Ano, jsem alergik a hlavně zjišťuji možný výskyt alergenní složky.
  - b. Ano, zajímá mě, odkud je čokoláda dovezena nebo její výrobce.
  - c. Ano, zajímá mě složení čokoládového výrobku a množství kakaové sušiny.
  - d. Ne.

11.4.2

Dotazník pro žáky – Média a my

Vážení studenti,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který bude součástí mé diplomové práce na téma *Vyhodnocení ekologické výchovy Ekocentra ve Vlašimi*. Dotazník je **ANONYMNÍ**.

Děkuji za čas, který jste strávili nad vyplňováním dotazníku.

studentka Jana Kučerová

ŠKOLA: ..... TŘÍDA: ..... VĚK: ..... POHLAVÍ: .....

1) Média jsou:

- a. pouze internet, televize, rozhlas a noviny
- b. pouze internet a televize
- c. jakýkoliv sdělovací prostředek, kterým se šíří informace

2) Co vše patří mezi média? (správných odpovědí může být více)

televize – DVD – rozhlas – noviny – kniha – internet – elektronická pošta (email) – gramofonová deska – časopis – sociální sítě – plakát

3) Jsou sociální sítě nebezpečné?

- a. ano, informace o mně se mohou zneužít
- b. ne, vše si dobře hlídám a nikdo se nedostane k mým osobním údajům
- c. nevím

4) Mají média nějaký vliv na člověka?

- a. ano, média člověka ovlivňují, formují jeho názory, vyvolávají v něm různé nálady, působí na jeho sociální citění
- b. ne, člověk na média nijak nereaguje, přijímá informace jako fakt a nijak to neřeší
- c. nevím

5) Můžeš se na informace, které šíří média spolehnout (jsou vždy pravdivé)?

- a. ano, média jsou pravdivá
- b. ne, mohou se vyskytnout nepravdivé, dokonce záměrně klamavé informace
- c. nevím

6) Kde všude se můžeš setkat s reklamou? (uved' konkrétní příklady)

7) Můžeš ty sám/sama přispět k rozšiřování reklamy? Pokud ano, tak jak?

8) Slyšel/a jsi někdy o těchto pojmech? Pokud ano, vysvětli je.

A. kyberšikana

- a. Ano, jedná se .....
- b. Nevím, o co se jedná.

B. hoax

- a. Ano, jedná se .....
- b. Nevím, o co se jedná.

C. grooming

- a. Ano, jedná se .....
- b. Nevím, o co se jedná.

11.4.3

Dotazník pro studenty – Glóbus

Vážení studenti,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který bude součástí mé diplomové práce na téma *Vyhodnocení ekologické výchovy Ekocentra ve Vlašimi*. Dotazník je **ANONYMNÍ**.

Děkuji za čas, který jste strávili nad vyplňováním dotazníku.

studentka Jana Kučerová

ŠKOLA: ..... TŘÍDA: ..... VĚK: ..... POHLAVÍ: .....

- 1) Největšími pěstiteli sóji jsou (pouze jedna správná odpověď):
  - a. státy Evropy
  - b. státy Severní a Jižní Ameriky
  - c. státy Afriky a Austrálie

- 2) Jaký vliv má pěstování sóji na prostředí? Zakroužkuj **VŠECHNA SPRÁVNÁ** tvrzení.
  - a. Kvůli pěstování sóji se ve velkém kácejí tropické deštné lesy.
  - b. Sója při pěstování odebírá z půdy ve velké míře dusík, protože není schopná využívat vzdušný dusík.
  - c. Při pěstování geneticky modifikované sóji se používají v extrémním množství postřiky, které mají negativní vliv jak na pěstitele, tak i na okolní prostředí.
  - d. Aby byl dostatek ploch pro pěstování sóji, dochází k záboru panenské půdy i ke spojování polí, takže domorodci jsou často nuceni opouštět své rodinné farmy.

- 3) Vyber správnou odpověď:
  - a. Tantal je přírodní palivo, kterým bude možné nahradit neobnovitelné zdroje - uhlí a ropu.
  - b. Tantal je kov, z kterého se vyrábí kondenzátory do moderních spotřebičů, mobilních telefonů a počítačů.
  - c. Tantal je tropický strom, jehož dřevo má vynikající vlastnosti pro výrobu nábytku.
  - d. Nevím, co je tantal.

- 4) Jak souvisí TANTAL a Demokratická republika Kongo? (pouze jedna správná odpověď)
  - a. Tantal se v Kongu získává, ale tato těžba podporuje občanskou válku.
  - b. Tantal se v Kongu získává a země díky tomu bohatne a rozkvétá.
  - c. Tantal se v Kongu nezískává. Kongo je největším spotřebitelem tantalu.
  - d. Nevím.

- 5) Zakroužkuj pravdivé tvrzení:
- Tantal se v přírodě vyskytuje v ryzí podobě v horninových žilách.
  - Těžba tantalu ohrožuje gorilu horskou, nížinou a východní.
  - Tantal patří v zemské kůře k velmi vzácným prvkům, naopak v moři se v poměrně vysoké koncentraci objevuje zejména v mořských řasách.
- 6) Ostrov odpadků je (vyber jednu správnou odpověď):
- Ostrov v Karibském moři, na který se záměrně vyváží odpadky.
  - Obecný název pro skládku v okolí velkých měst.
  - Plovoucí ostrov vzniklý přirozeným naplavením odpadků v moři.
- 7) Můžeme najít v žaludku některých vodních živočichů něco dalšího kromě zbytků obvyklé potravy?
- Myslím, že ano, např. ....
  - Ne, nemůžeme.
- 8) Hydroponie je (vyber jednu správnou odpověď):
- pěstování rostlin bez půdy v živném roztoku.
  - nedostatek vody u organismů, které je ohrožuje na zdraví.
  - nedostatek vody v půdě způsobené neschopností půdy udržet vodu.
- 9) Almérie je (pouze jedna správná odpověď):
- španělské město, v jehož okolí se ve velkém vyskytují pařníky na pěstování zeleniny.
  - snížená koncentrace hemoglobinu v krvi pod mez určenou pro daný věk a pohlaví.
  - nemoc trávicího traktu, které neumožňuje správně trávit potraviny a přijímat živiny.
- 10) Když kupuješ potraviny, zjišťuješ, z jaké země pocházejí?
- Ano, obvykle zjišťuji, odkud potravina je a podle toho se rozhodnu o koupi.
  - Ano, ale nijak mě to neovlivňuje při nákupu.
  - Ne, nezjišťuji, odkud potravina je.

11.4.4

Dotazník pro studenty – Zdroje

Vážení studenti,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který bude součástí mé diplomové práce na téma *Vyhodnocení ekologické výchovy Ekocentra ve Vlašimi*. Dotazník je **ANONYMNÍ**.

Děkuji za čas, který jste strávili nad vyplňováním dotazníku.

studentka Jana Kučerová

ŠKOLA: ..... TŘÍDA: ..... VĚK: ..... POHLAVÍ: .....

1) Zařadte uvedené zdroje energie podle toho, kam patří:

zdroje: **uhlí – vítr – ropa – dřevo – slunce – slapové jevy – kovy – rašelina**

obnovitelné	neobnovitelné
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

2) Vyber jednu správnou odpověď o vzniku ropy:

- Ropa vznikla rozmělněním slíd za vysokých tlaků a následným zchlazením vodou.
- Ropa vznikla z vrstev odumřelých živočichů a rostlin za nepřístupu vzduchu.
- Ropa vznikla z organického materiálu za přístupu vzduchu.
- Nevím.

3) Aby vznikla ropa, musí tento organický základ (viz otázka 2) klesnout:

- do hloubky větší než 10 km pod zemskou kůru, kde je teplota vyšší než 500 °C.
- do hloubky 2-4 km pod zemskou kůru, kde je teplota cca 60-120 °C.
- těsně pod povrch zemské kůry, kde je teplota nižší než 0 °C.
- nevím.

4) Vyber správnou odpověď o **ROPNÉM ZLOMU**.

- Jedná se o zlom v litosférické desce, kudy se dostává na povrch ropa.
- Jedná se o okamžik, kdy se náhle změní cena ropy.
- Jedná se o okamžik, kdy těžba ropy začíná klesat, protože se tenčí zdroje.
- Nevím.

- 5) Cena ropy se uvádí (pouze jedna správná odpověď):
- a. v amerických dolarech za jeden litr.
  - b. v amerických dolarech za barel o cca 159 litrech.
  - c. v amerických dolarech za barel o cca 99 litrech.
  - d. nevím.
- 6) OPEC je:
- a. Vědecká organizace zabývající se likvidací ropných havárií.
  - b. Organizace zemí vyvážejících ropu.
  - c. Organizace zaměřená na vyhledávání ropných ložisek.
  - d. Nevím.
- 7) Organizace OPEC byla založena roku:
- a. r. 1960
  - b. r. 1970
  - c. r. 1980
  - d. nevím
- 8) Rozhodni o pravdivosti následujících výroků:
- a. Z ropy se vyrábějí i některé léky, hnojiva a pesticidy. ANO - NE
  - b. Cca 95% veškerého vyráběného zboží potřebuje pro svou výrobu ropu. ANO – NE
  - c. Cenu ropy mohou ovlivňovat i přírodní podmínky, katastrofy a války. ANO - NE

11.4.5

Dotazník pro učitele – všechny programy

Vážení učitelé,

obracím se na Vás s prosbou o vyplnění dotazníku, který bude součástí mé diplomové práce na téma *Vyhodnocení ekologické výchovy Ekocentra ve Vlašimi*. Dotazník je **ANONYMNÍ**.

Děkuji za čas, který jste strávili nad vyplňováním dotazníku.

studentka Jana Kučerová

ŠKOLA: .....

- 1) Proč jste si vybrali tento program?
  - a. program neznáme a chtěli jsme zjistit, o co se jedná
  - b. program již známe, má velký přínos pro žáky
  - c. program doplňuje právě probíranou látku ve škole

- 2) Co se vám na programu líbilo?

- 3) Změnili byste něco na programu? (délka programu, forma výuky, rozšíření tématu ....)

- 4) Uveďte v procentech, kolik dětí bylo programem zaujato a kolik se o program nezajímalo.

- 5) Doporučil byste program svým kolegům?
  - a. ano
  - b. ne

- 6) Chybí v nabídce ekocentra program, který si myslíte, že by bylo vhodné zařadit? (napište např. téma, kterého by se měl program týkat)

- 7) Využíváte ekocentrum i ve svém volném čase (vzdělávací programy pro učitele, knihovna, parazoo, ekoobchůdek, atd.)?